PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb postale I gruppo - Cena 40 lir

Leto XXII. Št. 122 (6409)

TRST, torek, 24. maja 1966

ZARADI STAVKE 60.500 POMORŠČAKOV

Izjemno stanje v Veliki Britaniji ki daje vladi posebna pooblastila

Vlada lahko sprejme vsak ukrep, ki se ji zdi potreben, da zavaruje angleško gospodarstvo - Določala bo tudi najvišje cene živil

LONDON, 23. — Predsednik britanske vlade Wilson je sporočil popoldne v spodnji zbornici, da stopi danes v veljavo izjemno stanje zaradi stavke 60.500 pomorščakov. Poleg tega prevzema vlada posebno oblast za določanje nekaterih najvišjih cen blaga.

Vlada si pridržuje pravico določati najvišje cene za živila. Wilson je omenil podobne ukrepe v letu 1949 in 1955. Določbe o izjemnem stanju dajejo vladi oblast, da nadzoruje promet v pristaniščih, na nekaterih sektorjih javnega prevozništva, pri javnih storitvah in pri dobavljanju najnujnejših proizvodov. Vlada bo to svojo pravico uveljavila, kadar se ji bo zdelo, da je to potrebno.

Z razglasitvijo izjemnega stanja, je dejal Wilson, namerava vlada poskrbeti za življenjske interese države in nima namena nastopati proti interesom sindikata pomorščakov.

Odlok o razglasitvi izjemnega stanja je podpisala kraljica Elizabeta. Vlada lahko z odloki brez pooblastila parlamenta sprejme kakršen koli ukrep, ki se ji zdi potreben. Wilson je izjavil, da stavka postopoma škoduje trgovini, in je dodal, da dolžnost vlade nastopiti, ko nastane izjemno stanje. Toda vlada je na vsak način pripravljena podpreti vsedržavno anketo o pogojih pomorščakov in ladjedelniške industrije.

Predstavnik sindikata pomorščakov je po sestanku z ministrom za delo izjavil, da ni mogoč noben kompromis, razen če pomorščaki angleške trgovske mornarice ne dosežejo takoj štirideseturnega delovnega tedna.

Wilson je izjavil tudi, da bo potrebno mnogo potrpljenja za rešitev spora, in je dodal, da se ne strinja z načrtom sindikatov o dajanju državne podpore ladjedelniški industriji.

V odgovoru na nekatera vprašanja je Wilson pojasnil, da je glavno vprašanje v tem, da v Anglijo ne prihajajo pošiljke, ki so bistvene za gospodarstvo dežele. To je vprašanje poglavitne važnosti. Vlada ima s svojim nastopom namen zmanjšati do najmanjše mere škodo, ki jo povzroča državi ta stavka. Sindikat je poudaril, da ne gre za napad na vlado, skupnost ali državo. Z druge strani pa neizbežne posledice take stavke silijo vlado, da prevzame svojo odgovornost. Razprava o razglasitvi izjemnega stanja se bo začela v četrtek v spodnji zbornici.

Leta 1949 je bilo izjemno stanje razglašeno zaradi stavke pristaniških delavcev, leta 1955 pa zaradi stavke železničarjev. Pred tem časom je vlada uporabila zakon o izjemnem stanju med splošno stavko leta 1926.

Na današnjem sestanku na ministrstvu za delo niso hoteli lastniki ladjedelnic izboljšati svoje ponudbe, sindikalisti pa niso hoteli sprejeti kompromisa o štirideseturnem delovnem tednu. Glavni tajnik sindikata pomorščakov Hogarth je izjavil, da ni nobene možnosti kompromisa glede delovnega tedna.

Po enem tednu stavke je sedaj vsidranih nad petsto ladij v angleških pristaniščih in le malo tujih ladij, ki prihajajo, lahko raztovori blago. Pred razglasitvijo izjemnega stanja je minister za delo sklical popoldne na posvetovanje predstavnike sindikatov in lastnike ladjedelnic, kakor že omenjeno.

Posadke vseh angleških ladij zapustijo te ladje, takoj ko pridejo v angleška pristanišča. Stavka se je začela, ker lastniki ladjedelnic zavračajo pogoje sindikatov, ki zahtevajo zvišanje mezd in skrčenje delovnega tedna. Delodajalci so bili pripravljeni zvišati mezde za trinajst odstotkov od leta 1968 dalje, sindikati pa zahtevajo takojšnje zvišanje 17 odstotkov.

Demonstracije v Franciji

PARIZ, 23. — Nad pet tisoč oseb se je udeležilo v Hennebontu v departmaju Morbihan demonstracije, ki jo je organiziral odbor za obrambo jeklarn tamkajšnjega kraja. Vlada je namreč sklenila te jeklarne postopoma zapreti, ker se veča primanjkljaj pri njihovem upravljanju. Številni sindikalisti so na zborovanju poudarili, da je sklep vlade nesprejemljiv in da «obramba jeklarn v Hennebontu, ki zaposlujejo 1800 oseb, pomeni obrambo vse Britanije».

Danes stavka tiskarjev

RIM, 23. — Sindikalne organizacije tiskarskih delavcev CGIL, CISL in UIL javljajo, da so razglasile 24-urno stavko, ki se bo začela jutri, zaradi česar ne bo v sredo, 25. maja izšel noben jutranji in popoldanski časopis. Nameščenci pri tiskovnih agencijah bodo stavkali od 14. ure v torek do 14. ure v sredo. Sindikalne organizacije so določile tudi program nadaljnjih stavk.

Za stavko so se odločili, ker so bila prekinjena pogajanja o novi delovni pogodbi.

STOCKHOLM, 23. — Neka država, ki hoče delati podzemeljske jedrske poskuse, ne da bi o tem zvedel ostali svet, to lahko doseže. Tako je izjavil danes v Stockholmu član švedske delegacije na ženevski razorožitveni konferenci Jan Prawitz. Prawitz je dodal, da je vsak dan na svetu na tisoče potresov in da je torej skrajno težko z največjo gotovostjo ugotoviti tudi z najmodernejšimi napravami šibke podzemeljske atomske poskuse.

Zaradi stavke tiskarjev v vsej Italiji, ki bo trajala 24 ur, ne bo jutri izšel noben časopis.

PRIHODNJA ŠTEVILKA PRIMORSKEGA DNEVNIKA izide torej v četrtek, 26. t. m.

REŠEVANJE KRIZE V ATLANTSKEM ZAVEZNIŠTVU

Vsebina francoske note Bonnu Erhard prispel na obisk v London

Francija poziva Zahodno Nemčijo, naj jasno sporoči, ali želi, da francoski vojaki ostanejo v Nemčiji - Erhard se v Londonu posvetuje o NATO in o Evropi

PARIZ, 23. — V Parizu so danes objavili besedilo francoske spomenice, ki se tiče navzočnosti francoskih vojakov v Zahodni Nemčiji. Kakor znano, je bila spomenica poslana bonski vladi 18. maja v odgovor na noto bonske vlade od 3. maja.

Francoski odgovor pravi med drugim, da gre za to, ali v novih pogojih, ki nastajajo z odločitvijo francoske vlade glede NATO, želi zahodnonemška vlada, da francoski vojaki ostanejo na nemškem ozemlju. «Francoska vlada, dodaja nota, je brez dvoumnosti sporočila, da, če ne izključuje možnosti, da obdrži nekatere svoje sile na nemškem ozemlju, nima na noben način namena tega storiti, če bonska vlada tega ne želi. Ker nemška nota od 3. maja ne zavzema stališča glede tega, izjavlja francoska vlada, da je pripravljena umakniti svoje vojake z nemškega ozemlja. Umik bi se lahko izvršil v enem letu, in sicer od 1. julija 1966 do 1. julija 1967. Toda če zahodnonemška vlada želi, da francoske čete ostanejo, a samo v tem primeru, bi bila francoska vlada, kakor je že sporočila, pripravljena proučiti problème, ki bi s tem nastali. V takem primeru bi morali po mnenju francoske vlade diskutirati:

1. Med obema vladama bi se moral skleniti sporazum o praktičnih pogojih navzočnosti francoskih čet.

2. Med medzavezniškim poveljstvom in francoskim poveljstvom bi morali skleniti sporazum o sodelovanju, ki naj določi naloge, ki bi jih prevzele francoske čete, in pogoje glede njihovega poveljstva v primeru, da bi stopil v veljavo člen 5 washingtonske pogodbe, ker so ta sporazum odobrile vlade držav članic NATO.

Glede prve točke je francoska vlada še vedno mnenja, da, če so nekatere spremembe pogojev o izvajanju statusa tujih čet lahko koristne, predstavlja sporazum od 23. oktobra 1954 o bivanju tujih čet na zahodnonemškem ozemlju primerno pravno podlago. Če bi se obe vladi strinjali glede tega, bi pravni argumenti v nasprotnem smislu, in katerih diskusijo francoska vlada odklanja, avtomatično zgubili svoj pomen.

Kar se tiče naših družabnikov, ne bi mogli ugovarjati pravni podlagi bivanju francoskih čet, ne da bi oporekali pravicam, ki jih imajo štiri okupacijske sile. V tem okviru je zahodnonemška vlada vedno poudarila važnost, ki jo pripisuje načelu stiristranske odgovornosti. Francoska vlada, nadaljuje odgovor, se zaveda zapletenosti problemov. Toda prav iz tega razloga je mnenja, da je toliko bolj potrebno načeti jih odkrito. Zaradi tega ponavlja francoska vlada, da je pripravljena proučiti jih z nemško vlado na način, ki se bo zdel najprimernejši.»

Člen 5 pogodbe o atlantskem zavezništvu določa, da bodo države članice primerno pomagale vsaki državi članici, ki bi bila napadena.

Zahodnonemška tiskovna agencija javlja, da je napovedano Erhardovo pismo de Gaullu že pripravljeno in da ga bodo poslali po povratku Erharda iz Londona, kamor je odšel danes na uraden obisk. Na obisku v Londonu ga spremlja zunanji minister Schroeder. Popoldne se je Erhard sestal z Wilsonom, z zunanjim ministrom Stewartom in z ministrom Thomsonom. Govorili so o NATO in o Evropi. Jutri bo Erharda sprejela kraljica Elizabeta.

Moskovske «Izvestija» komentirajo nocoj Erhardov obisk v Londonu. List omenja najprej komentar «Timesa», ki trdi, da bodo pogajanja potekala «pod jasnim nebom», in pripominja, da ima angleški list prav. Na obali Rena namreč povzroča britansko stališče veliko zadovoljstvo, ker Bundeswehr, ki je že dobil dostop do atomske oborožitve, ne bo več gledal z bojaznijo na izid razgovorov osemnajstih v Ženevi glede razorožitve.

«Izvestija» pravijo dalje, da bosta Erhard in Wilson govorila tudi o novem sedežu NATO. Glede tega je «Times» pisal, da je stališče obeh držav približno enako. Po mnenju «Izvestij» v Bonnu spretno izkoriščajo protifrancosko razpoloženje v britanskih političnih krogih, ki reagirajo na francosko kampanjo proti vstopu Velike Britanije v evropsko gospodarsko skupnost. Na koncu pravi list, da je «jasno nebo», ki ga omenja «Times», nevarno. Nedavno se je to «jasno nebo» pokrilo z oblaki letal Goeringovega letalstva. Danes ga vsak dan bolj pokrivajo jedrski oblaki. Tisti, ki ga nočejo videti in omogočjao ta proces, delajo zelo dvomljivo uslugo Veliki Britaniji.

RAZPRAVA O RODEZIJI V VARNOSTNEM SVETU

Odbita afriška resolucija ki zahteva zrušitev Smitha

Zambija bo zahtevala izključitev Velike Britanije iz Commonwealtha

NEW YORK, 23. — Varnostni svet je danes zavrnil afriško resolucijo, ki je pozivala Veliko Britanijo, naj zruši Smithov režim. Za resolucijo so glasovale tri afriške države članice varnostnega sveta, ki so jo bile predložile, in sicer Nigerija, Mali in Uganda, ter Sovjetska zveza, Bolgarija in Jordanija. Proti je glasovala Nova Zelandija, ZDA, Velika Britanija, Francija, Formoza, Argentina, Japonska, Nizozemska in Urugvaj so se vzdržale. Resolucija ni torej dobila devetih potrebnih glasov. To se je sicer vedelo že prej, vendar pa so afriške delegacije vztrajale, naj se glasuje, in so odbile angleške zahtevo, naj bi počakali na izid posvetovanj med angleškimi in Smithovimi predstavniki v Londonu.

Danes je prišel v zambijsko prestolnico glavni ravnatelj rodezijskih železnic Arthur Kemp na razgovore v zvezi s sporom, ki je nastal pri upravljanju teh železnic. Rodezija je sporočila, da bo moralo od danes opolnoči zambijsko blago, ki ga pošiljajo po rodezijskem ozemlju, že prej plačati tranzitne pristojbine. Zambija pa je sporočila, da odklanja ta sklep. Poleg tega bo prispela v Zambijo britanska delegacija, ki jo vodi podtajnik za odnose s Commonwealthom. Tudi ta delegacija se bo pogovarjala o gospodarskih težavah, ki so povezane z upravljanjem železnice, ki veže Zambijo z Mozambikom po rodezijskem ozemlju.

Zambijski predsednik Kaunda je danes na zborovanju izjavil, da namerava zahtevati izključitev Velike Britanije iz Commonwealtha, če ne bo Smithov upor strt v teku julija. Izjavil je, da nasprotuje predlogu, naj bi konferenco Commonwealtha odložili na jesen.

ZDA-Poljska

VARŠAVA, 23. — Varšavska vlada je odredila izgon treh ameriških vojaških atašejev; obtožujejo jih vohunske dejavnosti. Enega od njih pa obtožujejo, da je «sodeloval pri dejavnosti, ki je v nasprotju z njegovim položajem diplomata».

Ameriški državni departma pa je zvečer javil, da so izgnali iz ZDA tri poljske vojaške atašeje kot odgovor na sklep varšavske vlade. Predstavnik je dodal, da je ameriška vlada protestirala pri poljski vladi, češ da je kršila diplomatsko imuniteto. Odslej bodo ZDA imele v Varšavi samo enega vojaškega atašeja in Poljska samo enega v Washingtonu.

«Izvestija» o dobavah orožja Izraelu

MOSKVA, 23. — Moskovske «Izvestija» komentirajo danes nedavni sporazum o dobavi ameriškega orožja Izraelu. List omenja število tankov in letal, ki so jih ZDA te dni izročile Izraelu, in poudarja, da gre za tretjo pošiljko v nekaj mesecih, ter pripominja, da ameriški tisk priznava, da ne gre za obrambna sredstva. Po mnenju lista ne more biti pogodba med ZDA in Izraelom ločena od drugih ameriških prevratnih dejanj na Srednjem vzhodu. McNamara, dodaja list, je izjavil, da bodo ZDA dajale vojaško pomoč neki arabski državi (Saudovi Arabiji) s pogojem, da se orožje ne uporabiti proti Izraelu. Očitno, poudarja list, se bo moralo to orožje uporabiti proti drugim arabskim državam. List zaključuje, da so ZDA prestrašene zaradi naraščajočega protiimperialističnega gibanja med narodi Srednjega vzhoda in skušajo ustaviti pot zgodovine z orožjem.

DANES

Tudi včeraj so bili boji v Vietnamu v ospredju mednarodnih dogodkov. Po sobotnih in nedeljskih krvavih bojih v Danangu so včeraj sajgonski vojaki brez bojev zasedli vse pagode, v katerih so bili še uporniški vojaki, katere so nato zaprli v taborišča obdana z bodečo žico ter odpeljali velike količine orožja. Voditelja upora, ki jima je general Ki grozil, da ju bo dal ubiti, so aretirali in odpeljali v Sajgon. General Dong pa je izjavil, da 400 vojakov in kakih 20 nižjih častnikov ne bodo kaznovali, ker da so bili prisiljeni na upor po ukazu svojih višjih častnikov, ki pa so zapustili pagode preden so jih zasedle sajgonske čete. Isti general je povedal, da se noben bonc ni vdal in tudi ni bil aretiran, češ da ga bonci ne zanimajo. Po trditvah budistov je bilo med boji na eni in drugi strani okrog 200 mrtvih, po izjavah Donga pa je padlo samo 20 sajgonskih vojakov, nad sto pa jih je bilo ranjenih. V Sajgonu so se ponovile tudi včeraj demonstracije in zvečer je bilo slišati streljanje. Neki ameriški vojak je ubil južnovietnamskega vojaka in budisti zahtevajo kaznovanje krivca. Več tisoč budistov se je po demonstraciji zateklo v notranjost budističnega zavoda, ki je obkoljen od policije in vojske.

Po enem tednu stavke pomorščakov v Angliji, zaradi katere miruje sedaj že nad petsto ladij, je predsednik vlade Wilson s posebnim odlokom, ki ga je podpisala kraljica, proglasil izjemno stanje, kar pa bo morala pojutrišnjem odobriti spodnja zbornica. Vlada namerava pristanišča nacionalizirati, za kar pa so potrebne skrbne priprave. Stavkajoči zahtevajo brezpogojno zvišanje mezd za 17 odst. in skrčenje delovnega urnika.

Francoska vlada je včeraj odgovorila bonski, da nima namena obdržati svojih čet na nemškem ozemlju, če bonska vlada tega ne želi. V nasprotnem primeru pa bo potrebno skleniti dva sporazuma: 1. o praktičnih pogojih navzočnosti francoskih čet in 2. o sodelovanju med francoskim in medzavezniškim poveljstvom.

Zadevno Erhardovo pismo de Gaullu je že pripravljeno. Sam Erhard pa je prišel včeraj v London na uraden obisk, kjer je z Wilsonom razpravljal o NATO in o Evropi. Moskovski tisk piše, da se v Bonnu spretno poslužujejo protifrancoskega razpoloženja v britanskih političnih krogih, ki reagirajo na kampanjo proti vstopu Anglije v evropsko gospodarsko skupnost.

Včeraj zjutraj so odprli za dva tedna, za binkoštne praznike, prehode iz zahodnega v vzhodni Berlin.

PO SEDEMDNEVNIH SPOPADIH

Uporniški vojaki v Danangu so se včeraj vdali Kijevi vojski

Dananškega župana so aretirali - Demonstracije v Sajgonu - Eksplozija v središču prestolnice

DANANG, 23. — General Ki je poslal danes v Danang nov bataljon padalcev, tako da je število sajgonskih čet v tem mestu naraslo na šest tisoč mož. Toda danes se je budistični upor, ki traja že sedem dni, dejansko končal, ker so se uporniški vojaki vdali. Že včeraj se je govorilo o pogajanjih za konec spora.

To se je zgodilo, potem ko so se včeraj znova razplamteli ostri boji okrog budističnih pagod. Prav zaradi tega je general Ki poslal nova ojačenja v mesto. Ni znano, kdo se je pogajal za premirje. Dejstvo je, da so sajgonski vojaki danes brez bojev zasedli še drugi dve pagodi, v katerih so bili uporniški vojaki, ki so zapustili obe pagodi in se vdali. Vojake so zaprli v taborišča obdana z bodečo žico. Stovornjaki pa so odpeljali veliko količino orožja, ki so ga zajeli. Najvplivnejša voditelja upora, in sicer bivši župan Dananga Van Man in dr. Tam, katerima je general Ki grozil, da ju bo dal ustreliti, sta bila aretirana in odpeljali so ju v Sajgon. Ni še znano, ali so se uporniki vdali brezpogojno, ali pa so bili določeni kaki pogoji. General Dong, ki poveljuje tamkajšnjemu področju, je izjavil, da se osebno ni pogajal za vdajo. Pripomnil je, da so uporniki včeraj predlagali mirovna pogajanja, da pa jih je on pozval, naj se pogajajo s poveljniki vladnih enot. Dalje je gen. Dong izjavil, da približno štiristo vojakov in kakih dvajset nižjih častnikov ne bo kaznovanih, «ker so bili prisiljeni upirati se vladnim četam na ukaz svojih višjih častnikov». Zdi se, da je višjim častnikom uspelo zapustiti pagode, preden so jih zasedle sajgonske čete. General Dong je tudi izjavil, da se noben bonc ni vdal in da niso nobenega aretirali. Pripomnil je, da jih bonci ne zanimajo.

Mesto današnjega župana je prevzel neki polkovnik. General Dong je sporočil, da je med spopadi v Danangu padlo dvajset sajgonskih vojakov, nad sto pa jih je bilo ranjenih. Po trditvah budistov pa je bilo približno dvesto mrtvih na eni in na drugi strani.

V Sajgonu je bila danes pred glavno pagodo demonstracija, proti kateri so nastopili padalci. Demonstracija se je začela, ko je bil ubit južnovietnamski vojak, na katerega je streljal vojak, ki je bil v ameriškem vozilu. Množica je prevrnila in zažgala dve ameriški vozili. Padalci so demonstrante razganjali s solzilnim plinom.

Budistični voditelji so poslali ameriškemu poslaniku pismo, v katerem pravijo, da je južnovietnamskega vojaka ubil ameriški vojak. Budisti zahtevajo od poslanika, naj ukaže, naj bo vse ameriško osebje daleč od budističnega zavoda, «da se prepreči instiktivna reakcija budističnih množic zaradi dejanja ameriškega vojaka». Pismo zahteva tudi kaznovanje krivca. Ameriško poveljstvo je podaljšalo policijsko uro za ameriške vojake. Ostati bodo morali v vojašnicah in v svojih bivališčih od 20.30 do šestih zjutraj.

Nocoj se je okrog budističnega zavoda slišalo streljanje. Od prvih popoldanskih ur je zavod popolnoma obdan z bodečo žico in vse področje nadzorujeta vojska in policija. Več tisoč budistov se je po današnji demonstraciji zateklo v notranjost zavoda, ki ga sedaj ne morejo zapustiti, ker jim policija in vojska to branita. Davi je nastala v središču sajgonskega predmestja Cholona močna eksplozija. Po prvih poročilih je zgubilo življenje deset oseb. Baje je eksplozija nastala zaradi nesreče. Eksplodirala je mina v tajni tovarni bomb za osvobodilno vojsko.

ZAČETEK VOLILNE KAMPANJE ZA UPRAVNE VOLITVE

Notranja nasprotja levega centra v ospredju nedeljskih govorov

Priziv deželnega odbora Aoste na ustavno sodišče proti imenovanju vladnega komisarja - Delegacija finske komunistične stranke gost KPI - Stavka gradbenih delavcev

RIM, 23. — Volilna kampanja se je že razvnela. V nedeljo so govorili številni vidnejši predstavniki raznih strank. V bistvu se večina govorov nanaša na sedanji položaj vladne koalicije levega centra, pri čemer prihajajo tudi ob tej priložnosti do izraza notranje napetosti. Tako je socialist Bertoldi ugotovil, da se že resno govori o enobarvni demokristjanski vladi, pri čemer pa se noče govoriti o silah, ki naj bi to vlado podpirale. Upoštevati pa je treba silo, ki jo predstavlja PSI. V tej zvezi je zahteval odločno izvajanje sprejetih obveznosti v okviru vlade levega centra.

Malagodi pa je govoril predvsem o poskusih, da pridejo tudi liberalci v poštev za sestavljanje vladne večine, pri čemer mu je odlično služil primer dežele Aoste, ko je ugotovil, da je odbor levega centra mogoč samo s podporo liberalcev, kar naj bi bilo nujno tudi v številnih drugih občinah in pokrajinah.

Namestnik tajnika KD Piccoli se je opravičeval, in zanikal, da KD predstavlja zavoro pri delu levega centra. Izjavil je, da je treba v okviru večine odločno nastopiti proti nezaupanju in je treba izvesti, kar je bilo sklenjeno. Bonomi pa je izkoristil primer rimske univerze za tipičen protikomunistični govor, češ da se ne sme enako govoriti o komunistih in fašistih, ker da so komunisti «nevarnejši», vlada pa popušča in «ljudje niso več varni.»

Za KPI je v nedeljo govoril tajnik stranke Longo o nestabilnosti sedanje vlade, saj glede bistvenih vprašanj prihaja do nesoglasij v vladni večini, tako da se že sedaj govori o krizi, do katere bi prišlo takoj po volitvah. Nazadnjaška skupina v vodstvu KD skuša izkoristiti to priložnost za nov premik vladne politike na desno, proti čemur republikanci in socialisti nimajo dovolj moči, da bi se uprli. Longo je dejal, da je treba ustvariti nove odnose, ki se enotno razvijajo v Italiji.

Poslanska zbornica in senat sta že danes začela, delo, da dokončala razpravo o vrsti važnih ukrepov, ki bodo stopili v veljavo še pred počitnicami med najostrejšo volilno kampanjo. Poslanska zbornica je začela razpravo o novem podaljšanju sprememb izrednih ukrepov v korist delavcev, ki se nanašajo na blagajno za integracijo plač brezposelnih delavcev in na podaljšanje družinskih doklad. Poslanska zbornica bo jutri začela razpravo o amnestiji, ki jo je senat že odobril, glede katere pa je bilo predloženih več bistvenih popravkov.

Izvršni odbor dežele Aoste je poslal ustavnemu sodišče pritožbo proti imenovanju izrednega vlad. komisarja. V pritožbi ugotavlja predsednik odbora Caveri, da predsednik vlade ni pristojen imenovati komisarja. Kasneje se je zvedelo, da bo ustavno sodišče razpravljalo o tej pritožbi 13. junija.

Kljub tej pritožbi pa se je danes sestal deželni svet te dežele, katerega pa se nista udeležili dve tretjini svetovalcev, ker so bili svetovalci KPI in francoske stranke «Union Valdôtaine» odsotni. Zato niso mogli na tem prvem zasedanju razpravljati o celotnem dnevnem redu, za kar bi po pravilniku bila potrebna dvetretjinska večina. Ugotovili pa so, da je običajna večina dovolj za imenovanje dveh novih svetovalcev namesto dveh, ki sta odstopila. Deželni svet se bo ponovno sestal v sredo, 25. maja.

Tiskovni urad KPI sporoča, da so se popoldne pričeli razgovori z delegacijo finske komunistične stranke, ki je prispela na obisk v Italijo kot gost KPI. V imenu KPI je pozdravil posl. Alicata, ki je ugotovil zanimanje italijanskih komunistov za razmere na finskem, kjer se pogajajo za sodelovanje v vladi med komunisti, socialdemokrati, stranko centra in levimi socialisti. Uresničenje te perspektive je važno za delavsko in demokratično gibanje v kapitalistični Evropi. Vodja finske delegacije Salomaa je obrazložil napore za ustvaritev enotnosti, ki so prišli do izraza do izraza tudi med sedanjimi pogajanji za novo koalicijsko vlado in pri določevanju njenega programa.

V Italijo je prispela kot gost zunanjega ministrstva češkoslovaška gospodarska delegacija, ki jo vodi namestnik ministra za graditev cest Mislik in ki si bo ogledala FIAT ter nekatera največja podjetja, ki gradijo ceste. Sestali se bodo s funkcionarji zunanjega ministrstva in IRI. Delegacija bo v Italiji deset dni.

Predsednik vlade Moro se je sestal z ministroma Pieraccinijem in Spagnollijem, nato pa z ministri Bertinellijem, Colombom, Scalfarom, Boscom in Spagnollijem o vprašanjih javne uprave. Minister za reformo javne uprave Bertinelli je dejal novinarjem, da so govorili predvsem o pošti in železnici.

Danes se je začelo stavkovno gibanje gradbenih delavcev, ki so ga proglasile vse tri sindikalne organizacije. Ta prva faza predvideva 24 ur stavke po posameznih pokrajinah od danes do sobote, 28. maja, ki jo bodo izvedli na osnovi navodil pokrajinskih sindikalnih organizacij. Sledila bo vsedržavna 24-urna stavka, ki bo v torek, 31. maja.

Demonstracije v Džakarti

DŽAKARTA, 23. — Nad pet tisoč študentov je danes demonstriralo v Džakarti pred parlamentom. Zahtevali so ukrepe za znižanje cen in za ozdravljenje gospodarstva, ki preživlja hudo krizo. Studentje so zahtevali tudi, naj se do 1. junija skliče zasedanje «ljudskega posvetovalnega kongresa». Ta kongres se je imel sestati 12. maja, toda vrhovni poveljnik vojske general Suharto, ki ima od marca vso oblast, je zasedanje odložil na nedoločen čas.

Proti demonstrantom so nastopili vojaki, ki so tudi streljali v zrak približno 10 minut. Nekaj študentov je kljub temu dospelo do parlamenta. Eden od teh je bil ranjen v ramo. Kmalu zatem je predsednik parlamenta sprejel delegacijo študentov. Izjavil je, da je parlament naklonjen sklicanju kongresa 1. junija in da se trudi, da bi rešili gospodarsko krizo.

Manifestacije za Boscha

SANTO DOMINGO, 23. — V prestolnici je bila sinoči velika manifestacija v podporo kandidature Juana Boscha za predsednika republike. Na tisoče ljudi je šlo po mestnih ulicah, ki so bile razsvetljene z baklami. Manifestanti so nosili napise s slikami bivšega predsednika. Ni bilo incidentov.

od prestolnice, so se včeraj spod prestolnica, so se včeraj spopadli privrženci bivšega predsednika Boscha in sedanjega predsednika Balaguera. Dve osebi sta bili ubiti, več pa jih je bilo ranjenih.

PARIZ, 23. — V poučenih krogih pravijo, da so brez podlage govorice o morebitnem obisku de Gaulla na Kitajskem. Te govorice so nastale po pogovoru, ki ga je de Gaulle imel s kitajskim poslanikom, ko se je vrnil iz Pekinga. Tedaj pa se ni govorilo o vabilu de Gaullu in o kakršnem koli njegovem potovanju na Kitajsko. Prav tako je brez podlage govorica o morebitnem obisku Čuenlaja v Parizu.

Sporočilo o razgovorih Nikezić-Burgiba jun.

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 23. — Sporočilo o obisku tunizijskega državnega tajnika za zunanje zadeve Habiba Burgibe ml. in o njegovih razgovorih z državnim tajnikom za zunanje zadeve Markom Nikezićem, je po vsebini skoraj popolnoma enako podobnim poročilom o razgovorih med državniki nevezanih držav.

Ministra sta ugotovila, da je sedanji zapleteni položaj posledica vmešavanja v notranje zadeve drugih, uporabe sile in poskusa, da se prepreči demokratizacija mednarodnih odnosov, utrditev miru in enakopravno sodelovanje. Poudarila sta pripravljenost svojih vlad, da se skupno z ostalimi nevezanimi miroljubnimi državami zavzemata za dosledno izvajanje načela miroljubnega sožitja in utrditve miru na svetu. Ponovila sta znano stališče obeh vlad glede rešitve vprašanja Vietnama. Izrazila sta pripravljenost svojih vlad, da tudi v bodoče pomagata afriškim narodom, ki se bore za svobodo in neodvisnost. Obsodila sta enostransko proglasitev neodvisnosti v Južni Rodeziji in politiko **apartheida** v Južni Afriki. Glede arabskih beguncev iz Palestine sta potrdila privrženost svojih vlad resoluciji druge konference nevezanih držav. Zavzela sta se nadalje za splošno in popolno razorožitev, za prepoved širjenja in uporabe jedrskega orožja, za sklicanje svetovne konference o razorožitvi in poudarila potrebo krepitve in uresničenja univerzalnosti OZN.

Glede odnosov med Jugoslavijo in Tunizijo sta ministra z zadovoljstvom ugotovila njihov uspeh in razvoj na vseh področjih in da so pogoji, da se dvostransko sodelovanje nadalje razvija v obojestransko korist.

Marko Nikezić je z zadovoljstvom sprejel vabilo Habiba Burgibe, da obišče Tunizijo.

B. B.

Kolonializem

DAR ES SALAM, 23. — Komisija OZN za kolonializem je začela v Dar Es Salamu, prestolnici Tanzanije, anketo, ki bo trajala šest tednov. Proučila bo glavna vprašanja, ki se tičejo Afrike. Posebno skrb bo komisija posvetila Rodeziji in Mozambiku.

Na prvi seji je govoril podpredsednik Tanzanije Kavava, ki je kritiziral nekatere evropske in ameriške države, ki kažejo cinizem glede nujnosti vprašanj, ki se tičejo Afrike. Napadel je tudi londonsko vlado v zvezi z Rodezijo. Iz Dar Es Salama bo komisija odšla v Mogadiš, zatem v Adis Abebo, Kairo in Alžir.

Ukrepi nizozemske vlade proti inflaciji

HAAG, 23. — Nizozemska vlada je po dvodnevnem posvetovanju napovedala nove ukrepe proti inflaciji. Ukrepi predvidevajo med drugim posebne odloke za nadzorovanje cen blaga in storitev ter določajo, da je treba sporočiti vladnim oblastem vsako spremembo cen. Vlada poudarja, da so se cene pretirano zvišale po letu 1964 in so presegle nevarno mejo, ki jo je določil osrednji zavod za načrtovanje. Poleg tega se za sedem mesecev ustavi sprejemanje novega osebja, da se zmanjšajo državni izdatki, s 1. junijem pa bodo drastično znižali državne naložbe. Nota ugotavlja, da se letos predvideva primanjkljaj štiristo milijonov goldinarjev (približno 70 milijard lir) primanjkljaja v trgovinski bilanci.

«Uganka iz Montreala»

WASHINGTON, 23. — Nedavni govor ameriškega tajnika za obrambo McNamare v Montrealu je povzročil precejšnjo zmedo v Washingtonu; sprožil je vrsto vprašanj, na katera pa ni nihče odgovoril. V nasprotju z nedavnimi nastopi v senatnem zunanjepolitičnem odboru, ko se je McNamara vnovič predstavil kot človek, ki veruje v vsemogočno moč orožja in vojaško silo ZDA, je tokrat v Montrealu govoril drugače. Komentatorji ocenjujejo, da se njegov govor ne razlikuje veliko od misli tistih, ki napadajo zunanjo politiko Johnsonove vlade.

Ameriški obrambni minister je poudaril, da s silo ni mogoče rešiti vsega. Pri tem je navajal različne ekonomske in socialne probleme, govoril je o sodelovanju, razumevanju LR Kitajske, o navezovanju stikov z vzhodno Evropo itd. Njegova stališča so povzročila pravo senzacijo med washingtonskimi opazovalci, ki se še zmeraj vprašujejo, kaj je McNamara pravzaprav hotel doseči.

Bela hiša je napravila vtis, kot da so McNamarove izjave njegovi lastni sklepi. Številni časopisi poudarjajo, da je McNamara, čeprav ni povedal «nič novega», šel vendarle marsikje dlje kot predsednik Johnson in tajnik Rusk. Po nekaterih trditvah sta bila Bela hiša in State Department že prej seznanjena z njegovimi stališči. Toda uradni washingtonski viri nočejo enačiti njegovih priporočil z zunanjo politiko administracije. «McNamarova montrealska stališča očitno niso navdušila ameriške vlade», je zapisal neki washingtonski list.

Nekateri komentatorji trdijo, da so osebna McNamarova razmišljanja «montrealska uganka». Vendar pri tem ne povedo nič o tem, zakaj je obrambni minister imel za potrebno podati poglede, ki se precej tičejo zunanjepolitičnih zadev in ne sodijo v njegovo področje.

Iz nekaterih komentarjev je mogoče razbrati stališče, da obrambni minister že dlje časa ni zadovoljen s tem, kako obravnavajo vietnamsko vprašanje, in da njegovi nasveti, ki ga prej uvrščajo med «golobe kot jastrebe», niso zbudili dovolj pozornosti. V Washingtonu je mogoče te dni slišati mnenje, da je v Beli hiši bolj kot kdaj prej osredotočena vsa moč odločanja in da imajo svetovalci predsednika Johnsona precej omejene vloge.

Če je verjeti nekaterim novicam, je obrambni minister izrazil začudenje, ker so njegove montrealske pripombe povzročile tolikšno senzacijo in ker so jih razlagali tako, kot da se McNamara ne strinja z vlado. V Washingtonu si prizadevajo ustvariti vtis, da v zunanji politiki ni navzkrižij, čeprav so tako v Beli hiši kot v kongresu nasprotovali McNamarovemu nasvetu, da bi vse Američane, ki so godni za vojsko, poslali za dve leti v oborožene sile ali v nekatere prostovoljne organizacije.

V Washingtonu gredo po McNamarovi izjavi, češ da orožje ne zagotavlja varnosti v tem nemirnem času, celo tako daleč, da se vprašujejo, ali namerava državni tajnik, ki sta mu bila doslej orožje in oborožitev poglavitna skrb, ostati na svojem dosedanjem položaju. Vse to je hkrati z McNamarovo «montrealsko bombo» pravcata skrivnost, ki zadaja Beli hiši dodatne skrbi v doslej najresnejši politični krizi v Sajgonu in NATO.

Francoska «vlada v senci»

Med sejnimi dvoranami britanskega in francoskega parlamenta je neka razlika v «aranžmaju». V spodnjem domu «matere parlamenta» sedijo vladni in opozicijski poslanci drugi nasproti drugim. V prvih vrstah, desno in levo od govornika, sedijo člani vlade in «kabineta v senci». Loči jih miza, na kateri je simbol parlamentarne oblasti. Sejna dvorana burbonske palače je polkrožne oblike. Poslanske skupine so desetletja razporejene po svojih političnih prepričanjih: levo, nasproti predsedniški tribuni, so najostrejši kritiki, desno pa najvztrajnejši branilci «ustaljenega reda». Na levi so danes komunisti, na desni pa TixierVignancourovi reakcionarji. Med njimi so predstavniki drugih strank razporejeni po teoretični pripadnosti k «levici», «desnici» ali «centru», ki ni vselej in v vseh primerih skladna s politično realnostjo. Če se je spreminjal kabinet, poslanci niso spreminjali sedežev. Aplavzi in žvižgi na račun vladne politike so prihajali in včasih tudi danes prihajajo iz različnih delov polkroga.

Za temi «arhitekturnimi» lastnostmi se skrivajo velike razlike v ustavnih, parlamentarnih in nasploh političnih tradicijah ter v praksi obeh držav. Ne da bi podrobneje obravnavali te razlike, zlasti njihove korenine in zgodovino, je treba opozoriti vsaj na nekatera sodobna dejstva. V Veliki Britaniji se menjavata na oblasti dve stranki s podobnim vplivom na volilno telo. Nič ne kaže, da bi se takšno stanje spremenilo. Razumljivo je, da ima vlada svojo varianto, svoje permanentno «izzivanje» in svojo kritiko v «kabinetu v senci», ki je pripravljen prevzeti njen položaj, če bi se spremenilo razpoloženje volivcev. Na kaj podobnega v Franciji doslej ni bilo mogoče misliti. V četrti in v prejšnjih republikah v trenutku padca vlade ni bilo mogoče vedeti za sestavo naslednje. Ta je nastala kot rezultat pogajanj in praviloma kompromisov med številnimi političnimi strankami. Dogajalo se je, da je večina volivcev glasovala «levo», sestavljena pa je bila desničarska vlada z «desno» politiko, kot rezultat muhavosti parlamentarne igre. V peti republiki je narodna skupščina zgubila z ustavno reformo dosti svojih nekdanjih moči. poleg tega ni bila degolistična večina soočena z enakovrednim nasprotnikom, marveč s heterogeno opozicijo, ki jo general de Gaulle s prezirom do sistema političnih strank vedno omenja v množini kot «različne opozicije». Oblikovanje «kabineta v senci» je v teh okoliščinah dokaj izvirna zamisel, ki je v francoski politični javnosti, ob sorazmerno redkih odobravanjih, naletela na skomiganje z rameni, ironične pripombe ali na negodovanje.

V vlogi predsednika «demokratične in socialistične federacije levice», sorazmerno uspešnega opozicijskega kandidata na decembrskih predsedniških volitvah, se prizadeva François Mitterrand osredotočiti v svojih rokah priprave «federiranih» strank za parlamentarne volitve, ki bodo verjetno spomladi prihodnjega leta. To je zapleteno manevriranje.

Za ogrodje federacije velja socialistična stranka SFIO, razdeljena zaradi spopadov med Molletovo večino in manjšino z Defferrom na čelu. Nato sledi radikalna stranka oziroma tisti njen del (tudi sam politično zelo raznobarven), ki se je priključil federaciji. Končno so tu «politični klubi» (specifične francoske industrije), ki zbirajo med drugimi določeno število starih politikov, razširjajo stare zamisli in se s tem prizadevajo «obnoviti» tukajšnje politično življenje. To so «štabi» brez vojske na terenu, kar končno velja tudi za samega Mitterranda.

Guy Mollet je bil ognjevit zagovornik federacije, kakršna je danes. Toda v njegovih očeh bi morala biti samo nekakšna podaljšana roka socialistične stranke, koalicija, ki bi povečala njeno politično moč, hkrati pa ne bi omejevala Molletove akcijske svobode. Federacija je zanj pomemben volilni instrument. Sklep, da postavi svoje poslanske kandidate v vseh okrožjih federacije in ne stranke članice, se dobro ujema z Molletovimi načrti. Vsem zainteresiranim je dokaj jasno sporočil, da se socialistična stranka na prihodnjih volitvah ne bo odpovedala «diverzificiranim zvezam» («v desno» in «v levo»). Komunistična partija ne pričakuje ugodnega odgovora SFIO in federacije kot celote na svoj predlog, naj po prvem glasovanju vzajemno odstopijo njeni kandidati in kandidati federacije v korist bolje uvrščenih. Toda o fuziji v federaciji včlanjenih strank govori Guy Mollet samo kot o viziji prihodnosti.

Mitterrand in «klubi» s podporo «deferovcev» iz SFIO mislijo drugače. Organi federacije so zanje zametek nove stranke, v katero naj bi se utopile sedanje stranke in njihovi «aparati». Stranke bi bilo treba združiti čimprej. Soglašajo, da prenesejo stranke-članice na organe federacije čimveč oblasti. Formiranje Mitterrandove «protivlade» in njena sestava kažeta na določeno krepitev «fuzionističnih» tendenc. Razlogi, zaradi katerih je Guy Mollet privolil ali je bil prisiljen privoliti v sestavo in sodelovanje (ima «resor» za zunanje zadeve in obrambo), niso še povsem določeni, vendar je jasno, da bo imela sestava Mitterrandovega «kabineta v senci» večstranske politične posledice.

Na račun Mitterrandove pobude imajo kritiki — teh je dosti in so raznovrstni — nekaj večjih pripomb. Degolisti (pa ne samo oni) poudarjajo, da sestavljajo novi «kabinet v senci» politiki, ki so imeli v mnogih vladah četrte republike manj ali bolj pomembne funkcije. Zato kot celota ne more težiti k novi in sveži politiki. «Protivlada» še nima svojega programa. Obljubila je, da ga bo objavila. Ni mogoče pričakovati, da bi predlagala posebno velike spremembe na področju ekonomske politike, njena zunanjepolitična platforma pa bo zagotovo izrazito «evropeistična» in «atlantistična».

Poleg tega zbira federacija v najboljšem primeru samo kakih dvajset odstotkov volilnega telesa. «Protivlada» v svoji sedanji sestavi in brez podpore drugih političnih formacij ne bi mogla vladati, celo če bi v okoliščinah, ki jih je za zdaj težko dognati — morala. Čeprav želi imeti vlogo svoje britanske variante, ni v njenem položaju in nima njene reprezentančnosti. V Londonu se pogosto dogaja, da vlada Njenega veličanstva obvešča ali se celo posvetuje z opozicijo Njenega veličanstva glede pomembnih sklepov, zlasti na področju zunanje politike. Pariški komentatorji so pravilno pripomnili, da bi bilo težko zamisliti si generala de Gaulla na posvetovanju z Mitterrandom ali Molletom glede svojih akcij v zvezi z NATO. Ne le samo zato, ker to ni generalov stil, marveč tudi zato, ker mu tega ni treba.

V vsakem primeru se morata «kabinet v senci» in federacija naslanjati na zaveznike. Tudi sam Mitterrand je dejal, da so možnosti za spremembo sestave kabineta ali za njegovo razširitev vedno odprte. Edino sodelovanje komunistov je v tem trenutku videti pri kreatorjih «protivlade» izključeno. V njej so med drugim znani nasprotniki sodelovanja s komunistično partijo, kot je Defferre. Nič čudnega ni, da je bivši kandidat «centra» Jean Lecanuet reagiral relativno ugodno. Odprta za meščanski «center» in zaprta za komuniste, je «protivlada» nekakšna repriza lanske Defferrove pobude za sestavo tako imenovane velike federacije s sodelovanjem demokristjanov in «neodvisnih».

Kritika komunistov dejansko meri prav na to obliko sestave «kabineta v senci». Komunistična partija, ki je pogosto poudarjala, da ne nasprotuje oblikovanju federacije, sodi, da se prizadevajo stvaritelji «protivlade» postaviti komuniste pred gotovo dejstvo, prilastiti si pravico oblikovanja politike celotne levice ter zmanjšati vlogo KPF na brezpravne «podpornike». Komunisti pravijo, da je federacija «postavila voz pred vola»: namesto sodelovanja vseh levih sil na temelju skupnega programa poskuša oddaljiti KPF od velikih sklepov, pri tem pa vendarle računa na njene glasove. Komunisti, ki so praviloma previdni pri kritiziranju socialistov, so tokrat uporabili dokaj neprijetne besede. Nekaj dni po razpravi o de Gaullovi «atlantski» politiki, ki je jasno pokazala razlike v gledliščih SFIO in KPF, je oblikovanje «protivlade» ponovno pokazalo na velike ovire za zbližanje dveh največjih strank francoske levice. «Kabinet v senci» je senca na «enotnost levih sil». Velja kot povod za mračna razmišljanja o tem, kako se «velika upanja» ob lanskih predsedniških volitvah postopno talijo v rutinerstvu političnega taktiziranja.

GAVRO ALTAMAN

Odložena izstrelitev rakete «Evropa 1»

ADELAIDE (Avstralija), 23. — Izstrelitev rakete «Evropa 1», ki bi se morala izvršiti danes ponoči, je bila odložena na jutri ob 8. uri ker so ugotovili okvaro na kontrolnem sistemu na kopnem. Pri izdelovanju te rakete so sodelovale nekatere evropske države.

OB ODKRITJU SPOMENIKA PADLIM PARTIZANOM V GRADIŠKI

Parri: Poiskati stičišča in napredovati kakor v osvobodilni vojni proti okupatorju

Govornik, ki je govoril na skupnem zborovanju KPI, PSI, PSIUP, PSDI, KD, PRI in PLI, je poudaril važnost ljudstva v vseh pomembnih odločitvah

Pogled na zborovalce v ljudskem vrtu v Gradiški med govorom senatorja F. Parrija. Zborovanja so se udeležili tudi najvišji predstavniki oblasti

Gradiška, mesto z bogato protifašistično tradicijo, je bilo v nedeljo prizorišče veličastnega zborovanja, ki ga je priredil skupni odbor vseh strank, ki se sklicujejo na protifašizem. Odkritje spomenika padlim partizanom je tako postalo lepa prilika, da se — kakor med vojno — poudarijo skupne vrednote svobode, napredka in protifašizma, ki so porodile v Italiji oboroženo borbo proti fašizmu, demokratično ureditev in republiško ustavo. Poseben pomen je tem skupnim ciljem dala prisotnost soustanovitelja italijanske osvobodilne vojske senatorja Ferruccia Parrija.

V dopoldanskih urah je velika množica bivših partizanov, pripadnikov najrazličnejših odredov osvobodilne vojske, ki pripadajo sedaj raznim partizanskim organizacijam,

Senator Ferruccio Parri

prisostvovala odkritju skupne grobnice — spomenika 17 padlim prebivalcem Gradiške v osvobodilni vojski. Za spomenik so prispevali lep marmor oranžne barve bivši partizani iz Kopra. K spomeniku so nato položile svoje vence številne občinske uprave in partizanska organizacija ANPI.

S pokopališča, ki je precej izven mesta, se je razvil dolg sprevod, na čelu katerega je igrala godba na pihala oratorija S. Michele iz Tržiča. Sledile so odlikovane partizanske zastave, zastave vseh občinskih in pokrajinske uprave Gorice in drugih. Nato je na čelu dolgega sprevoda korakal senator Parri skupno z županom Gradiške Portellijem, ostalimi župani naše pokrajine, med katerimi je bil tudi župan Doberdoba Andrej Jarc, partizanskimi poveljniki ter ogromna množica bivših partizanov, med katerimi so bili zelo številni pripadniki garibaldinskih brigad, ki so se razlikovali od ostalih po rdečih ruticah, privezanih okoli vratu.

Pred županstvom so sprevod pozdravili prefekt Princivalle, kvestor Guida, poslanec Franco, podpredsednik dežele Devetag, deželni odbornik Tripani in drugi. Ko je zaigrala vojaška trobenta in se je vojaški odred postavil mirno, so na pročelju županstva odkrili spominsko ploščo, padlim partizanom. Sprevod je nato krenil v glavni park, kjer je bilo zborovanje, ki ga je priredil skupni odbor predstavnikov strank PSI, KPI, PSIUP, PSDI, KD, PRI in PLI. Župan Portelli je najprej pozdravil vse prisotne ter poudaril prispevek Gradiške v osvobodilni vojni, nato pa je Ferruccio Parri govoril o odporniškem gibanju, njegovih nalogah včeraj in danes.

Poudaril je, da je 1943. leta bilo italijansko ljudstvo brez oblasti, brez vojske. V tem tako važnem času pa se je prebudila ljudska zavest, ki je porodila svojo, ljudsko vojsko ter si ustvarila tudi svojo oblast.» Jaz vidim v tem najpomembnejši dogodek v italijanski zgodovini, «je dejal Parri. Posledice fašizma pa so še danes opazne, saj smo bili priče dogodkov, ki so se nedavno tega primerili na univerzi v Rimu. Naša dolžnost je premagati sleherni ostanek fašizma, ki še obstaja v mentaliteti ljudi na vodilnih krogih, vzgojenih v času fašizma.

Ko so osvoboditelji prikorakali 1944. leta v Pariz so našli nalepljene štiri razglase štirih različnih narodno-osvobodilnih gibanj; pri vas, v Italiji so našli enega samega, pod katerega se je podpisalo - ljudstvo. To ljudstvo je potem napisalo ustavo, odraz upora vseh kakor tudi izraz skupnih želja po svobodi in pravičnosti.

Naši napori za osvoboditev so bili neizmerni; v vojaškem jeziku bi lahko rekli, da smo dali Italiji armado. Svoje najboljše ljudi smo izgubili v vseh skupinah. Te žrtve pa nas morajo povezovati v skupnih naporih za uresničitev ustave, ki se, žal, še ne spoštuje docela. Ljudstvo se mora uveljaviti v gospodarstvu, njegova volja naj se upošteva v šolstvu, v zakonodaji, odpravijo naj se škandali, ki kvarijo naš ugled in našo družbo. «Jaz govorim za vse», je poudaril Parri ob koncu svojega govora ter pristavil, da je kakor pred 20 leti tudi sedaj možno najti stičišča ter skupno napredovati.

Njegov govor je izredno številna množica toplo pozdravljala; ob koncu so ga bivši partizani obkrožili ter se z njim tovariško pozdravljali. Obstopili so ga tudi mlajši ljudje, ki so ga prosili za avtogram. Ugledni partizanski voditelj, ki ni več mlad, je rade volje vsem ustregel.

PO 29 URAH ZASEDANJA POROTNIKOV RIMSKEGA SODIŠČA

Zakonca Bebawi oproščena umora zaradi pomanjkanja dokazov

V dvomu, da lahko obsodijo nedolžnega v pomanjkanju zanesljivih dokazov, so porotniki izrekli oprostilno razsodbo

RIM, 23. — Claire in Jussef Bebawi sta bila oproščena zaradi pomanjkanja dokazov. Nepričakovano razsodbo je prečital v nedeljo ob 17.30 predsednik rimskega porotnega sodišča, potem ko je osem porotnikov zasedalo nepretrgoma 29 ur. Po tem dolgem zasedanju porotnikov se je zaključila razprava proti zakoncema Bebawi, ki je trajala mnogo mesecev. Prisotno občinstvo je sprejelo razsodbo predsednika s ploskanjem in odobravanjem. Občinstvo je tako glasno dalo duška svojemu odobravanju, da je predsednik s težavo zaključil čitanje razsodbe.

Ploskanje in odobravanje v dvorani je bilo namenjeno sodnemu zboru, ki je med to večmesečno razpravo skušal narediti vse, da bi ugotovil resnico; tado v dvomu, da lahko obsodi nedolžnega v pomanjkanju zanesljivih dokazov, je porotno sodišče rajši izreklo oprostilno razsodbo zaradi pomanjkanja dokazov. Tokrat sodniki niso hoteli na vsak način «najti krivca», ker je očividno, da niso imeli na razpolago dovolj zanesljivih obtožilnih elementov. S tem je rimsko porotno sodišče potrdilo, da ni bilo v stanju z gotovostjo kaznovati krivce. Zato je ta razsodba lahko samo v čast sodnikom, ki so jo izrekli, ker je bilo doslej v Italiji mnogo primerov, da so ljudje odsedeli tudi po 20 let v zaporu, obtoženi umora, ki ga nikoli niso izvršili.

Claire in Jusef Bebawi so bili izpuščeni iz zapora dve uri po prečitanju razsodbe. Mož in žena, ne da bi kaj med seboj spregovorila sta se vsak po svoji poti podala na kvesturo, da opravijo zadnje formalnosti. Vsak zase sta govorila tudi s časnikarji in se dala slikati. Mož je bil videti zelo srečen, ona pa je melancholično govorila o svoji bodočnosti. V razgovoru z novinarji sta ubrala vsak svojo pot v družbi odvetnikov.

Kot smo že svoj čas ob začetku in nadaljevanju te zapletene razprave pisali, sta bila zakonca Bebawi, egipčanska državljana, obtožena namernega umora 28-letnega industrijca Mohameda Farouka, prav tako egipčanskega državljana, Mohamed Farouk je bil umorjen 18. januarja leta 1964 v svojem uradu v Rimu. Dva dni po umoru je policija zasledila zakonca Bebawi v Atenah in ju aretirala.

Potem ko sta bila obtoženca izročena italijanskim sodnim oblastem, sta se na procesu branila tako, da sta drug drugega obtoževala umora. Žena je izjavljala, da je mož umoril Farouka zaradi maščevanja in ljubosumnosti, ker jo je našel v stanovanju umorjenega industrijca, kamor je prišla takoj po povratku iz Lousanna, kjer je bila skupno z možem.

Mož pa je vedno trdil, da je nedolžen. Izjavljal je, da je vedel za odnose žene z egipčanskim industrijcem. Toda popoldne 18. januarja, je vztrajno trdil Youssef Bebawi, nisem šel za ženo v urad Farouka, kamor nisem nikoli vstopil. Nasprotno pa, mi je žena okrog 18. ure, ko je prišla k meni v hotel, povedala, da je streljala nanj.

To svoje stališče sta oba obtoženca trdno zagovarjala skozi vse razprave dolgega procesa. Nekdo celo trdi, da jima je ta način zagovora svetoval neki spreten grški odvetnik, ko sta bila še v Atenah in preden ju je grška policija izročila italijanski. Iz razsodbe je razvidno, da je zagovor odlično uspel.

Finančni stražnik žrtev terorističnega atentata

BOCEN, 23. — Naboj razstreliva je danes okrog poldne eksplodiral in ubil 24-letnega finančnega stražnika Bruna Bolognesija.

Uradno je bilo sporočeno, da je Bolognesi postal žrtev terorističnega atentata neznancev. Bolognesi je šel v družbi nekega podčastnika in nekega drugega finančnega stražnika ter štirih članov javne varnosti na ogled zavetišča na prelazu Vizze na avstrijski meji. Zavetišče, ki je pozimi zaprto, služi v letnem času italijanskim mejnim organom, ki na tistem predelu nadzorujejo mejo.

Ko je Bolognesi prišel prvi do zavetišča in odprl vrata, je nenadoma nastala eksplozija, ki ga je na mestu ubila. Domnevajo, da je bilo ob vhodu zavetišča postavljeno najmanj 50 kg eksploziva. Če bi bili tudi ostali finančni stražniki in policisti pri vhodu zavetišča, bi eksplozija lahko vseh ubila.

Na kraj atentata so prišli predstavniki oblasti bocenske pokrajine in vojaški poveljniki. Policija vodi strogo preiskavo, da bi zasledila teroriste.

Predsednik republike Saragat je poslal generalnemu poveljniku finančnih straž brzojavko, v kateri izraža svoje žalovanje za zahrbtni umor mladega finančnega stražnika in ga prosi, naj izrazi družini njegovo najglobljo sožalje.

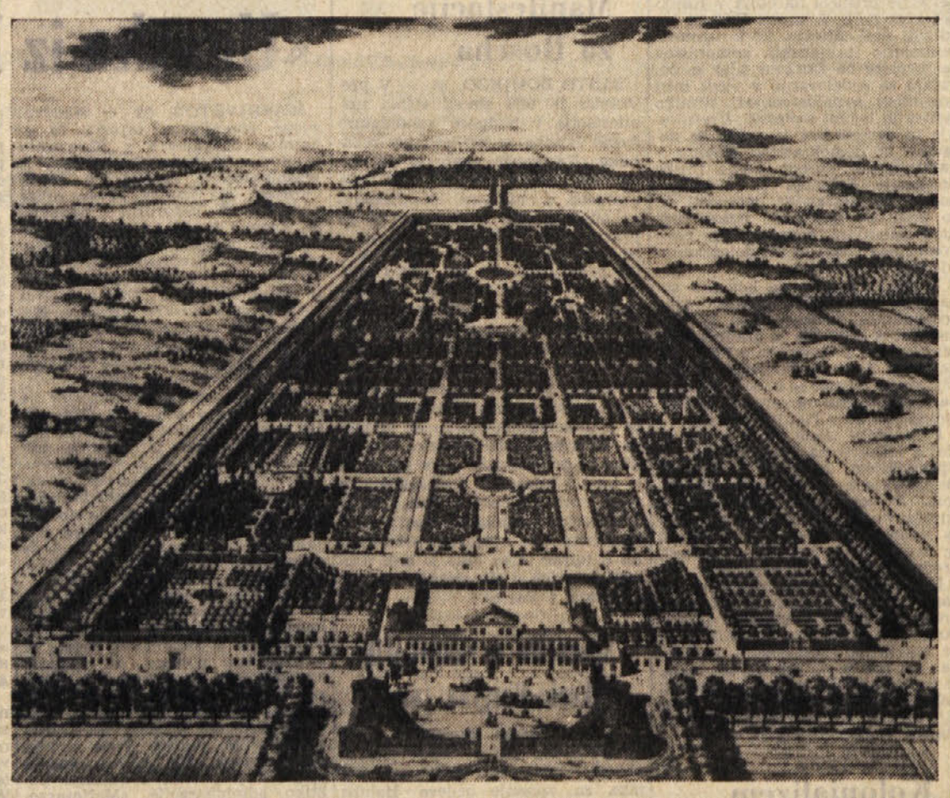

Ob tristoletnici enega od najlepših in znanih baročnih parkov v Evropi, Hannover-Herrenhausen, so priredili festival «naravne lepote», ki bo trajal do letošnjega septembra. Od 18. do 27. avgusta bo nastopil baročni balet z 200 izvajalci. Pred in po tej veliki prireditvi bodo nastopili v baročni dvorani zgodovinskega gradu in na odprtem gledališki ansambli, ki bodo predvajali dela velikih nemških in tujih pesnikov iz tiste dobe ter razne opere in koncerte.

Slika nam kaže bakrorez baročnega parka Herrenhausen, kakršen je bil pred 300 leti.

Claire Bebawi v razgovoru s svojim odvetnikom

Po dobrih dveh letih zapora Ippolito na začasni svobodi

Prizivno sodišče je priznalo, da Ippolito boleha za hudo nevrozo - Če bo kasacijsko sodišče potrdilo obsodbo druge stopnje, se bo moral vrniti v zapor

RIM, 23. — Druga sekcija prizivnega sodišča v Rimu je sprejela prošnjo za začasno svobodo, ki jo je predložil bivši tajnik CNEN prof. Felice Ippolito, ker boleha na hudi obliki nevroze. Njegovo zdravstveno stanje je ugotovila tudi posebna komisija zdravnikov, ki je bila sestavljena po naročilu predsednika sodišča.

Felice Ippolito se vrača domov, čeprav na začasni svobodi, po dveh letih in dveh mesecih zapora. Svojčas mu je prizivno sodišče znižalo kazen sodišča prve stopnje na pet let in tri mesece, in bi moral zato prebiti v zaporu do 3. junija 1968. Upoštevajoč dejstvo, da je bil izpuščen na začasno svobodo, Ippolitu ni bila kazen še črtana. V primeru, da mu bo kasacijsko sodišče, na katerega je bivši tajnik CNEN vložil priziv, potrdilo obsodbo sodišča druge stopnje, se bo moral Ippolito vrniti ponovno v zapor, da presedi ostalo kazen.

Felice Ippolito je bil aretiran pred dvema letoma pod obtožbo, da je v nekaj letih zapravil več milijard lir odbora za jedrsko energijo. 11. junija leta 1964 je prišel prvič pred sodišče. Na procesu je zavračal vse obtožbe s trditvijo, da ni zakrivil nobenega kaznivega dejanja. Po dolgih razpravah ga je sodišče 30. oktobra 1964 obsodilo na enajst let zapora. Letos, 4. februarja pa mu je prizivno sodišče znižalo kazen na pet let in tri mesece zapora, ker so sodniki ugotovili, da je bilo veliko število obtožb, ki jih je proti njemu vložil generalni prokurator, neutemeljenih.

V zaporu je Ippolito zbolel za hudo nevrozo in je bil lani februarja premeščen v nevrološko kliniko, kjer je ostal do razprave na prizivnem sodišču, ki mu je sicer kazen znižalo, a se je moral vrniti v zapor. Zaradi ponovnega poslabšanja zdravstvenega stanja, so Ippolita pozneje premestili iz Regina Coeli v nov zapor v Rebibbiji, kjer imajo tudi dobro opremljeno ambulanto.

Danes ob 20.45 je Ippolito zapustil zapor. Ukaz o izpustitvi je prispel na ravnateljstvo zaporov ob 20. uri in so ga takoj sporočili kaznjencu. Tričetrt ure pozneje je bivši tajnik CNEN zapustil zapor s osebno prtljago. Pred zaporom se je zbralo več ljudi, mnogo časnikarjev, fotoreporterjev ter filmskih in televizijskih operaterjev. Ippolito je prišel iz zapora v spremstvu poveljnika karabinjerjev na rimskem sodišču. Prof. Ippolito se je preril skozi množico in vstopil v avtomobil svojega odvetnika, ki ga je odpeljal domov. Tudi pred stanovanjem je Ippolita obkrožila množica časnikarjev, katerim pa ni hotel dati nobene izjave, nakar se je z odvetnikom povspel v svoje stanovanje.

Še ena smrtna nesreča na avto cesti Sonca

PARMA, 23. — Avto cesta «Sonca» je zahtevala še eno smrtno žrtev. 23-letni švicarski inženir Cesare Lippori in Lugana se je na avto cesti «Sonca» smrtno ponesrečil v bližini Parme. Pri nesreči so bile ranjene še štiri druge osebe. Lippori se je vozil na avtomobilu s švicarsko evidenčno tablico, ki ga je upravljal gradbeni izvedenec Mauro Giangrandi iz Firenc. V avtomobilu je bil tudi 18-letni Vito Brenetti iz Arbeda v Švici.

Do nesreče je prišlo, ko je nasproti vozeči avtomobil Volkswagen, ki ga je šofiral 29-letni Luciano Marchini iz Parme, iz neznanih vzrokov preskočil živo mejo, ki loči dve stezi. Šofer švicarskega avtomobila je nenadoma pritisnil na zavore, da bi preprečil trčenje. Pri tem pa je vozilo zaneslo proti stranski ograji in ga zopet vrglo na cesto proti volkswagnu. Inž. Lippori je bil na mestu mrtev, medtem ko so šoferja avtomobila, ki je povzročil nesrečo, odpeljali v bolnišnico v Fidenco, kjer so ga sprejeli s pridržano prognozo. Ostali potniki so bili lažje ranjeni.

Srečni dobitniki totocalcia

BRESCIA, 23. — Z tako imenovanim sistemom «fortunello» je nekdo v Bresciji zadel trinajstko na Totocalcio in dobil 75. milijonov lir. Doslej v Bresciji niso še uspeli najti srečno osebo. Sistem «fortunello» je sestavljen na osnovi sistemov raznih stavnih listkov, ki jih nato prodajajo v zaprti kuverti.

V Italiji so bile v nedeljo zadete samo tri trinajstice, od katerih je doslej znan samo en dobitnik 75 milijonov lir, in sicer delavec Mario Masetto iz Chia pri Vicenzi, ki je zaposlen v Švici. Tretji dobitnik, ki je kupil stavni listek v Milanu, prav tako še ni znan.

Bob Dylan: 20.000.000 lir na večer v «Olympiji»

PARIZ, 23. — Bob Dylan je sklenil pogodbo, za svoje nastope v pariški «Olympiji» za skoraj 20 milijonov lir na večer. Uprava gledališča je že leto dni snubila tega znamenitega ameriškega pevca in se ni mogla doslej z njim pogoditi o višini «honorarja» na večer. Končno je Dylan sprejel zadnjo ponudbo in je včeraj prišel v Pariz s svojo skupino «Dylan Circus», ki šteje skupno 12 oseb.

Anketa o številu nepismenih

RIM, 23. — Na pobudo ministra za šolstvo Guia bodo v vseh občinah v Italiji napravili anketo o številu nepismenih in na pol nepismenih ljudi od 14. do 50. leta starosti. Anketo bodo izvedli šolski skrbniki, ki bodo morali nato svoje podatke sporočiti osrednjim oblastem do konca tega meseca. Pri zbiranju podatkov bodo sodelovali didaktični ravnatelji, v malih občinah pa učitelji.

9.767.848 otrok cepljenih proti poliomielitisu v Italiji

RIM, 23. — Od 10. do 20. t. m. sta bila pokrajinskim zdravnikom v Italiji prijavljena samo dva primera poliomielitisa, in sicer en primer v Ascoli Picenu, en pa v Paiermu. Leta 1964 je bilo v istem času prijavljenih kar 25 primerov, lani pa trije primeri.

Čeprav so se primeri te hude otroške bolezni zmanjšali na najnižje število, zdravstvene oblasti ugotavljajo, da se sedaj bolezen pojavlja samo v pokrajinah srednje in južne Italije. Zato ministrstvo za zdravstvo ponovno poziva prizadete prebivalstvo, naj izkoristi priložnost sedanjega cepljenja otrok proti poliomielitisu.

Doslej je bilo v Italiji cepljenih s Sabinovim cepivom skupno 9.767.848 otrok.

Poroka v letalu

RIM, 23. — Danski fotograf Peter Hasselrot in njegova mlada žena Brigitta sta se poročila v letalu na poti iz Kopenhagna v Rim. Ob prihodu na letališče Fiumicino sta mlada zakonca izjavila, da sta si zaželela poroko v veliki višini, in da sta si zato izbrala trenutek, ko je bilo letalo visoko nad Nemčijo.

Umor ameriškega znanstvenika

COLUMBUS, 23. — Policija je sporočila, da so neznanci umorili s tremi streli znanstvenika profesorja na državni univerzi v Ohio Lorena Belingerja, starega 40 let. Profesorja so našli mrtvega v neki pisarni v Columbusu. Umorjeni znanstvenik je bil zaposlen v laboratoriju za raziskave o raketni pogonski sili na univerzi v Ohio, ki vrši raziskave na račun ameriške vlade.

Dva mrtva pri trčenju avtomobila v motocikel

ALESSANDRIA, 23. — Na državni cesti Turin-Genova se je pripetila huda prometna nesreča, pri kateri sta bili dve osebi mrtvi. Avtomobil «1500 spider», ki ga je vozil 23-letni Rodolfo Ricci, je silovito trčil v motorno kolo, na katerem so bile tri osebe in ga je vozil 24-letni Francesco Guasco. Pri nesreči sta bila Ricci in Guasco na mestu mrtva. Ostala dva potnika pa sta bila hudo ranjena.

PARIZ, 23. — V Franciji so zelo strogi pri izdajanju šoferskih knjižic. V lanskem letu skoraj milijon in pol Francozov ni izdelalo šoferskega izpita. Od 1. januarja do 31. decembra lani so izdali v Franciji 911.150 novih šoferskih dovoljenj.

O MIROVNEM RAZPOLOŽENJU V ZAHODNI NEMČIJI

Med množico zveri in ujed nebogljena cvetica v šlemu

Upreti se vojaški službi - pomeni velik pogum - Pacifistov je razmeroma malo in še ti so razdrobljeni in niso med seboj povezani

BONN, maja. — Znano je, da simboli pogosto več povedo od besed. Se posebej so zgovorni zahodnonemški simboli. Največ jih vidimo na emblemih državnih ustanov, političnih strank, društev in organizacij. Najpogosteje so to živali-roparice: orli, levi itd. Njihove podobe so nekoč fevdalci postavljali na svoje ščite, na svoje oklepe in nad vhode v svoje gradove. In bili so ti simboli kot utelesenje borbenosti, križarske vnemę in bahate sile ali pa tudi prav navadne grabežljivosti. Fevdalcev sedaj ni več — vsaj tistih klasičnih ne — toda tradicija je ostala in se nepretrgano, skozi desetletja in stoletja, neguje.

Tako se je drzni Adler-orel, to stoletno utelešenje germanstva, ponovno dvignil iz pepela druge svetovne vojne in zavzel položaj glavnega simbola Zvezne republike. Ponosno stoji na njenem grbu in drzno širi svoja krila na njenih zastavah. Nekoč, zgodovinsko še pred nedavnim, je v svojih krempljih držal kljukasti križ v lovorovem vencu, dokler ga ni v maju 1945 ves oskuben in poklapan izpustil. Na današnjem zahodnonemškem grbu so njegove noge spet proste, krempiji pa so skrčeni in rdeči. Rdeč je tudi njegov odprti kljun, iz katerega moli dolg prav tako rdeč jezik. Perje po telesu in po ponosno razpetih krilih pa je temno, črno.

Takšen se ta zahodnonemški orel kaže povsod: od pročelja plenarne dvorane Bundestaga, do zastave poslednje enote Bundeswehra. Takšen je bil tudi na značkah, ki jih je imelo nataknjene na jopičih kakih sto tisoč «beguncev», ki so pred dnevi na bonskih trgih in ulicah manifestirali za meje tretjega rajha in z zanosom prepevali «Deutschland, Deutschland, ueber alles».

Adler-orel je v različnih variantah navzoč tudi na grbih mnogih pokrajin in «svobodnih» mest. Tisti, ki se šopiri na grbu Luebecka, ima kar štiri noge in dve glavi. Iz njegovih razprtih kljunov pa se prav tako iztezajo jeziki.

Nekatere pokrajine imajo za svoj simbol razbesnelega leva, pa čeprav ta zver še nikoli ni živela v teh krajih, vsaj v dobi ne, ko živi tod tevtonsko-germansko ljudstvo. Na grbih pokrajin Hessen in Rheinland-Pfalz zasledimo le po enega «kralja živali». Na grbih Hamburga in Bremena najdemo že dva, Baden-Wuertenberg ima v svojem grbu tri, bavarski grb pa kar sedem levov.

In nenadoma se je med množico simbolov iz krvoločnega ali roparskega dela zoologije ta teden znašel tudi drobec pohlevne boťanike, rastlinstva in sicer emblem s pohlevno cvetico, vsajeno v vojaški čeladi. Ta simbol naj označuje in ali bolje naj stare vojaške tradicije zamenja z nečem, kar se na videz kaže lepo in kar dehti po miru. Gre za grb 10.232 zahodnonemških mladeničev in deklet, ki svoje združenje imenujejo «Zveza nasprotnikov vojaške službe» ali uradno «Kriegsdienstverwaigerer». Gre za pacifiste zanesenjake, za kakršne se zdi, kot bi ne bili doma ob obalah Rena.

Kakih sto predstavnikov teh mladeničev in deklet je dva dni zborovalo v Offenbachu in nekdo med njimi je to mladino in sebe označil z besedami:

«Mi smo elita mladih demokratov» (in vsi so mu ploskali).

«Ljubimo poštene ljudi z leve in desne strani» (ponovno ploskanje).

«Naš smoter je uvedba nepokornosti v Nemčiji» (spet ploskanje).

Ne gre za navadno nepokornost, ki je lastna neresnim nagajivcem, ne gre za nepokornost v običajnem, rekli bi vulgarnem smislu besede, pač pa gre za antitezo tukajšnji že tradicionalni pokornosti, za antitezo udarjanja s petami in sprejemanja ukazov, za antitezo množične pokornosti, zaradi katere je bilo v zadnjih petdesetih letih možno sprožiti dve zelo krvavi svetovni vojni.

Poborniki sajenja cvetja v vojaške šleme so se pokazali zelo odločne in tudi skrajno — drzne.

Izrazili so svojo solidarnost, z ameriško opozicijo proti Johnsonovi politiki vojne v Vietnamu pozivajo mlade demokrate iz Zvezne republike na razpravo o temi o odporu proti vojaški službi in o zagotovitvi miru; kategorično odklanjajo zakon o izrednem stanju, vojaške zakone, ki jih bonska vlada namerava uvesti v mirnodobskem stanju.

Neki delegat je tiste dni hodil po ulicah z napisom: «Nočem služiti vojske, pa če me ubijete!».

V tukajšnjih razmerah je to že znak hrabrosti. Če se bodo držali dane besede, bodo ti mladinci izzivali srd vseh mogočih orlov in levov. Bodo obsojeni in zaprti; rekli jim bodo, da so izdajalci in skrunitelji lastnega gnezda. In teh pogumnih mladeničev, ki bi hoteli germanske šleme uporabiti kot posode za vzgajanje cvetja, je vendarle komaj nekaj nad deset tisoč. Ali so zares tako osamljeni na tem čudnem ozemlju med Renom in Labo?

Niso in vendar — so. Je sicer tudi drugih, ki so njim podobni. Toda za ene in za druge velja skupna skrb —, da jih je premalo in da niso med seboj organizirani.

Organizacija «Nasprotnikov atomskega orožja» vsako leto ob velikonočnih praznikih organizira protestne povorke, ki se jih udeležuje več deset tisoč ljudi.

Prof. dr. Wolfgang Abendroth vodi v Frankfurtu «Socialistično zvezo» kakih štiristo kovinarskih delavcev, starih marksistov, mladih socialistov in vseučiliščnih profesorjev.

Nato imamo «Mlade prijatelje prirode», Zvezo preganjanih po nacističnem režimu» in omejene kroge razumnikov, ki so se dvignili iz splošnega intelektualnega dremeža.

Končno imajo «Nemško mirovno unijo» (DFU), ki je znana bolj po svojem voditelju Martinu Njemoellerju kot pa po svojem številu in dosedanjih uspehih. Geslo 74-letnega borca za mir pastorja Njemoellerja se glasi: «Storiti moramo vse, da bi se nevarnost vojne ublažila!» Takšne misli v Zvezni republiki ne morejo najti plodnih tal. DFU je lani imela v načrtu, da se s 25 poslanci vključi v Bundestag. Na jesenskih volitvah ji ni uspelo dobiti niti enega poslanskega mesta.

Okoli 38,5 milijona zahodnonemških volivcev glasuje za tri tukaj že tradicionalne stranke. Poslanci teh treh strank prihajajo nato v parlament in izglasujejo zakone. V teh dneh se dogovarjajo prav o vojni zakonodaji. Orel na steni plenarne dvorane Bundestaga je lahko kar zadovoljen. Kaj mu morejo mladeniči in dekleta z emblemom cvetja v vojaškem šlemu? Njih je komaj 10.232, vojaški šlemi z orlom pa se štejejo v milijone. Žal se na milijone štejejo tudi glave, ki pokorno pristajajo, da jim nekoč, o priliki ponovno nataknejo na glavo tudi šlem.

Motivi z naše obale: Pod Nabrežino, v ozadju devinski grad (Foto M. Magajna)

IZ ARHIVA ZGODOVINSKIH ZANIMIVOSTI IN REDKOSTI

Jemelijan Pugačov ni bil kos nalogi ki jo je bil prevzel

Razpoloženje v tedanji Rusiji je bilo takšno, da se je njegov poziv naglo širil med tlačenimi - Nedisciplineranost in pomanjkanje orožja sta bila usodna

Med vsemi nevarnimi poklici je bil vse čase hudo nevaren in negotov poklic ruskih carjev. Velika večina jih je doživela nasilno smrt. Dalj časa, ali celo do naravne smrti, so se obdržali na prestolu samo tisti, ki se niso strašili nasilij in zločinov. Mehki, prizanesljivi in taki, ki so hoteli izvesti preosnove in privesti neplemiško rusko ljudstvo iz črnega tlačanstva in uvesti v državi pravni red, so izginili, preden so mogli svoje načrte uresničiti.

Tako se je zgodilo tudi vnuku Petra Velikega, carju Petru III. vzgojen med Nemci, prežet z evropskim duhom in ruskega jezika celo nevešč, je moral izginiti brž, ko je pričel segati po preosnovah. Samo pol leta je trajalo njegovo vladanje. Komaj 17 let star poročen z nemško kneginjo Avgusto-Anhalt-Zerbst, se je kot vladar zameril ruskemu plemstvu in bil v napotje tudi lastni ženi Avgusti, ki se je kot carica popravoslavila in preimenovala v Katarino II. Po svojem ljubimcu knezu Orlovu ga je prisilila 28. julija 1763, da je v Kronstadtu podpisal svoj odstop. Internirali so ga v Ropči in nato zverinsko umorili.

Katarina je zdaj po mili volji vladala sama s svojimi protežiranci in ljubimci. Vendar vladanje ni bilo kaj lahko. Med ruskim ljudstvom, pa tudi med nižjimi častniki in plemiči, se je razširilo sovraštvo do Nemcev, saj so zavzemali v državni upravi in vojski vse preveč pomembnih položajev, in na dvoru se je govorilo nemški. Predolgo bi bilo naštevati vsa nasilja in zločine, ki so se dogajali, kakor tudi upore in pustošenja nezadovoljnih, ki so sledili vrsti samozvancev, ko so se zdaj tu zdaj tam pojavili, se izdajali za Petra III. in zatrjevali, da so bili čudežno rešeni nasilne smrti. Zadržali se bomo le pri najpomembnejšem — Jemelijanu Pugačovu.

Jemelijan, ali po ljudsko Jemelka Pugačov, je bil rojen kot kozaški sin nekje ob Donu in je 12 let služil v vojski Katarinine prednice carice Elizabete, prav tako Nemke. Bil bi dober vojak, če bi poznal disciplino. Tudi napredoval bi bil lahko. Tako si je nabral vrsto kazni, in ko je v vojni s Turki zbolel, so ga celo odpustili.

O tem, kako je prišel na misel, izdajati se za rešenega carja Petra III., je več trditev ali domnev. Najbolj je verjetno, da so mu to misel sugerirali najprej nesrečneži, ki jih je carska oblast zaradi verskega sektaštva preganjala in izganjala. Postal naj bi car zato, da bi jih ščitil. Med revnim ruskim ljudstvom je vrelo, in vera, da car Peter III. še živi, se je bolj in bolj širila. Zlasti med brezpravnimi tlačani je bil nekak kralj Matjaž, ki nekje dremlje in le še čaka čas, da vstane in udari.

Medtem je bil Pugačov ponovno zaprt, tokrat v Pelimu, od koder je meseca maja 1773 pobegnil v okolico Kazana. Kozakom ob Volgi je pričel pripovedovati prečudovito zgodbo o tem, kako je kot car Peter III. ušel smrti, pobegnil iz Rusije, prišel na Turško, bil pri božjem grobu v Jeruzalemu in se zdaj vrnil, da bi osvobodil tlačeno rusko ljudstvo.

Okoli njega se je zbiralo vedno več za boj pripravljenih ljudi. Pridružili so se tudi Baškiri in Kalmiki. Tako je proti koncu poletja 1773 razglasil socialno revolucijo in pričel svoj bojni pohod. Tlačanom je obljubil zemljo. Plemiče bodo iztrebili, prav tako tudi uradnike; vojske ne bo več treba služiti in tudi davkov ne plačevati. Kdo med zatiranimi se mu ob takih napovedih ne bi pridružil? Kako bo v državi, kjer vsega tega ne bo, ni seveda nihče pomislil.

Vstaja pod vodstvom «carja Petra III.» Jemelke Pugačova se je tako spremenila v kmečko revolucijo.

Poročil, ki so jih dobivali v Moskvi in na dvoru carice Katarine, spočetka niso presojali resno, Menili so, da so pretirana. Toda preprosto ljudstvo ni mislilo tako. Tudi v sami Moskvi je dobival Pugačov vedno več pristašev. Po tedanji presoji boljših opazovalcev, je bilo samo tam okoli 100.000 revežev, ki so bili pripravljeni pomnožiti čete «Petra III.» brž ko bi se pojavil.

Toda pojavil se ni. Namesto da bi udaril na Moskvo in Peterburg, se je zadovoljeval z zavzemanjem manjših in obleganih večjih mest med Volgo in Uralom.

Nazadnje so se na Katarininem dvoru le zavedeli resnosti. Razpisali so na Jemeljkovo glavo najprej nagrado 250, nato 1.000, potem 5.000 in nazadnje celo 24.000 rubljev, vstaja pa je tekla dalje. Caričin general, ki ga je poslala z nekaj četami nad Pugačova in vstajnike, ni tvegal neposrednega napada. Carska vojska je bila tedaj kaj slabo oblečena in opremljena. Primanjkovalo je celo orožja in streliva. Le general Bibikov se je spustil v boj naravnost in zavzel Kazan, meseca marca 1774 pa je knez Golicin vstajnike že resno potolkel in ujel več tisoč mož, medtem ko je sam Pugačov dalje oblegal Oremburg, namesto da bi se z glavnino postavil generalom v bran. Po Oremburgu je Pugačov spet zavzel Kazan in ga razdejal. Izpustil je tudi kaznjence in jih oborožil.

Nedisciplineranost je bolj in bolj naraščala; hkrati pa je že zmanjkovalo živil ter streliva. Čete so se razkrapljale in zavladala je panika. Razumnejši so Pugačovu svetovali umik v Sibirijo ali beg v Perzijo., pa je oboje odklonil. Bil je pač sposoben dvigniti v upor znaten del Rusije, pridobiti si neomejeno veljavo in doseči tudi začetne uspehe, manjkale pa so mu organizacija, disciplina in strategija, ki bi ga bile mogle pripeljati do uspeha. Bil je pač vse preveč primitiven in neizobražen za tak velik podvig, zato je nazadnje sam postal žrtev «vraga, ki ga je poklical».

Da bi si pridobili carsko milost, so ga sami njegovi ljudje nazadnje prijeli in izročili 14. septembra 1774 vladnim četam. Odpeljali so ga zvezanega in močno zastraženega v Simbirsk in od tam v Moskvo, kjer so ga v železni kletki izpostavili javno prebivalstvu na ogled. Dne 16. januarja 1775 so ga obglavili.

R. REHAR

Mladinska olimpiada kulture in umetnosti

Slovenski udeleženci so se dobro uveljavili

ABANO TERME, 23. — Končala se je olimpiada umetnosti in kulture, ki jo je organiziral mednarodni odbor mladine, katerega namen je pobratiti umetnike-diletante z vsega sveta. Na griču Monticone pri Abano Terme je olimpijski plamen ugasnil, hkrati so tudi sneli zastavo s petimi krogi. Pred tem pa so v Montegrotto Terme svečano razdelili nagrade.

Za likovno umetnost so bile nagrade razdeljene takole: Zlato kolajno je dobil kitajski slikar-diletant Jang-Feng s Formoze, srebrno je dobil Aldo Fumaroli, bronasto pa Osvaldo Quinzinato, oba Italijana.

Za kiparstvo so bili odlikovani: z zlato kolajno angleški mladenič poljskega porekla Andrzej Bobrovsky, srebrno Kitajec Jang-Feng, ki smo ga že omenili, Italijan Carlo Schiavo je dobil bronasto kolajno.

Za grafiko so bile nagrade razdeljene takole: Poljak Tadeusz Mussinzky in Anglež Tadeusz Beutlich sta si delila zlato kolajno, Italijan Gigi Buzzato je odnesel srebrno, Kitajec Ven-Či pa bronasto.

Za kratkometražne umetniške filme so bili nagrajeni: z zlato kolajno Kanadčan Andre Lafrance za film «Montreal blues», srebrno kolajno je dobil Italijan Moreti za film «Gli ugolanti», Španec Pedro Font Marcet pa je dobil bronasto kolajno za kratkometražni umetniški film «Llego y parto».

Na gledališkem področju v tem mednarodnem tekmovanju se je odlično uveljavila Ljubljana. Ljubljansko eksperimentalno gledališče je odneslo zlato kolajno, srebrno kolajno pa je odneslo ljubljansko študentsko gledališče, bronasta kolajna pa je šla italijanskemu «Piccolo teatro veneto».

Zlate kolajne v **opernem petju** sploh niso dodelili, srebrno in bronasto pa sta si razdelila Giosue Chiodero in Paola Guarnieri, oba Italijana. Podobno velja tudi za zlato kolajno v **baletu**, ki ni bila podeljena, medtem ko sta si srebrno in bronasto delili Loredana Rovaglia in Paola Guarnieri. Tudi na **glasbenem področju** so se uveljavili izključno Italijani. Zlato kolajno je odnesel Antonio Scarfi, srebrno Giuseppe Fricelli, bronasto pa si delita Giorgio Agazzi in Rina Delfini . Zanetti.

Za **poezijo** zlate kolajne niso dali, srebrno pa je odnesel Franco Tracci, bronasto Fernando Bortone, oba Italijana. Za **pripovedništvo** prav tako zlate kolajne niso dali, srebrno je odnesel slovenski književnik Žarko Petan, bronasto pa Gianni Soranzi. Tudi na **novinarskem področju** so podelili le srebrno kolajno, ki jo je dobil Italijan Stefano Mazzilli, in bronasto, ki so jo dali Italijanki Carmine Manzi.

RADIO-VELEVIZIJA

TOREK, 24. MAJA 1966

Radio Trst A

7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.30 Šopek slovenskih; 11.45 Trio Condor in Mediolanum; 12.00 Rehar: «Strige jemajuo velikuo muč»; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Ansambel Franca Russa; 17.20 Italijanščina; 17.35 Glasbeni kaleidoskop; 18.15 Umetnost in prireditve; 18.30 Sopranistka A. Merni, pri klavirju L. Picotti; 19.00 Plošče za vas, quiz oddaja; 19.30 Romantične melodije; 20.00 Šport; 20.35 Sodobni motivi; 21.00 Pregled slovenske dramatike; 22.00 Plešite z nami; 23.00 Donatoni: Divertimento II.

Trst

12.05 Plošče; 12.25 Tretja stran; 12.20 Orkester Safred; 13.55 Verdijeve skladbe;

Koper

7.15 Jutranja glasba; 10.00 Otroški kotiček; 10.20 Orkester Textor; 10.30 Današnji pevci; 10.35 Nove plošče; 11.00 in 11.50 Glasba po željah; 12.50 Jug. narodni plesi; 13.15 Jugoslavija v svetu; 13.40 Slov. oktet; 14.00 Za mlade poslušalce; 14.15 Poje Gaby Novak; 15.00 Orkestralne melodije; 15.45 Domači ansambli; 16.15 Izbrani motivi; 16.30 Novo na knjižni polici; 16.40 Mali umotvori velikih mojstrov; 17.00 Pevci; 17.45 Orkester Janos; 18.00 Prenos RL; 19.05 Šport; 19.30 Prenos RL; 22.15 Pianist Erroll Garner; 22.35 Glasba za lahko noč.

Nacionalni program

8.30 Jutranji pozdrav; 9.10 Strani iz albuma; 9.45 Popevke; 10.05 Verdi in Puccini; 10.30 Šola; 11.45 Plošče za poletje; 13.15 Giro d'Italia; 15.15 Likovne umetnosti; 15.45 Gospodarska rubrika; 16.00 Spored za najmlajše; 16.30 Komorna glasba; 17.25 Jazz v Evropi; 18.50 Znanost in tehnika; 19.10 Oddaja za delavce; 20.15 Giro d'Italia; 20.30 C. Novelli: «L'esecuzione capitale»; 21.20 Skladbe za godalni orkester; 21.30 Simf. orkester in zbor.

II. program

8.00 Jutranja glasba; 9.00 Poje John Foster; 9.35 Pisani spored; 10.35 Nove pesmi; 11.05 Vesela glasba; 11.30 Giro d'Italia; 11.40 Skladbe za orkester; 14.00 Pevci; 14.45 Glasbeni koktail; 15.00 Plošča za poletje; 15.15 Vrtiljak pesmi; 15.15 — 16.45 Giro d'Italia; 15.35 Sopranistka Hilda Zadek; 16.00 Rapsodija; 16.55 Pogovorimo se o glasbi; 17.35 Poljudna enciklopedija; 18.35 Enotni razred; 18.50 Vaši izbranci; 19.50 Giro d'Italia; 20.10 Pozor na ritem; 21.10 Spored z onstran Atlantika; 21.40 Glasba v večeru; 22.00 Jazz.

III. program

18.30 Severnoameriška kultura; 18.45 Bartokove skladbe; 18.55 Knjižne novosti; 19.30 Koncert; 20.40 Brahmsove skladbe; 21.20 Chopinove klavirske skladbe; 21.55 Glasbena vzgoja v Italiji; 22.45 Priče naše dobe.

Slovenija

8.05 Glasbena matineja; 8.55 Radijska šola: Zgodba o športnem tovarišu; 9.25 Zabavni orkestri; 10.15 Iz opere «Luiza» G. Charpentiera; 11.00 Turistični napotki; 11.15 Nimaš prednosti!; 12.40 Vaški kvintet z Reziko in Sonjo; 13.30 Priporočajo vam . . .; 14.05 Radijska šola: M. Kogoj — slov. skladatelj; 14.35 J. Kuhar: Cicibani Titu; 15.30 V torek nasvidenje; 16.00 Vsak dan za vas; 17.05 Koncert po željah; 18.00 Aktualnosti doma in po svetu; 18.45 Na mednarodnih križpotjih; 19.05 Glasbene razglednice; 20.00 Zbor Slovenske filharmonije; 20.20 Radijska igra: V. Vukmirović: Polnočni ekspress; 21.07 Pesem godal; 21.35 Iz fonoteke Radia Koper; 22.10 Na predvečer dneva mladosti . . .; 23.05 Plesna glasba.

Ital. televizija

8.30 Šola; 15.15 Giro d'Italia; 17.30 Dnevnik; 17.45 Spored za najmlajše; 18.45 Plavanje: hrbtni stil; 19.45 Šport; 20.30 Dnevnik; 21.00 Film «Il fuorilegge»; 22.30 Knjižni pregled; 23.00 Dnevnik.

II. kanal

21.00 Dnevnik; 21.15 Športni tednik; 22.00 Vera in človek.

Jug. televizija

18.15 Boj za obstanek (poljudno znanstveni film); 18.45 Torkov večer; 19.00 Svet na zaslonu; 19.45 Obzornik; 20.00 Dnevnik; 20.30 Beograjska pomlad (festival zabavnih melodij) 24.00 Poročila.

HOROSKOP

OVEN (od 21. 3. od 20. 4.) Bodite elastični do prepirljivih ljudi. Proučite problem, ki moti vzdušje v družini.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Preveč popustljivi ste in to bo kvarno vplivalo na vaše posle. V družini zelo prijetno razpoloženje.

DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6.) Zadeva, ki se vam zdi lahka, bo terjala celega moža. Okoli vas se spletajo čudne spletke.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) Ohranite mirno kri, četudi vam to ne bo lahko. Nesporazum bo sicer rešen, vzdušje bo pa vendarle napeto.

LEV (od 23. 7. od 22. 8.) Ne hodite v ogenj po kostanj za druge. Neko srečanje v izredno napetem razpoloženju.

DEVICA (od 23. 8. od 22. 9.) Ponovno se vam nekaj obeta. Tokrat se bo treba odločiti. Razumevanje v družini, tudi če kaj ne bo prav.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Z intuicijo vam bo lahko razčleniti spor, ki so ga drugi zapletli. V družini ali ožji okolici nekaj ne gre.

ŠKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) Spletke vaših poslovnih nasprotnikov se ne bodo obnesle. Ne znatna, vendar nevšečna motnja.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 11.) Skušajte ohraniti mir, tudi ko se vam mudi. Ko imate opravka z osebo, ki je občutljiva, ne bodite vsiljivi.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Izpeljali boste načrt, ki ste si ga že dolgo pripravili. Čas je, da se za nekaj odločite.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) S pogumom rešite poslovno zadevo, ki se preveč vleče. Pomirjenje v vaši ožji družbi.

RIBI (od 20. 2. od 20. 3.) Če hočete delo speljati do konca, se boste morali z nekom povezati. Ljubljena oseba bo ponovno dokazala svoja čustva.

IZ UMETNOSTNIH GALERIJ

Življenjsko delo Maksa Fabianija v palači Costanzi

Razstava življenjskega dela arhitekta Maksa Fabianija, ki jo prireja muzej Revoltella skupno z drugimi ustanovami v palači Costanzi, je za nas posebno zanimiva, ker se veže na našo zgodovino polpretekle dobe. To vidimo že pri vhodu, kjer visi fotokopija dela načrta ureditve Ljubljane iz leta 1859, kot ga tu pojasnjuje še nadaljnjih osem načrtov. Ta ureditev in posebno še tista za mesto Bielsko v Tatrah, ki se tu podaja v štirih narisih, kaže poznavalcem izrazite novosti urbanistike, zaradi česar se je takrat komaj 33-letni Fabiani uradno uvrstil med sedem najboljših arhitektov Avstrije, danes pa ga zato prištevamo med prve početnike urbanistike v Evropi.

Tu bomo opozorili na viške njegove ustvarjalnosti kot jih prikazujejo načrti in slike dunajskih palač «Artaria» iz leta 1900, «Urania» iz leta 1909, «Palmers» iz leta 1912, v Trstu in Gorici pa oba Narodna doma, ki sta bila za Evropo prvi primer ureditve prosvetnih središč.

Pripominjamo, da je kot prvi uvedel stenske omare; toda njegova posebnost so hiše «za tri rodove», predvidevajoč, da bo četrti rod imel že druge stanovanjske zahteve. Tu so primeri takih hiš z Dunaja, iz Ljubljane in Trsta. Prikazana je tudi ureditev Prešernovega spomenika v Ljubljani in pa znani Jakopičev paviljon, središče slikarskih razstav.

Naravno je torej, da ga je dunajska tehniška visoka šola leta 1913 počastila z mestom profesorja in ga nato leta 1952 nagradila še z naslovom doktorja «honoris causa».

Po prvi svetovni vojni so ga vabili na ljubljansko univerzo, a Fabiani se je raje vrnil v Gorico, v bližino Kobdilja, kjer se je leta 1866 rodil, to pa z namenom, da bi pomagal obnoviti porušene kraje. Kako, vidimo v načrtih za izgradnjo Gorice, Kostanjevice, Opatjega sela, Devina, Šmartna in Šempetra, Kanala in Tolmina, pa še Solkana, kjer predlaga ustanovitev industrijske cone, enako kot vidi za Ronke povezavo s Tržičem; z ureditvijo ozemlja Vrtojbe in Mirna pa povezavo Vipave z morjem, predvidevajoč tako potrebe bodočnosti, ki izstopajo najbolje v široko zasnovanih načrtih izkoriščanja vodnih sil Posočja.

Zaradi svoje obsežnosti se ta dela danes smatrajo kot prvi teritorialni načrt zamišljen v Evropi. Nadalje vidimo tu še dela iz pozne starosti, ki pričajo o izredni ustvarjalni svežini. Tako npr. vse o hiši Gatti v Benetkah, ki se je zidala, ko mu je bilo 93 let, ne vidimo pa tu, kako si je zamislil ureditev Palerma, za kar je bil nagrajen. S tem smo podali le ozek pregled, saj 157 listov razstave zahteva ure proučevanja, da bi le približno doumeli sodobnost Fabianijevih zamisli, ki ne zaostajajo za onimi bolj znanih arhitektov. To dokazati je ravno namen prirediteljev in g. Marca Pozzetta, ki je napisal prvo knjigo o Fabianiju.

Pedra Zandegiacomo v Občinski

Tržaška slikarka Pedra Zandegiacomo, ki razstavlja v Občinski galeriji svoja olja, je dobro znana po svojem pestrem impresionizmu, ki se izživlja bolj kot v pokrajinah pretežno v podajanju ljudi v najrazličnejših trenutkih njih dnevnega dela in zabave. Slikarka je razstavljala na mnogih pomembnih razstavah, tako na beneškem bienalu in na onem Treh Benečij, na rimskem in turinskem quadrienalu, v Ljubljani, New Yorku, na Dunaju, v Gradcu, Beljaku, Salzburgu in drugod, a ostala je vedno skromna ne glede na dosežene uspehe.

Kako sveže ume še vedno ustvarjati, kažeta olji «Obmorska cesta», ki je bilo nagrajeno na tanskoletnem ex tempore tekmovanju na Kontovelu, in pa pokrajina iz enakega tekmovanja v Števerjanu. Omenimo naj, da je Zandegiacomova prejela za kak tucat nagrad.

Značilno zanjo je, da je ostala vedno zvesta svojemu načinu slikanja, ki je v gostem nanašanju barv. To pa ne ploskovno, ampak razpršeno v množico pestro premešanih grudic, ki dajejo podobam živahno iskrivost olj francoskih mojstrov nekako Bonardove vrste. Da se Zandegiacomova danes ne ocenjuje tako, kot bi to zaslužila njena umetnost, je verjetno pripisati prav njeni doslednosti ustvarjanja. Burni naval abstraktno-informalnih struj preteklega desetletja, jo je pač nekoliko potisnil v mnogim neopazno zatišje tihega dela, ki pa očitno ustreza njenemu značaju. To se vidno zrcali v podobah, v katerih se pogreza v spomine videza sveta ob prelomu našega stoletja. Take so slike iz serije «Družina iz preteklega stoletja», posebno tista pri fotografu in o modi alla Mongolfiera. Vendar pa je to ne ovira, da ne bi ostro opazovala sedanjosti, o čemer pričajo olja «Nabrežinski jamarji», «Vrtna veselica», «Ameriške turistke» in pa velika podoba «Dekleta Juga».

Posebnost njene razstave pa so risbe, kot jih do sedaj še nismo opazili. Izvršene so z obogatitvijo posebne vrste pretiskov, ki učinkujejo skoro z razgibanostjo chagallovsko poduhovljene domišljije. Menimo, da umetnica gresi, ker ne uveljavija krepkeje svoje risarske spretnosti, ki bi jo gotovo dovedla v prve vrste znanih grafikov.

MILKO BAMBIČ

PRIMORSKI DNEVNIK

24. MAJA 1966

TV STUDIO UNO Quiz

NAGRADNO TEKMOVANJE, POVEZANO Z ODDAJO «STUDIO UNO» 21. MAJA 1966

Ime in priimek .....

Naslov .....

I.	
II.	

Odreži in nalepi na poštno dopisnico ter naslovi na RAI — Casella Postale 400, Torino

Med vsako oddajo «STUDIO UNO» se bo izvajala pesem z italijanskim besedilom, v kateri bosta dve besedi izvirnega besedila zamenjani z dvema drugima besedama. Televizijski gledalci, ki hočejo v «Studio Uno Quiz» tekmovati, morajo zamenjavo ugotoviti in v ustreznih gornjih dveh predalčkih označiti tisti dve izvirni besedi iz pesmi ki sta bili zamenjani.
Izrezani in na poštno dopisnico nalepljeni stavni listki morajo prispeti na RAI — Casella Postale 400, Torino do 18 ure prvega četrtka po oddaji, na katero se nanašajo.
Med vsemi stavnimi listki, ki bodo vsebovali obe pravilni besedi iz izvirnega besedila pesmi, bodo vsak teden izžrebani: en avtomobil (alfa romeo giulia TI, ali fiat 1500 ali lancia fulvia 2 C) in 10 nagrad, ki bodo obstajale vsaka v bonu po 150.000 lir za nakup knjig ter v motoskuterju (lambreta 50 ali vespa 50).
Med tekmovalnimi listki ki bodo vsebovali točno označbo le ene izmed dveh besed izvirnega besedila, ki sta bili zamenjani, bo izžrebana količina prehrambenega blaga v trgovski vrednosti 700.000 lir (piščanci, nemastno svinjsko meso, jajca, oljčno olje itd. nacionalne proizvodnje) Zaloga bo tolikšna da bo dobitniku zadoščala za leto dni.
Odpošiljatev dopisnice hkrati že pomeni popolno poznavanje in brezpogojni sprejem pravilnika igre, ki je bil objavljen v štev. 12 Radiocorriere-TV.

Aut. Min.

Vreme včeraj: najvišja temperatura 25,5, najnižja 17,8, ob 19. uri 23,2; zračni tlak 1014 pada, vlaga 68 odst., veter 7 km severozahodnik, nebo jasno, morje skoro mirno, temperatura morja 19,8 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, TOREK, 24. maja
Cvetka
Sonce vzide ob 5,25 in zatone ob 20.38. Dolžina dneva 15.13. Luna vzide ob 8.38 in zatone ob 0.00
Jutri, SREDA, 25. maja
Nasko

V MALI DVORANI KULTURNEGA DOMA

Začel se je drugi seminar za profesorje in učitelje slovenskih šol na Tržaškem

Uradne otvoritve so se udeležili predstavnik gen. komisarja dr. Molinari, jug. gen. konzul Rudi Janhuba in konzul Jože Gačnik, šolski skrbnik dr. Tavella, gostje iz Slovenije in drugi - Pozdravna nagovora prof. Miheliča in dr. Tavelle

Predstavniki oblasti in profesorji poslušajo pozdravni govor dr. Tavelle

V Kulturnem domu se je včeraj začel drugi seminar za učitelje in profesorje na Tržaškem, ki bo trajal do četrtka. Seminar, na katerem bodo predavali priznani profesorji ter pedagogi iz Ljubljane, je organiziralo šolsko skrbništvo v Trstu in ga obiskuje 100 slovenskih učiteljev in 30 profesorjev. Uradne otvoritve, ki je bila včeraj popoldne, so se udeležili namestnik vladnega komisarja dr. Molinari, jugoslovanski generalni konzul Rudi Janhuba, konzul Jože Gačnik, šolski skrbnik dr. Tavella, namestnik šolskega skrbnika dr. Martuscelli, odv. Guido Gerin, član italijanske delegacije v mešani italijansko-jugoslovanski komisiji, pedagoški svetovalec za slovenske šole na Tržaškem prof. Stane Mihelič, svetovalec za slovenske šole pri šolskem skrbništvu dr. Baša, šolski nadzornik Oskar Bole ter bivši ravnatelj srednjih šol in didaktičnih ravnateljstev, kmalu nato pa so prišli še Albert Zornada, načelnik urada za manjšine pri izvršnem svetu SRS, Boris Lipužič, namestnik sekretarja za kulturo, prosveto in šolstvo SRS Črtomir Kolenc, član jugoslovanske delegacije v mešani italijansko-jugoslovanski komisiji.

Seminar je otvoril prof. Stane Mihelič, ki je dejal: «Spoštovane gospe in gospodje, učitelji in profesorji, spoštovani gostje; šolski skrbnik dr. Tavella mi je poveril vodstvo drugega seminarja za uči-

Prof. Stane Mihelič

telje in profesorje slovenskih šol v Trstu, ki ga je organiziralo in tudi gmotno podprlo šolsko skrbništvo v Trstu. Dovolite mi, da se za to uvidevnost in skrb za pedagoško in strokovno rast slovenskih učiteljev in profesorjev dr. Tavelli zahvaljujem v imenu vseh poslušalcev in udeležencev seminarja. Hkrati dovolite mi, da pozdravim vse goste iz Jugoslavije, kakor tudi iz Trsta, ki prisostvujejo današnji otvoritvi seminarja.

Velika udeležba slovenskih učiteljev in profesorjev na prvem tržaškem seminarju leta 1965, komentarji o tem seminarju, kakor tudi želja prosvetnih delavcev, je vzrok, da smo pripravili tudi drugi seminar, in prepričan sem, da bodo postali taki seminarji ena izmed stalnih oblik pedagoškega in strokovnega izpopolnjevanja slovenskih šolnikov na Tržaškem.

Program prvega seminarja je obsegal splošne teme iz mladinske psihologije in pedagogike ter temo o metodiki pouka v slovenščini. Letos smo program dopolnili; predavatelji bodo govorili ne le o pedagoških in didaktičnih vprašanjih, ampak tudi o pouku zgodovine in o slovenskem pravopisu. Prav to dvoje se nam je zdelo potrebno vključiti v program, kajti, kakor so italijanski in slovenski eksperti za zgodovino ugotovili, trpi tako pouk zgodovine na italijanskih šolah na Koprskem, kakor tudi pouk zgodovine na slovenskih šolah na Tržaškem zaradi preskopega obravnavanja sodobne zgodovine matičnih dežel; glede slovenskega pravopisa pa so pregledi pouka slovenščine na Tržaškem pokazali, da vse učiteljstvo le ne pozna do temeljev pravopisnih zakonitosti. Program tečaja, kakršen je, je torej rezultat sugestij šolskega nadzornika g. Oskarja Boleta in posameznih ravnateljev, sklepov ekspertov za zgodovino in mojih lastnih razmišljanj ob obisku šol. Morda bi ga bilo potrebno še dopolniti, a čas, ki je zanj določen, tega ne dopušča.

V ciklostiliranem programu, ki ste ga prejeli, ni omenjeno predavanje, ki ga bo imel v sredo doktor Salvatore Romano, univerzitetni profesor v Trstu o italijanskem odporniškem gibanju. Ta pomanjkljivost ni namerna, marveč je nastala zato, ker tedaj, ko smo sestavili program, še nismo vedeli, ali bo mogoče dobiti predavatelja za to temo. Toliko za uvod. Želim udeležencem, da bi dosti pridobili na tem seminarju, predavateljem pa, da bi imeli hvaležne poslušalce.»

Nato je prisotne predstavnike oblasti, predavatelje in učitelje ter profesorje pozdravil šolski skrbnik dr. Tavella, ki je poudaril važnost in uspehe takih seminarjev, pohvalil slovenske šolnike za uspehe, ki jih dosegajo pri pouku, ter izrazil željo, da bi slovenski šolniki tudi na tem seminarju izpopolnili svoje strokovno znanje v korist šol s slovenskim učnim jezikom.

V četrtek stavka gradbene stroke

Kljub številnim stavkam gradbincev in pleskarjev ni združenje gradbenih podjetij ANCE še nič popustilo in noče začeti pogajanj za sklenitev nove delovne pogodbe, čeprav je stara zapadla že konec lanskega leta. Zato so vse tri sindikalne organizacije napovedale novo 24-urno stavko, ki bo v naši deželi v četrtek 26. maja. Na dan stavke priredi FILLEA-CGIL ob 10. uri zborovanje stavkajočih delavcev v Ul. Pondares št. 8. Sindikat FILCA-CISL pa priredi ob 10. uri skupščino na svojem sedežu v Ul. Carducci.

Deželni odbor KD odobril poročilo dr. Berzantija o pooblastilih pokrajinam

Predsednik deželnega odbora Berzanti je podal deželnemu odboru Krščanske demokracije poročilo o vprašanju pooblastil deželnega odbora krajevnim upravam. Berzanti je rekel, da dežela lahko po zakonu dodeli manjšim krajevnim upravam opravljanje nalog in del, ki spadajo pod njeno pristojnost.

Decentralizacija nalog bo omogočila, da se ne bodo razširile tehniške in birokratske strukture dežele, hkrati pa bo ovrednotila manjše krajevne uprave. Dežela pa bo ohranila zase vse naloge načrtovanja in nadzorstva nad izvajanjem nalog, za katere bo pooblastila krajevne uprave. Deželni odbor KD je odobril sporočilo dr. Berzantija. Isto vprašanje je proučilo pokrajinsko vodstvo PSDI. Tajnik Pierandrei je poročal odboru tudi o svojem zadnjem srečanju z vsedržavnim tajnikom stranke Tanassijem in o deželnem zakonu o ustanovitvi deželne finančne družbe.

Svečanosti na Vejni

V nedeljo dopoldne so se na Vejni zaključile obredne svečanosti s posvetitvijo nove cerkve. Svečanosti so se udeležili trije kardinali, Urbani, Antoniutti in Larraona, 15 italijanskih škofov, veliko število italijanske duhovščine, predstavnika grško-pravoslavne in srbsko-pravoslavne cerkve v Trstu, in minister Andreotti v imenu vlade (prvotno je bil najavljen sam predsednik vlade Moro) in vsi najvišji predstavniki deželnih in krajevnih oblasti ter vojske. Glavni govor je imel kardinal Urbani, po zaključenem posvetitvenem obredu pa so po televiziji prenašali papeževo poslanico Trstu in Italiji.

Po zaključenem prenosu iz Vatikana je župan priredil za vse ugledne udeležence svečanosti sprejem

SESTANEK ZDRAVSTVENE KOMISIJE OBČ. SVETA

V bolnišnici bodo ustanovili oddelek za intenzivno zdravljenje

V ta oddelek bodo sprejemali težke bolnike, ki bi jih v navadnih oddelkih ne mogli takoj po sprejemu učinkovito zdraviti

Na zadnjem sestanku zdravstvene komisije tržaškega občinskega sveta, ki mu je predsedoval odbornik za zdravstvo in higieno dr. Blasina je ravnatelj Združenih bolnišnic dr. Bisiani poročal o perspektivah ustanovitve in razvoja oddelka za intenzivno zdravljenje. Na tem oddelku bodo zdravili bolnike, ki jih bodo sprejeli v bolnišnico v resnem stanju. Oddelek bo opremljen z najsodobnejšimi napravami in v njem bo zaposleno poleg zdravnikov visoko kvalificirano zdravstveno osebje. Ta nov oddelek ustanavljajo v glavni bolnišnici v sodelovanju z oddelkom za hitro pomoč, ki so ga v zadnjih časih močno okrepili. Znano je, da včasih prihajajo bolniki v slabem stanju v bolnišnico in jih odpremijo v običajne oddelke, kjer jih ne morejo začeti takoj zdraviti kot bi bilo to nujno potrebno. Zato bo skrbel novi oddelek.

Na sestanku je bilo tudi sporočeno, da je v načrtu gradnje nove bolnišnice prav tako predviden oddelek za intenzivno zdravljenje. Zato bo ravnateljstvo glavne bolnišnice že sedaj postavilo temelje temu novemu oddelku, da bo lahko v novi bolnišnici zaživel v svoji polni učinkovitosti. Člani komisije so izrazili željo, naj bi ravnateljstvo glavne bolnišnice, čimprej usposobilo zadostno število pomožnega strokovnega osebja. Na sestanku so predvajali tudi ameriški dokumentarni film o intenzivnem zdravljenju v ZDA, kjer je že zelo razvito.

● V sredo, 25. t. m. ob 20. uri bo na igrišču občinskega rekreatorija «G. Padovan» letni nastop pevskih zborov občinskih rekreatorijev z udeležbo okrog 250 učencev. Sledil bo koncert godbe na pihala rekreatorija «G. Padovan».

Poziv KPI za volitve v Delavskih zadrugah

Tržaška federacija KPI je objavila sporočilo v zvezi z volitvami za obnovitev upravnega sveta in revizorskega zbora Delavskih zadrug, ki se bodo začele 3. junija in izreka pohvalo članom dosedanjega upravnega sveta, ki so bili izvoljeni na listi «Rinascita» za njih delovanje v korist zadrug. Nato poročilo ugotavlja, da je velika večina v sedanjem upravnem svetu določila birokratsko metodo - volitve po pošti, kar je v nasprotju s tradicijami zadružnega gibanja in škodljivo za bolj neposredne stike članov z njihovo ustanovo. S tem sprejetim sistemom se namreč še bolj poglablja kriza v odnosih med člani in Delavskimi zadrugami ter se pospešuje nazadovanje zadružne ustanove.

Poročilo nato pravi med drugim, da so «za tokratne volitve voditelji federacije PSI sklenili nastopiti na listi, ki ji načeluje KD» ter da je PSI «zato, da bi dosegla imenovanje enega socialista v upravni svet s strani prefekture ali katere izmed krajevnih ustanov, pristala na pozicije KD ter tako sklenila dokončno odstopiti od boja za ukinitev fašističnega zakona in za povratek Delavskih zadrug njihovim članom». «Stališče, ki so ga zavzeli voditelji PSI — je rečeno v sporočilu KPI — je zelo škodljivo za slavno socialno ustanovo, ki je bila ponos tržaškega delavskega gibanja in inštrument borbe proti domačim klerikalcem, ki so z vsemi silami nasprotovali uveljavitvi Delavskih zadrug.»

Poročilo KPI nato ugotavlja, da je potrebno, da vsi tisti, katerim so pri srcu resnični interesi zadružništva, prispevajo za odstranitev nevarnosti popolnega klerikalnega monopola in da se združijo okrog liste «Rinascita» ter oddajo zanjo svoj glas. Za listo «Rinascita» so vsi tisti, ki podpirajo demokratizacijo Delavskih zadrug in ki se borijo za obnovitev starega statuta te slavne ustanove.

Tržaški komunisti pozdravljajo kot pozitivno dejstvo predložitev liste «Rinascita» in vabijo vse delavce ter demokratične člane Delavskih zadrug, da podpirajo borbo braniteljev interesov zadružništva in enotno oddajo svoj glas kandidatom liste «Rinascita».

Nesreča delavca

Ko je včeraj popoldne na gradbišču v Ul. Boveto 41 27-letni tesar Franc Mezgec iz Ul. Soncini 129, ki je uslužben pri podjetju Ban, razdiral leseno ogrodje za vlitje betona, ga je v glavo zadel tram, ki se je odtrgal z ogrodja. Z zasebnim avtom so Mezgeca odpeljali v bolnišnico, kjer so ga s prognozo okrevanja v 8 dneh sprejeli na nevrokirurški oddelek.

POLOŽENI TEMELJI ZA PLODNO SODELOVANJE

Gospodarska delegacija Trsta se je vrnila z Reke in iz Pulja

Tržaški gospodarski predstavniki so si ogledali razne obrate ter imeli koristne razgovore s tamkajšnjimi predstavniki - V jeseni vrnitev obiska

V soboto zvečer se je vrnilo v Trst gospodarsko odposlanstvo, v katerem so bili predstavniki nekaterih vodilnih podjetij s področja mehanične industrije iz dežele Furlanije - Julijske krajine, ki so si na povabilo poslovnih krogov iz Slovenije in Hrvatske ogledali vrsto industrijskih obratov na Reki in v Pulju.

Obisk deželnih industrijcev spada v okvir čedalje tesnejših stikov, ki so se pričeli razvijati med industrijskimi podjetji z obeh strani italijansko jugoslovanske meje na podlagi sporazuma o tehnično-industrijskem sodelovanju, ki je bil dosežen novembra predlanskega leta. V odposlanstvu, ki ga je vodil načelnik povezovalnega urada dr. G. Tamaro, in kateremu se je v Kopru pridružil načelnik tamkajšnjega urada Cotar, so bili inž. Zahar in V. Chiocchetti za podjetje Officine Meccaniche Fabiani, Gratton za podjetje Machne - Crouse - Hinz, inž. Trevisini za Fonderie Officine Meccaniche Triestine, De Grassi in Fornasaro za miljsko ladjedelnico Felszegy ter Ferraro za podjetje Atlas S.p.A., vsi iz Trsta, dalje inž. Fedrigo za podjetje Costruzioni Meccaniche Fedrigo iz Ronk, inž. Fontanin, lastnik tvrdke Fonderie Fontanin, Zoratto, direktor istoimenske industrijske tvrdke, oba iz Vidma ter inž. Danieli, lastnik podjetja Officine Meccaniche iz Butria v videmski pokrajini.

Obisk je trajal dva dni. V petek se je deželno odposlanstvo mudilo na Reki, v soboto pa v Pulju. Na Reki je bilo v dopoldanskih urah operativno srečanje s predstavniki istrskih industrijskih podjetij, in sicer na sedežu okrajne zbornice za gospodarstvo na Reki. Z jugoslovanske strani so se zasedanja udeležili predstavniki gospodarske zbornice za Hrvatsko, ter predstavniki naslednjih podjetij: Vulkan, R. Benčić, Torpedo, A Mamić, ladjedelnice «3. maj» ter reškega Centra za obrtništvo. Glavni tajnik gospodarske zbornice Ante Vidulić je pozdravil italijanske goste ter je izrazil željo jugoslovanskih poslovnih krogov, naj bi se tehnično - industrijsko sodelovanje med podjetji z obeh strani meje v prihodnje pospešilo in vsestransko razširilo. Goste je pozdravil tudi glavni tajnik gospodarske zbornice za RS Hrvatsko Kurelić.

Na zasedanju so se strokovnjaki seznanili z željami, potrebami in zmogljivostmi sobesednikov, med njimi pa se je razvila živahna razprava, na kateri so bili postavljeni širši temelji za medsebojno spoznanje in za bodoče sodelovanje. Z italijanske strani je bila v odposlanstvu zastopana praktično le mehanična industrija, medtem ko so bili med jugoslovanskimi strokovnjaki tudi industrijci z drugih področij. Ne glede na to pa je to prvo srečanje popolnoma zadostilo pričakovanju in prizadevanju organizatorjev, saj so bili tako vzpostavljeni med vzporednimi industrijami z obeh strani meje neposredni stiki, ki jih je sicer težko izpostaviti po uradnih kanalih, ali celo iz daljave po pošti ali telegrafu, medtem ko so brezpogojno potrebni za uspeh vsakršne oblike medsebojnega sodelovanja na gospodarskem področju. Po končanem zasedanju so si strokovnjaki ogledali nekaj reških industrijskih obratov, in sicer livarno «Vulkan», v kateri izdelujejo predvsem dvigalne naprave za ladje, ter novo pristanišče Bakar.

V soboto se je italijansko industrijsko odposlanstvo sestalo v Pulju s predstavniki tamkajšnje industrije in z ravnateljem puljskega inštituta za gospodarstvo E. Poropatom, nakar je sledil obisk tovarne cementa Siporex in ladjedelnice Uljanik, kjer so pravkar splavili 12.000-tonsko ladjo «Visarion Bjelinski», deveto iz serije dvajset enakih ladij, ki jih jugoslovanska ladjedelniška industrija gradi za Sovjetsko zvezo. Italijanske strokovnjake je na ravnateljstvu ladjedelnice sprejel direktor inž. Lasić, ki je pospremil goste tudi na ogled obrata, v katerem izdelujejo pogonske stroje za ladje. Z ogledom ladjedelnice Uljanik se je praktično zaključil dvodnevni obisk deželnih industrijcev v Istri.

V jeseni bo gospodarsko odposlanstvo iz Jugoslavije v zameno obiskalo nekaj tovarn v Furlaniji-Julijski krajini, še prej pa se bodo operaterji z obeh strani sešli v Trstu, in sicer na jugoslovanski dan na tržaškem velesejmu, ki bo, kakor znano, 23. junija.

ZA ODOBRITEV NOVEGA STALEŽA OSEBJA

3-dnevna stavka uslužbencev vsedržavne ustanove ONMI

Zaradi stavke zaprti domovi za mater in otroke v mestu in v Miljah

Včeraj se je zopet začela stavka uslužbencev vsedržavne ustanove za zaščito mater in otrok (ONMI), ki bo trajala tri dni. S stavko so uslužbenci pritisnili na pristojne oblasti, da bi odobrile novi stalež osebja, ki mu pripisujejo uslužbenci veliko važnost. Z novim staležem bodo namreč rešena vsa glavna vprašanja in odstranjene težkoče, ki ovirajo redno delovanje ustanove in povzročajo zato skrb uslužbencem in tudi prizadetim družinam.

Zaradi stavke bodo tri dni zaprti domovi mater in otrok v Ulici Puccini, v Ul. Caboro, v Ul. Paolo Veronese in v Miljah. Za razliko s prejšnjimi stavkami pa bodo odprte pokrajinske posvetovalnice za matere in otroke, ker se niso zaščitne sestre pridružile stavki. V posvetovalnicah pa ne bo zdravniških pregledov, ker se stavke udeležujejo tudi zdravniki, ki hočejo doseči ureditev svojih normativnih in mezdnih vprašanj.

V zvezi s sedanjo stavko so se pred dnevi v Rimu sestali sindikalni predstavniki osebja in zdravnikov ONMI s podtajnikom zakladnega ministrstva sen. Eugeniom Gattom, ki ga je minister Colombo pooblastil, da prouči vprašanja te ustanove. Podtajniku so sindikalni predstavniki orisali vzroke stavkovnega gibanja ter mu predočili, da je treba čimprej odobriti stalež osebja in normativne določbe za zdravnike.

Po sestanku so se sestala tajništva vseh sindikatov uslužbencev in zdravnikov ONMI ter so ugotovila, da ni dal podtajnik na tem sestanku jasnega zagotovila o rešitvi teh vprašanj. Zato so sklenili, da se ponovno začne stavka. Če ne bo tudi to nič pomagalo, bodo ponovno stavkali tri dni od 30. maja do vštevši 1. junija.

Delovanje dežele

Danes se sestane deželni odbor, ki bo razpravljal o upravnih in zakonodajnih zadevah.

Danes izide deželni Uradni vestnik, ki bo objavil zakon o raztegnitvi rezerviranih lovišč na vse področje videmske pokrajine, ter zakon o prispevkih deficitarnim občinam za kritje obresti posojil, ki so jih najele za razna javna dela.

Včeraj je predsednik Berzanti tudi podpisal pet odlokov, s katerimi se ustanavljajo nadzorni odbori, ki bodo nadzorovali dejavnost krajevnih uprav. Odloki vsebujejo imena predsednikov in članov odborov. Deželnemu nadzornemu odboru bo predsedoval odbornik Vicario, pokrajinskim nadzornim odborom pa bodo predsedovali: odv. Franco Macoratti za Gorico, odv. Nino Fazzini-Giorgi za Trst, odv. Danilo Pavan za Pordenon in odv. Claudio Magnino za Videm. Po registraciji pri računskem dvoru bodo odloke objavili v Uradnem listu, hkrati pa bo predsednik deželnega odbora sporočil vladnemu komisarju, da so ustanovljeni odbori. Ti odbori bodo začeli delovati 30 dni po tem sporočilu, in sicer prve dni julija.

Važnost prenosa nadzornih nalog z države na deželo bo poudaril s svojim obiskom tudi notranji minister Taviani, ki se bo v soboto udeležil ceremonij v Trstu in Vidmu.

DEJAVNOST DEŽELNEGA SVETA

Na sejah deželnih komisij razprave o zakonskih osnutkih

V četrtek izredna seja deželnega sveta

Včeraj so se sestali člani predsedstva deželnega sveta. Predsednik sveta de Rinaldini je s svojimi sodelavci med drugim proučil program dela skupščine in komisij v prihodnjih tednih. Razen izredne seje v četrtek, na kateri bo predsednik de Rinaldini poročal o drugem letu delovanja sveta, ne bo ta teden drugih sej. Pač pa se bodo večkrat sestale stalne deželne komisije.

Danes ob 9.30 se sestane prva deželna komisija, ki bo proučila dva ukrepa v korist športnih dejavnosti v deželi. Misovci so predložili zakonski predlog za pospeševanje športa, deželni odbor pa je predložil zakonski osnutek v korist gradnji športnih naprav.

Jutri ob 16. uri se sestane četrta komisija za industrijo, trgovino in obrt, ki bo začela razpravljati o zakonskem osnutku odbora, po katerem se pooblasti dežela, da ustanovi deželno finančno družbo za razvoj naše dežele. O osnutku bo poročal svetovalec Coloni.

Jutri se sestaneta tretja in peta deželna komisija. Tretja komisija se sestane ob 9.30 in bo nadaljevala razpravo o ukrepih v korist strokovnemu šolstvu. Peta komisija pa se sestane ob 10. uri, in se bo v mejah svojih pristojnosti izrekla o ukrepih v prid športa.

Z 916.500 TONAMI BLAGA V LANSKEM LETU

Trst - najvažnejše pristanišče za avstrijski tranzitni promet

Na drugem mestu je Hamburg, na tretjem pa Reka - Iz Avstrije potuje skozi Trst predvsem les, v Avstrijo pa derivati mineralnih olj

Med vsemi obmorskimi pristanišči, skozi katera se odvija avstrijski tranzitni promet, je na prvem mestu Trst, in sicer z 916.500 tonami (v letu 1965), medtem ko je znašal promet skozi Hamburg 763.200, skozi Reko 466.700, Bremen 358.400, Brake 260.800, Nordenham 147.700, Rotterdam 70.300 ton itd.

Tranzitni promet iz Avstrije in proti Avstriji skozi tržaško pristanišče se odvija deloma po železnici in deloma po cesti. Cestni promet s tovornjaki je lansko leto dosegel približno 300.000 ton v obe smeri, in sicer je potoval v smeri iz Avstrije proti Trstu predvsem les, v nasprotni smeri pa so daleč pred drugimi blagovnimi vrstami prevladovali derivati mineralnega olja. Nekoliko bolj razčlenjen pa je bil blagovni promet po železnici. Železnice so namreč lansko leto pripeljale v Trst iz Avstrije 317.785 ton blaga, med katerim je bilo 3.445 ton umetnih vlaken, 2.532 ton železa v palicah, 16.432 ton železarskih proizvodov, 26.990 ton pločevine, 2.513 ton aluminija, 7.766 ton strojev in tehničnih naprav, 95.896 ton magnezita za Ameriko, 17.500 ton šamotne opeke, 55.736 ton lesa, 45 tisoč 173 ton papirja in lepenke, 9.534 ton kosovnega blaga itd. Glede dovoza magnezita, namenjenega v čezmorske dežele, naglašajo avstrijski poslovni krogi, da je postalo tržaško pristanišče predvsem v zadnjem času zelo «interesantno» za take pošiljke, ker mu njegove tehnične naprave omogočajo, da hitro in razmeroma poceni opravi manipulacijo tega masovnega blaga, ki bi sicer ne mogel trpeti niti prevelikih zamud, niti previsokih manipulacijskih stroškov. Na področju lesne trgovine pa nasprotno naglašajo, da postaja tranzitna trgovina na tem področju čedalje težavnejša, in sicer po eni strani zaradi krize, ki je zajela italijansko gradbeništvo, po drugi pa zaradi hude konkurence, ki jo na najvažnejših sredozemskih tržiščih izvaja avstrijskemu blagu romunski in češkoslovaški les.

V odvozu blaga po železnici v smeri proti Avstriji so lansko leto skoraj pri vseh važnejših postavkah zabeležili manjše ali večje nazadovanje; vsega skupaj je odvoz dosegel 215.187 ton, od tega 25.481 ton žita, 26.300 ton koruze, 3.224 ton oluščenega riža, 4.640 ton agrumov, 14.965 ton naftnih derivatov, 36.028 ton bencina itd. Avstrijski poslovni krogi poudarjajo v tej zvezi, da bo uresničitev tržaške pristaniške ustanove prav gotovo pripomogla k temu, da se bo tudi avstrijska tranzitna trgovina skozi Trst v prihodnje še znatno povečala.

Zasedanje KPI o temi «Šola in gospodarski razvoj»

Pri deželnem tajništvu KPI se je sestala delovna skupina za šolska vprašanja, ki je proučila priprave in dnevni red deželnega zasedanja KPI o temi «Šola in gospodarski razvoj v Furlaniji-Julijski krajini». Zasedanje bo v Trstu v veliki dvorani Ljudskega doma v Ul. Capitolina 3 v soboto 28. maja ob 15.30. Udeležili se ga bodo poleg šolnikov in komunističnih študentov parlamentarci, deželni svetovalci, župani, občinski in pokrajinski svetovalci KPI, voditelji deželnega odbora in pokrajinskih federacij. Med pripravami za zasedanje je bila izdelana osnova o šolskih vprašanjih v deželi, ki bo služila za diskusijo. Zaključke del bo povzel član kulturne komisije vsedržavnega vodstva KPI.

Prepir v gostilni

V gostilni «Alla Pergoletta» v Ul. Molino a Vento 138 je sinoči prišlo do prepira. Iz razlogov, ki jih 45-letni Attilio Guadalupi iz Ul. Madonna del Mare 3 ni hotel povedati, se je sporprijel s približno 23 let starim neznancem. Beseda je dala besedo in prepirljivca sta se stepla. Guadalupi pa je pri tepežu zadobil rane po zatilju in levi roki, medtem ko se je neznanec oddaljil. Z rešilnim avtom so Guadalupija prepeljali v bolnišnico in ga s prognozo okrevanja v 12 dneh sprejeli na nevrokirurški oddelek. O zadevi so bili obveščeni agenti letečega oddelka, ki vodijo preiskavo, da bi izsledili neznanca.

SLOVENSKI KLUB priredi danes, 24 t. m. ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani v Ul. Geppa 9

Kosovelov večer

ob 40-letnici pesnikove smrti.

O pesniku bo govoril dr. Bratko Kreft, njegov sošolec in prijatelj.

Cenjeni obiskovalci, šolniki in dijaki, vljudno vabljeni.

Ob tej priložnosti priredi NARODNA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA razstavo Kosovelovih del in prevodov ter literature o njem.

GLASBENA MATICA — TRST

Danes, 24. maja ob 20.30 v mali dvorani Kulturnega doma, Ul. Petronio 4

nastop gojencev glasbene šole

iz oddelkov za klavir, violino, kontrabas, klarinet, rog, pozavno in komorne vaje

Nastopajo: Anamaria Bizjak, Lucijan Čandek, Maja Furlan, Boris Jerkič, Borut Kodrič, Iztok Kodrič, Ravel Kodrič, Vihra Kodrič, Boris Košuta, Nadja Kralj, Ada Markon, Danijela Nedoh, Mario Renzi, Aleksander Rojc, Črtomir Šiškovič, Mojca Šiškovič, Vera Tuta in Aleksander Župančič.

Vstopnina 200 lir, dijaki 100 lir.

Slovensko gledališče v Trstu

V KULTURNEM DOMU

Jutri, 25. maja ob 20.30
V četrtek, 26. maja ob 20.30
V petek, 27. maja ob 20.30 (sindikalni abonma)
V soboto, 28. maja ob 20.30
V nedeljo, 29. maja ob 16.30

JAROSLAV HAŠEK

DOBRI VOJAK ŠVEJK

veseloigra v treh dejanjih

Po dramatizaciji E. F. BURIANA

priredil BRANKO GOMBAČ

Prodaja vstopnic vsak dan od 12. do 14 ure ter eno uro pred pričetkom predstave pri blagajni Kulturnega doma. Rezervacije na tel. 734-265.

Pod pokroviteljstvom Partizanske zveze bo odprl v sredo, 24. t. m. ob 20. uri na Opčinah v Prosvetnem domu umetnik - invalid

Branko Radunkovič

RAZSTAVO MAKET

Vljudno vabimo občinstvo z Opčin na otvoritev razstave, na kateri bo spregovoril o razstavljavcu dr. Robert Hlavaty.

Razstava bo odprta do nedelje vsak dan od 9. do 21. ure.

Včeraj - danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

V dneh 22. in 23. maja 1966 se je v Trstu rodilo 18 otrok, umrlo pa je 18 oseb.

UMRLI SO: 68-letni Emilio Viezzoli, 80-letni Francesco Nicolini, 75-letna Kristina Kralj vd. Ražem, 77-letni Jonas Savaldi, 72-letna Maria Lantschner por. Cesar, 60-letni Antonio Sferco, 66-letni Giuseppe Crisman, 65-letni Carlo Danieli, 64-letna Anna Varisco por. Bellino, 73-letni Mayer Brandenburg, 66-letni Pietro Ronchenbauer, 89-letni Francesco Saksida, 72-letni Ferdinando Del Calice, 82-letna Luigia Mercina vd. Franco, 79-letni Antonio Skerl, 79-letni Alfonso Scagnol, 63-letna Valeria Cervani por. Persini, 86-letna Maria Mrak vd. Ukmar.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN (od 13. do 16. ure)

Barbo-Carniel, Trg Garibaldi 4; Croce Azzurra, Ul. Commerciale 26; Vielmetti, Trg della Borsa 12; G. Papa, Ul. Felluga 46 (Sv. Alojz).

NOČNA SLUŽBA LEKARN (od 19.30 do 8.30)

All'Alabarda, Ul. dell'Istria 7: Al Galeno, Ul. S. Cilino 36 (Sv. Ivan); de Leitenburg, Trg S. Giovanni 5; Mizzan, Trg Venezia 2.

LADJE V PRISTANIŠČU

Borea, Livenza, Viminale, Orsa, Saipa II, Valgardena, Tritone (It.); Mornar, Plod, Uljanik (Jug.); Taras (Hol.); Thoula, Oceanic, Brarmi (Pa.) Eyal (Isr.); M. Stamatis, Panagia, Kounistra, Eptanissos, Athlos, Elpis (Gr.); Desmin (Bu.); Henriette (Liban.); B. de Matanzas (Cu.); Ardahan (Tu.); Maurice, Marietta (Li.); Astarte (No.).

Širite PRIMORSKI DNEVNIK

Včeraj smo spremili k večnemu počitku našo nepozabno mamo in nono

KRISTINO KRALJ vd. RAŽEM

(TRUSKOTOVA)

Toplo se zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali. Posebna zahvala darovalcem cvetja ter vsem, ki so drago pokojnico spremili na zadnji poti.

Žalujoči: sinova Mirko in Danilo ter hčerka Marija z družinami in drugo sorodstvo

Bazovica, 24. maja 1966.

PROSVETNO DRUŠTVO «SLAVKO ŠKAMPERLE»

priredi v četrtek 26. t.m. ob 20.30 v društvenih prostorih predavanje s predvajanjem barvnih diapozitivov.

Predaval bo MARIO MAGAJNA

o vtisih s potovanja po Maroku.

Vabljeni vsi člani in prijatelji društva!

Šolske vesti

Srednja šola v Dolini priredi v nedeljo 29. maja ob 20. uri na šolskem dvorišču zaključno šolsko prireditev. Na sporedu je mladinska opereta v treh dejanjih «Cudežne gosli» pisatelja Ernesta Tirana in skladatelja Cirila Preglja. K prireditvi vljudno vabljeni.

Gledališča

VERDI

Pri blagajni gledališča Verdi se nadaljuje prodaja vstopnic za 10. koncert spomladanske simfonične sezone, ki bo v sredo 25. tm. ob 21. uri. Orkester gledališča Verdi bo vodil dirigent Herbert Albert, sodeloval pa bo violinist Ricardo Odnoposoff.

Program obsega naslednje skladbe: Gluck — «Ifigenija na Aulidi», uvertura; Beethoven — Koncert v D-duru op. 61 za violino in orkester; Šajkovski — Četrta simfonija v f-molu op 36.

Kino

Nazionale 16.30 «L'uomo che viene da Canyon City» Eastmancolor. Robe t Wood, Loredana Nusciak, Fernando Sancho.
Excelsior 16.00 «Madame X» Technicolor. Lana Turner, Ricardo Montalban.
Fenice 16.00 «M 5 codice diamanti» Technicolor. James Garner, Sandra Dee.
Eden 15.00 «Le sabbie di Kalahari» Technicolor. S. Baker, S. York. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Grattacielo 16.00 «Kiss kiss... bang bang» Technicolor. Giuliano Gemma, Lorella De Luca, Nives Navarro.
Alabarda 16.30 «Agente X 77 ordine di uccidere» Colorscope. Silva Koscina. Film, ki so ga snemali tudi v Trstu.
Filodrammatico 17.00 «Per qualche dollaro in più» Colorscope. Clint Eastwood, Gian Maria Volonte.
Aurora 16.30 «Detective's story» — Prepovedano mladini pod 14. letom.
Cristallo 17.00 «Fumo di Londra» — Technicolor. Alberto Sordi.
Garibaldi 16.30 «Simbad contro i 7 Saraceni» Technicolor. Gordon Mitchel, Bella Cortes.
Capitol 16.00 «Boeing... boeing» Technicolor. Tony Curtis, Jerry Lewis.
Impero 16.30 «Assassinio al galoppatoio».
Vittorio Veneto 16.30 «Adulterio all'italiana» Technicolor. Nino Manfredi, Catherine Spaak.
Moderno Počitek.
Astra 16.30 «La mano vendicatrice».
Ideale 16.00 «Una ragazza a St. Tropez» Technicolor. Genevieve Grad.
Abbazia 16.30 «Le città proibite» — Technicolor. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Astoria Počitek.
Skedenj 16.00 «La frustata» Technicolor. Richard Widmark, Donna Reed.

Ljudska prosveta

Prosvetno društvo Barkovlje obvešča, da bo danes ob 21. uri odborova seja. Prosimo odbornike za točnost in polnoštevilno udeležbo.

Razna obvestila

Bivši borci 3. prekomorske udarne brigade in občinski komite ljudske mladine iz Ilirske Bistrice otvarjajo 25. tm. ob dnevu mladosti mladinski športni park, mladinski klub in doprsni kip Nadi Zagar, bivši sekretark SKOJ 3. PUB. Bivši borci in njih sorodniki vljudno vabljeni na udeležbo slovesnosti.

Izleti

Prosvetno društvo Skedenj organizira v nedeljo, 19 junija 1966 izlet v Kamnik in Kamniško Bistrico. Vpisovanje in pojasnila na sedežu društva, Ul. Servola 124-I, vsak večer, razen v sobotah, od 20.30 do 22. ure.

* * *

Prosvetno društvo «Ivan Cankar» priredi v četrtek 2. junija izlet v Predjamski grad, Postojno in Rakov Škocjan.

Vpisovanje od 19. do vključno 24. tm. od 18. do 20. ure v društvenih prostorih v Ul. Montecchi 6.

* * *

Slovensko planinsko društvo priredi 2. junija izlet na Veliko planino preko Ljubljane in Kamniške Bistrice.

Darovi in prispevki

Namesto cvetja na grob pok. Kristine Kralj vd. Ražem darujeta Kristina in Srečko 1000 lir za Dijaško Matico.

Lavrenčič Ana daruje ob prvi obletnici smrti svojega moža 2000 lir za Dijaško Matico.

SOŽALJE

Ob smrti Kristine Kralj vd. Ražem, matere našega delovnega tovariša Danila, izrekata uprava in uredništvo Primorskega dnevnika hudo prizadeti družini svoje globoko sožalje.

IZ TRŽAŠKIH SODNIH DVORAN

Skoraj dve leti bo sedel zaradi kraje avtomobilov

Prvi avto je že ukradel in ga pustil sredi ceste, drugega pa je skušal ukrasti z vlomom ključavnice

Na 1 leto in 10 mesecev zapora, 63.000 lir globe, 8 dni pripora in 24.000 lir denarne kazni je včeraj kazensko sodišče obsodilo 20-letnega Uga Alzetta iz Ul. Lorenzetti 54, ki je bil obtožen, da je ukradel avto, da je poskusil ukrasti nekega drugega, da je bil pijan in da je upravljal avto v vinjenem stanju. Vse te prekrške je Alzetta zagrešil 9. aprila letos.

Bilo je okoli 19. ure omenjenega dne, ko je neki mladenič zahteval v gostilni «Alla Vittoria» v Ul. delle Campanelle, naj marešal javne varnosti Luigi Mattelini uvede preiskavo glede nekega mladeniča, ki je baje nekoliko prej ukradel neki avto ter si skušal prisvojiti nekega drugega. Šlo je, je trdil Terzo Ales, za nekega vinjenega mladeniča.

Policist je izsledil obtoženega mladeniča ter ga legitimiral. Ker je bil ta vinjen, ga je odpravil v bolnišnico. Pozneje se je zvedelo, da je Ales srečal Alzetto že na Reški cesti. «Mladeničev» avto (v resnici je bil ukraden), je bil parkiran poševno sredi ceste ter je zato Ales menil, da je mladeniču mogoče postalo nenadoma slabo. Odprl je vrata avtomobila ter ga pobaral, kaj mu je. Alzetta pa mu je dejal, da se mu ni zgodilo ničesar hudega, le da nima startnega ključa. V zameno mu je ponudil izvijač ter ga prosil, naj z njim starta avto.

Takoj nato je Ales spremil Alzetto do Ul. Campanelle, kjer se je poslovil od njega v prepričanju, da bo mladenič šel domov. Nekoliko pozneje pa ga je zasačil, ko je skušal s silo odpreti vrata nekega drugega avtomobila. Tedaj se je Ales odločil, da pokliče na pomoč policijskega agenta, ki je bil v gostilni «Alla Vittoria».

Alzetta se je zagovarjal pred kazenskimi sodniki v zapornem stanju. Ker je kazen višja od 1 leta zapora, sodniki niso ugodili njegovi zahtevi, da bi ga izpustili na začasno svobodo.

Predavanje o temi «Žena-lakota-mir»

Pod pokroviteljstvom «Italijanske ženske zveze» (Alleanza femminile italiana), ki je vključeno v svetovno organizacijo «International Alliance of Women», je sinoči ob 19. uri predavala v Krožku kulture in umetnosti dr. Aurelia Gruber Benco o temi: «Žena—lakota—mir».

Vprašanja, ki jih je govornica skušala osvetliti, so seveda zelo obširna. Menimo pa, da je zadela v živo, ko je poudarila potrebo, da se enkrat za vselej reši vprašanje sožitja velikega kitajskega naroda v okviru teženj človeštva za izgradnjo temeljev nove človeške družbe.

Dr. Gruber Benco je nadalje z izvirnimi podatki dokazala, da morajo napredne države povečati svoje napore v korist zaostalim deželam. Njihova pomoč pa bi morala biti nepristranska. Zato je govornica sprožila zamisel, da se v okviru svetovnih organizacij ustanovijo celo skladišča blaga za pomoč zaostalim deželam. V tej zvezi in tudi iz drugih razlogov bi utegnil Trst odločno prispevati, v skladu s svojimi tradicijami, k izgradnji nove pravičnejše družbe.

V diskusijo sta posegli med drugimi dr. Hassan Zakia iz Centra za jedrsko fiziko in predstavnica UDI Jole Burlo.

Aretiran napadalec iz Ulice Roma

Karabinjerji preiskovalnega oddelka so predvčerajšnjim zvečer na Trgu Cavana zasačili 51-letnega kramarja Eugenia Polettija iz Ul. Timeus 4, ki je v petek popoldne v Ul. Roma napadel in ranil 33-letnega Maria Picciulina iz Ul. Valmaura 25. Ko je iz časopisja vedel, da je ranil Picciulina ter da so tega sprejeli na zdravljenje v bolnišnici, si Poletti ni upal več domov. Kljub temu so ga karabinjerji prijeli in ga odpeljali na zaslišanje. Poletti je priznal svoje dejanje, obrazložil pa je, da ni Picciulina sunil z nožičkom, temveč z plilco za nohte. Polettija so prijavili sodišču zaradi povzročitve telesnih poškodb.

Nerodno je padla

Včeraj popoldne so na ortopedski oddelek bolnišnice s pridržano prognozo sprejeli 70-letno gospodinjo Bianco Sencic vd. Defardi iz Ul. Zorutti 4 zaradi zloma desne stegnenice. Ponesrečenka je povedala, da je malo prej v kuhinji stanovanja nerodno spodrsnila in padla.

Potepuški maček napadel žensko

Ko je včeraj zjutraj hodila po Ul. Sorgente blizu pokritega trga, se je 61-letni upokojenki Caterini Brandner vd. Lipez iz Istrske ulice št. 1 približal maček ter jo napadel. Žival se je zagnala v Brandnerjevo in jo ugriznila ter s kremplji opraskala po desni nogi ter ji zasadila zobe v žilo. Brandnerjeva je začela vpiti in maček je zbežal. Nekateri mimoidoči so ji priskočili na pomoč in poklicali rešilni avto RK. Ponesrečenko so odpeljali v bolnišnico, kjer so ji v ambulanti razkužili in povezali rane. Brandnerjeva se bo morala zdraviti teden dni.

Trčenje lambrete v avto

V Ul. Sottomonte blizu stavbe št. 4 je sinoči prišlo do trčenja med lambreto in avtom. Lambreto TS 33427 je proti domu vozil 33-letni pleskar Claudio Coslovich iz iste ulice št. 16, na zadnjem sedežu pa se je peljala 19-letna prodajalka Liliana Komar, ki stanuje prav tam na št. 39. Avto TS 82270 pa je nasproti privozil 22-letni Riccardo Pruni iz Ul. Sottomonte 30. Zaradi trčenja sta se oba lambretista prevrnila in se raranila. Coslovich se bo moral na ortopedskem oddelku bolnišnice zdraviti 12 dni zaradi udarcev in ran po levem stopalu, Komarjeva pa si je zlomila desno nogo in se bo na istem oddelku morala zdraviti mesec dni.

V NEDELJO NA NABREŽJU OTTAVIANO AUGUSTO

Po trčenju se je avtomobil zavrtel in prevrnil na streho

V obeh močno poškodovanih avtomobilih tri osebe lažje ranjene
Tržaški avtohladilnik se je prevrnil na cesti Rovigo - Bologna

Na Obrežju Ottaviano Augusto se je predvčerajšnjim popoldne okrog 18. ure pripetila slikovita prometna nesreča, ki ni zahtevala hujših žrtev. Ob tisti uri je proti Sv. Andreju 59-letni električni varilec Libero Baroncini iz Drevoreda Campi Elisi 9 vozil svoj avto «R 8», v katerem se je peljala tudi njegova 54-letna žena Aurelia Horva. Ko je privozil do bencinske črpalke pa je prišlo do trčenja s fiatom 600 «multipla», ki ga je nasproti privozil 39-letni uradnik Romano Saitta iz Ul. Biasoletto 21. Trčenje je bilo čelno in zaradi močnega sunka se je Baroncinijev avto zavrtel okrog svoje osi, se potem nagnil na stranico in se tako še nekajkrat zavrtel, nakar se je prevrnil in obstal nekaj metrov stran s kolesi navzgor. Tudi Saittov avto je bil močno poškodovan.

Vse tri ponesrečence so z rešilnim avtom odpeljali v bolnišnico, kjer so zakoncema Baroncini dali prvo pomoč in bosta okrevala v enem tednu. Baroncini se je pobil po čelu, levem kolenu in desni roki, njegova žena pa po čelu, desni roki in kolenu. Tudi Saitta je imel srečo; pridržali so ga na opazovalnem oddelku, kjer se bo moral zdraviti le dva tedna zaradi udarcev po čelu in ran po levi nogi.

Na kraju nesreče so potrebne formalnosti opravili agenti prometne policije, ki so tudi poskrbeli za odstranitev močno poškodovanih avtomobilov.

* * *

Pri Anguillara Veneta na cesti Rovigo - Bologna se je v nedeljo zaradi okvare na volanu prevrnil težak avtohladilnik po nekaj desetin metrov blazne vožnje ob robu ceste. Avtohladilnik je last tržaškega prevoznika Giuseppa Visentina, vozilo pa je šofiral 24-letni Marcello Ruolino iz Zgonika.

Čeprav je Ruolino skušal vozilo obdržati na cestišču, mu to ni uspelo in preden se je avtohladilnik prevrnil v globok jarek, je hitro odprl vrata in skočil iz kabine. Isto je storil Visentin in oba sta nepoškodovana padla na travo. Ruolino je v avtohladilniku prevažal 50 stotov zmrznjenega mesa. Ves tovor se je raztrosil iz razbitega avtohladilnika. Iz Trsta je nato takoj odpeljal drugi avtohladilnik in natovoril meso. Poškodovano vozilo, ki je bilo v oviro na zelo prometni cesti, so nato dvignili gasilci iz Roviga s pomočjo žerjava.

Na rojstni dan so ji ukradli avto

Neznani tatovi so predvčerajšnjim ponoči odpeljali avto «giulia» TS 69886, ki ga je Eleonora Israel por. Coen s Trga Carlo Alberto 9 pustila v bližini svojega stanovanja. Predvčerajšnjim zjutraj Israelova ni več našla svojega avta in se takoj zglasila na letečem oddelku policije, kjer je tatvino prijavila. Povedala je, da je bil avto vreden milijon in 200 tisoč lir. Israelova je imela prav smolo. Tatovi so ji namreč odpeljali avto na njen rojstni dan, tako da se ni mogla nikamor odpeljati in v veselju praznovati obletnico.

POŽAR SUHLJADI

Ob železniški progi Občine-Repentabor je predvčerajšnjim nastal požar suhljadi, ki so ga verjetno povzročile iskre, ki so švigale iz dimnika kake lokomotive. Ob prihodu gasilcev se je požar razširil na 2000 kv. metrov površine. Po dveh urah dela so gasilci pogasili nastali požar.

Na mostu se je zaletel v avto

V nedeljo okrog 20. ure je na Soškem mostu trčil v avto simca UD 105245, ki ga je vozil 51-letni Romano Roman iz Ločnika preko Soškega mostu v Gorico, 76-letni motociklist Leandro Bainat iz Rašteła, 56. Pri tem se je motociklist ranil nad levim očesom in opraskal po obeh rokah. V civilni bolnišnici so mu nudili prvo pomoč. Okreval bo v nekaj dneh.

Zapisnik so napravili goriški mestni stražniki.

KINO «IRIS» PROSEK

predvaja danes, 24. t. m. ob 19.30 uri film:

NODO SCORSOIO

(ZANKA)

Priporočamo vam, da si ogledate od začetka to dramatično delo

Igralci so:

TRAY DANAHNE, JOSEY HEATHERTON, BURRY SULLIVAN

Goriško-beneški dnevnik

PO DVEH DESETLETJIH HUDIH NAPOROV IN RAZVESELJIVIH USPEHOV

Prisrčno srečanje nekdanjih in sedanjih gojencev Slovenskega dijaškega doma v Gorici

Nekdanji gojenci, danes odrasli ljudje, so prišli od blizu in daleč, da obudijo svoje spomine
Pozdravna pisma tistih, ki niso utegnili prisostvovati - Nad 500 udeležencev, med njimi tudi vidni predstavniki kulturnega, upravnega in političnega življenja - Zanimiva brošura ob 20-letnici

«Slovenski dijaški dom je steber slovenske šole! Z 20-letnim delovanjem smo dokazali, da smo na pravi poti in prepričani smo, da nas bodo še nadalje pri našem delu podpirali goriški in beneški Slovenci,» je naglasil ravnatelj Dijaškega doma v Gorici dr. Peter Sancin na proslavi 20-letnice njegove ustanovitve, ki je bila v nedeljo popoldne v domskih prostorih.

Prireditev ni imela samo tega namena, da se proslavi pomembna obletnica, ampak je hotela predvsem zbrati v domu vse tiste, ki so kdajkoli, v tem pomembnem obdobju, bili gojenci tega doma. Tako so se ponovno srečali zreli ljudje, ki so v otroških in mladeniških letih bili gojenci v tem domu. Prišli so s svojimi otroki, ki so že postali ali še bodo gojenci doma. V dom so prihiteli iz vseh strani, iz Gorice, bližnje okolice, iz oddaljenih italijanskih mest, iz Jugoslavije, gojenci, ki jih je življenjska pot popeljala daleč v svet. Tako so si stisnili roko bivša gojenka, ki je prišla iz Vareseja, z gojenko, ki stanuje v Logatcu, prišli so bivši gojenci iz Benečije in s Tržaškega. Kdor pa zavoljo prevelike oddaljenosti ni mogel priti, se je oglasil s pismom. Iz Dalmacije se je oglasil mornariški oficir, iz Genove bivša gojenka, beneški fant iz Švice, prišlo je pismo iz Rima, bolna bivša gojenka je poslala svojega očeta. Vsi so hoteli tako ali drugače biti prisotni v domu, pokazati, da jih nanj veže neločljiva zlata nitka lepih spominov in hvaležnosti.

Spet so si stisnili roke bivši vzgojitelji in pomožno osebje, ki so v najtežjih časih, ko zavod ni imel tako lepe in moderne stavbe, vzgajali otroke in jim nudili streho, hrano, in še več človeške topline in ljubezni. Tudi oni niso hoteli biti odsotni na tem pomembnem srečanju.

Ves popoldne so prihajali obiskovalci, si stiskali roke, se pomenkovali in ogledovali zares lepo okoje dijaškega doma. Gojenci so jim stregli, na željo pa razkazali prostore. Za to priliko so pripravili več razstav. Najpomembnejša je prav gotovo tista, ki v sliki prikazuje razvoj zavoda v teh dveh desetletjih in pa slike gojencev, posnete v domu, na izletih. Razstavljeni so bili nadalje seznami dobrotnikov, športne trofeje, prispevki osnovnošolcev v besedi in sliki, napravljeni nalašč za to priliko, in pa razstava slik gojencev, ki so jih odrasli tovariši ocenili in nagradili. Svoje slike je razstavil tudi bivši gojenec Vladimir Kanjšček.

Ko se je sonce spustilo za šumeče topole na domskem dvorišču, se je zbrala množica nad 500 udeležencev. Velika večina med njimi se je vpisala v spominsko knjigo pri vhodu, kjer sta gojenki prodajali lično izdelano brošuro, posvečeno tej pomembni obletnici.

Poleg letošnjih gojencev, njihovih staršev, številnih učiteljev in profesorjev so se proslave udeležili tudi nekateri vidni predstavniki našega kulturnega, upravnega, gospodarskega in političnega življenja. S svojo prisotnostjo so povzdignili pomen obletnice predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze Boris Race in tajnik zveze Bogo Samsa, ravnatelj slovenskih osnovnih šol dr. Milan Brešan, pokrajinski odbornik Marko Waltritsch, občinski odbornik v Gorici odv. Avgust Sfiligoj, deželni svetovalec Jožef Jarc, župan občine Doberdob Andrej Jarc, konzul SFRJ v Trstu Jože Gačnik, predstavniki Dijaške Matice, dijaškega doma v Trstu in v Tolminu, gimnazije iz Nove Gorice in drugi.

Prireditev je otvoril ravnatelj doma dr. Peter Sancin z naslednjim nagovorom.

«Dragi prijatelji, cenjeni gostje! Ko so se vzgojitelji in vodstvo doma odločili, da dajo dvajsetletnici delovanja naše ustanove posebnega poudarka, so imeli v mislih predvsem željo, da prikažejo prijateljem in dobrotnikom ter vsej slovenski javnosti v Italiji nenadomestljivo poslanstvo zavoda za šolsko mladino in skupnost.

Ustanovitev dijaških domov so narekovali plemeniti nameni in objektivno stanje našega ljudstva po 25-letnem zatiranju materine besede. Eni celi generaciji je bilo onemogočeno vsakršno izobraževanje v narodnem duhu. Po osvoboditvi, doseženi za ceno velikega krvnega davka v narodnoosvobodilni vojni, je v primorskem izobraženstvu zijala v vsej svoji tragiki velika vrzel. Zato je postala naloga obnovitve slovenskih šol in vzgoje mladega rodu bistvene važnosti.

Prvi koraki so bili izredno naporni, materialne težave zelo velike. Dijaški domovi v Trstu, Tolminu, Ajdovščini, Gorici in drugod so začeli delovati v zasilnih prostorih in ob stalnem pomanjkanju včasih celo najosnovnejših potreb. Toda uspevali so, uspevali so zaradi velike volje otrok do učenja, zaradi izredne požrtvovalnosti domskega osebja in tudi zaradi navezanosti in ljubezni vseh Slovencev do nove študirajoče generacije.

Ob razmejitvi so domovi, ki so ostali tostran meja, zadobili še posebno vlogo: vsi smo se zavedali, da je ohranitev, utrditev in razvoj slovenske manjšine v Italiji nerazdružljivo povezan z vzgojo v slovenskem duhu naše mladine, predvsem šolske. To prepričanje je vodilo goriške Slovence, da so kljub hudim časom po letu 1947 složno nastopili v zaščito naših gojencev. Ko je bil Dijaški dom brez lastne strehe, so jih celo v lastnih stanovanjih učili, prehranjevali in sploh nudili zavetišče.

Dolga je bila pot našega zavoda do današnjega dne. Mnogi izmed nas, ki ste danes prisotni, se še spominjajo svojih šolskih let in takratnega življenja v domu. Živeli ste ob skromni hrani, se učili v neprimernih prostorih, spali v mrzlih in pretesnih sobah.

Danes je drugače. Vidite novo stavbo, moderno, primerno, vidite dom, kakršnega ste si morda v mislih predstavljali in želeli. Zgradili in obnovili smo ga za svoje otroke in za otroke svojih otrok, ker gledamo in hočemo gledati z zaupanjem v bodočnost, da se bo naš rod na svoji zemlji ohranil, razvijal in krepil. Veliko ponosa je v nas, veliko vere v naše poslanstvo.

Skozi domska vrata je šlo preko 800 mladih ljudi, ki so danes profesorji, inženirji, učitelji, uradniki, delavci, zdravniki, odvetniki, agronomi... ali še študirajo na šolah in univerzah. Mnogi se udeležujejo na kulturnem, prosvetnem, športnem, političnem in na drugih področjih in sploh delujejo v blagor skupnosti. Radi se spominjamo gojencev iz Beneške Slovenije. 70 fantov in deklet nam je dalo roko v slovo, večina jih je morala po svetu, vendar vidimo, da jih je veliko navezanih na materin jezik, in da so tudi taki, ki doma in po svetu delujejo za narodni preporod svojih sorojakov.

Ravnatelj doma dr. Peter Sancin

Zaradi posebnih političnih razmer in zaradi obstoja še drugih slovenskih zavodov se je moral Dijaški dom skozi vsa leta truditi, da si pridobi vseslovenski značaj vzgojnega zavoda In to je tudi dosegel. Z zadoščenjem ugotavljamo, da so vrste naših gojenk in gojencev goste, da imamo po nekaterih šolah celo tretjino vseh dijakov pri nas. To pa nam nalaga še večje odgovornosti do staršev, do otrok in do slovenske šole same. Z uspehom si prizadevamo imeti čim tesnejše stike s starši in svojci zaupanega nam otroka, stremimo za tem, da se vzgoja v domu izpopolnjuje z vzgojo, ki jo otrok dobi v domačem okolju.

Ker se zavedamo, da so šolski programi zastareli, da se temu dosledno vsako leto zanimanje in volja do učenja manjšata, da je šolska vzgoja pomanjkljiva in nepopolna, skušamo imeti stalne stike s šolo in šolniki. Ti stiki so dobri, toda želimo, da bi postali še tesnejši. Nedvomno in tudi naravno je, da pozna vzgojitelj gojenca bolje od šolnika, ker živi z njim cel dan, celo leto, ker ima do otroka in do staršev večje in bolj neposredne odgovornosti. Zaradi tega si želimo, da bi vsi šolniki, učitelji in profesorji bolj neposredno živeli z Dijaškim domom, bolj od blizu sledili našemu delu, našim problemom. Želimo, da bi končno odpadli tisti predsodki, ki so včasih celo izraz osebne neprizadetosti, ki naj bi hoteli opravičevati dejstvo, da so še učitelji in profesorji, sicer že zelo redki, ki niso še prestopili našega praga in ki se ne potrudijo, da bi spoznali vlogo in pomen naše ustanove: poslanstvo šolnika in vzgojitelja zahteva celega človeka.

Slovenski dijaški dom je steber slovenske šole! Naj bo današnji praznik eden izmed trdnih mejnikov v zgodovini slovenske skupnosti v Italiji v luči kulturnih tradicij, ki oblikujejo slovenski rod.»

Delen pogled na udeležence nedeljske proslave 20-letnice goriškega dijaškega doma

Predsednica Dijaške Matice tov. Tončka Čok iz Trsta je ravnatelju dr. Sancinu čestitala k pomembnemu jubileju ter želela zavodu nadaljnjih uspehov pri izvajanju njegovega poslanstva. Čestitke so izrekle tudi dijakinje gimnazije v Novi Gorici, gojenci dijaškega doma «Peter Skalar» iz Tolmina pa so izročili spominski album.

Sledil je pester ljudsko-prosvetni in zabavni program, ki so ga izvajali bivši in sedanji gojenci. Še poprej je bivši gojenec pesnik Filibert Benedetič prebral nekaj misli ob jubileju, se spomnil dogodkov, ki so se mu najbolj vtisnili v spomin, ter prebral dve topli pismi nekdanjih gojencev, ki se opravičujeta za svojo odsotnost ter opisujeta svoje sedanje življenje.

Mala Franka Mikluš je nato napovedovala posamezne točke programa. Na odru so medtem že stali izvajalci, na eni strani pevski zbor s harmonikarji, na drugi recitatorji. Akademik Mario Lavrenčič je deklamiral Gradnikovo «V tujini»; skupina gojencev je z bivšim gojencem, učiteljem Poldom Devetakom v Iesolu recitirala Aškerčevo «Kronanje v Zagrebu», bivši gojenec Jože Jarc, ki se je uveljavil v javnem življenju, je deklamiral Prešernovo «Memento mori». Vojko Devetak pa Kosovelovo «Borl». Mala Franka Mikluš, učenka tretjega razreda osnovne šole, je nato recitirala Župančičevo «Otroci moljo». Prvi del programa so gojenci zaključili z zborno recitacijo Prešernove «Zdravice» in pa s tremi pesmimi, ki jih je otroški zbor zapel pod vodstvom Pavline Komelove.

V drugem delu je bila na sporedu igra Žarka Petana «Starši naprodaj», v kateri so sodelovali Karel Černic, Adrijan Cotič, Martin Tomazinčič, Hijacint Luša, Silvan Florenin, Jadranka Mozetič in Lucijan Černic. Sodobna igra, ki je bila tudi sodobno postavljena, prikazuje otroke sedanjega sveta, ki se morajo zavoljo osamelosti spoprijemati z vprašanji, ki so večji od njih. Igro je ob pomoči vzgojiteljev režiral Marijan Kovač iz Nove Gorice.

Ob koncu naj spregovorimo še o brošuri, posvečeni 20-letnici, ki jo je uredil Slavko Rebec. Obsega 32 strani ter vsebuje spise v prozi in poeziji ter slike. «Misli ob jubileju» so izpod peresa ravnatelja dr. Sancina. Filibert je za to priliko napisal pesem «Slovenski mladini». Marija Bogataj je prispevala ganljiv članek o dijaškem domu: «Večna povest življenja — prihajamo in odhajamo». Dr. Rado Bednarik je prispeval članek o vlogi dijaškega doma v preteklosti in sedaj (ponatis iz Jadranskega koledarja 1955), medtem ko je prof. Slavko Kretič, vzgojitelj, opisal «Dijaški dom v letih 1945—1947». Milica Kogoj, gospodinja v dijaškem domu, je osvetlila zanimivo obdobje 1946—1948. Nekdanja gojenka Vanda Ceschia se je obletnice spomnila s pesmimi «Slovo», «Vsakdanjost» in «V srcu». Filibert Benedetič z «Beležkami», Vladimir Klanjšček pa s pesmijo «Pomlad prihaja». V drugem delu so «Zapiski in spomini» sedanjih gojencev Valerka Kamenška, Sandra, Lucijana, Marija, Maksa. Milica Kogoj je napisala še dve zgodbici o beneških otrocih. Slika na naslovni strani je delo Vladimira Kianjščka. Publikacija, ki ima ob koncu seznam vseh gojencev dijaškega doma z oznako bivališča, kot prilogo pa vložek z reklamnimi oglasi, je zelo okusno urejena ter predstavlja lep dokument pomembnega dogodka, ki se ga bomo vsi radi spominjali.

Podelitev nagrad prometnega tečaja

Danes dopoldne ob 11.30 bodo na Trgu Battisti v Gorici podelili nagrade najboljšim udeležencem prometnega tečaja, ki so ga mestni stražniki vodili na tem trgu prejšnji teden za učence osnovnih šol. Za tečaj je bilo precejšnje zanimanje in posebna komisija je ocenjevala učence in skupine posameznih mestnih osnovnih šol, ki so se ga udeležili.

Izid strelskega tekmovanja v Gorici

V okviru prireditev pokrajinske ENAL je bilo v nedeljo v Gradiški tekmovanje v streljanju na krožnik, ki so se ga udeležili predstavniki skoro vseh občin na Goriškem.

V skupini «strelcev» je bil prvi Arnaldo Marussi iz Gradiške s 33 zadetki na 33 strelov ter je prejel pokal ENAL in zlato kolajno. Drugi je bil lanski prvak Romeo Zanuttini iz Fogliana z 32 zadetki na 33 strelov.

V kategoriji «lovcev» je bil prvi Lucio Marega iz Ločnika z 29 zadetki na 30 strelov, drugi pa Luciano Marussi iz Gradiške s 27 zadetki na 30 strelov.

Prvih pet iz vsake kategorije je prejelo zlato kolajno, nadaljnjih 6 pa srebrno.

VESTI IZ TRŽIČA

Izid volitev trgovske blagajne

Nedeljskih volitev delegatov v pokrajinski svet bolniške blagajne trgovcev, se je na tržiškem področju udeležil velik odstotek upravičencev. V vseh volilnih kolegijih so zmagali kandidati, ki jih je predložila okrajna zveza trgovcev. V celoti so izvolili 27 delegatov.

Občinski odbor v Tržiču je na svoji zadnji seji med drugim odobril nad 7,2 milijona lir za občinsko podporno ustanovo in za razne druge socialne dajatve.

Nezgodi na delu. Med delom na ladji «Eugenio C» sta se včeraj v tržiški ladjedelnici ponesrečila dva delavca. Prvi, 38-letni Bruno Braulin iz Gradiške se je ranil in udaril na lasišču ter so ga pridržali v bolnišnici za 10 dni na zdravljenju. Pravtako za 10 dni so pridržali 45-letnega Izidorja Boscarola iz Ronk, Trg S. Stefano 18, ki si je verjetno zlomil nogo.

DEŽURNA LEKARNA

Danes ves dan in ponoči je odprta v Gorici lekarna PONTONI — BASSI v Raštelu, tel. 33-49.

MEDNARODNO KULTURNO SREČANJE ZAKLJUČENO

Prireditev na goriškem Gradu je zadovoljila vse udeležence

Organizatorji naj bi priredili podobna zborovanja tudi o drugih kulturnih problemih

Četrti in zadnji dan srečanja srednjeevropskih književnikov in pesnikov na goriškem Gradu, preteklo nedeljo dopoldne, je bil posvečen madžarski poeziji in njenim predstavnikom, ker so bili po abecednem redu, ki je veljal ob tej priliki, pač zadnji na vrsti. Načelnik delegacije Istvan Vas je predstavil drugim kongresistom člane madžarske delegacije. Nato sta govorila o sodobnem pesništvu tega naroda Gyorgy Szabo in Lajos Maroti. Iz izjav vseh treh je odseval veder optimizem in vera, da bo duh prevladal tudi v sedanji dobi atomskega orožja in misilističnih izstrelkov. S tem so prikazali precej drugačno stališče, kot prejšnji dan italijanski predstavniki.

Še bolj zanimiva je bila zaključna debata in pa poslovilni govori. Na nekatera vprašanja, ki jih je postavil zastopnik italijanske delegacije Sergio Tavano, predvsem glede odnosov slovstva naše dežele in furlanskega slovstva do tega zborovanja in do drugih srednjeevropskih narodov, je odgovoril Biagio Marin, ki je na kratko govoril o razvoju poezije v naši deželi in o njenih predstavnikih, da bi tako vsaj delno nadomestil poročilo o njej, ki je bilo sicer na programu, pa potem ni prišlo na vrsto zaradi odklonilnega stališča drugih članov italijanske delegacije. Pesnik Giorgio Faggin pa je nato recitiral tri furlanske pesmi nekaterih najvidnejših predstavnikov Furlanije.

Župan Martina je nato pozdravil goste in obenem opravičil pesnika Ungarettija zaradi odsotnosti na nekaterih zasedanjih; pesnik je preko njega še enkrat želel kongresistom veliko uspeha v njihovem plemenitem prizadevanju. Bilo je že precej čez poldne, ko je prof. Luzzi, ki je predsedoval, zaključil zborovanje ter podčrtal njegove pozitivne uspehe.

Tako se je torej zaključilo to prvo zborovanje večjega mednarodnega obsega, ki so ga pripravili sodelavci goriške revije «Iniziativa Isontina». Pri tem moramo pohvaliti predvsem dobro pripravo in organizacijo celotne manifestacije in prvič smo imeli v Gorici tudi istočasno prevajanje govorov v tuje jezike, ki je kar dobro delovalo, zlasti kadar je šlo za referate, ki so bili na programu. Izkazalo se je tudi, da je Gorica najbolj prikladna za take kulturne manifestacije s srednjeevropskega področja. Seveda bo treba z njimi nadaljevati in obravnavati tudi druge argumente. Vsaj tako se je izrazilo več domačih kulturnih predstavnikov in upamo, da bodo organizatorji upoštevali te želje pri svojem bodočem delu.

Avto podrl kolesarja na Majnici

V nedeljo dopoldne okrog 10.30 ure je avtomobilist 44-letni uradnik dr. Micheme Miglino iz Gorice s svojim avtom flavia podrl na cesti v bližini gostilne «Fogolar» na Majnici 74-letnega Angela Breganta iz Ločnika, ki se je s kolesom vračal proti domu v Ul. Giulio Cesare. Z avtom Zelenega križa so ponesrečenca odpeljali v civilno bolnišnico, kjer so ga pridržali za 15 dni na zdravljenju zaradi pretresa možgan in udarca na levi nogi. Zapisnik o nesreči so napravili karabinjerji iz Gorice.

Z avtom Zelenega križa so prejšnji dopoldne odpeljali v goriško civilno bolnišnico 39-letno Lidijo Kancler por. Gregori iz Ul. sv. Gabrijela 34. Pridržali so jo za 10 dni na zdravljenju zaradi rane na desni nogi, ki si jo je povzročila, ko ji je doma spodrsnilo ter je pri padcu zadela ob termosifon.

Kino

Gorica

VERDI. 17.30: «La violenza e l'amore», U. Sini in L. Gastoni. Italijanski črnobeli film. Mladini pod 18. letom prepovedan.

CORSO. 17.00: «Il bandito delle 11.00», J. P. Belmondo in A. Karina; francoski barvni kinemaskopski film, mladini pod 18. letom prepovedan.

MODERNISSIMO. 17.15: «Un amore», Rossano Brazzi in Agnes Spaak; italijanski črnobeli film; mladini pod 18. letom prepovedan.

VITTORIA. 17.30: «Matrimonio alla francese», M. Mercier in Robert Hosein; koprodukcijski črnobeli film.

CENTRALE. 17.30: «James Tond — operazione D.U.E.», L. Buzzanca in F. Anglade, italijanski barvni kinemaskopski film; zadnja ob 21.30.

Tržič

AZZURRO. 18—22.15: «La cugina Fanny», V. Goller.

EXCELSIOR. 17.30—22: «Mentre Adamo dormiva», A. Margaret; barvni kinemaskopski film.

NAZIONALE. Zaprto.

PRINCIPE. 18—22: «Hotel delle vergini», N. Kwan; barvni kinemaskopski film.

Ronke

RIO. 19.30—22: «Super rapina a Milano», A. Celentano; barvni film.

EXCELSIOR. Zaprto.

TEMPERATURA VČERAJ

Včeraj smo imeli v Gorici najvišjo temperaturo 27,1 stopinje ob 15. uri, najnižjo 14,4 stopinje ob 2. ponoči; povprečne dnevne vlage je bilo 50 odstotkov.

ZARADI STAVKE USLUŽBENCEV

Materinske posvetovalnice danes in jutri zaprte

Med njimi sta tudi posvetovalnici v Števerjanu in v Sovodnjah - Ona v Ronkah za Doberdob pa redno posluje

Pokrajinska federacija ONMI v Gorici sporoča, da bodo zaradi stavke uslužbencev, ki jo je proglasilo centralno vodstvo sindikatov od 23. do 25. maja zaprte še danes in jutri naslednje posvetovalnice odnosno jasli na Goriškem:

1. Dom matere in otroka v Gorici (Drevored Virgilio) in v Tržiču;

2. Materinske posvetovalnice v Kaprivi, Števerjanu, Sovodnjah, Ločniku, v Gradiški, Farri, Zagraju in Villessah.

Normalno pa poslujejo materinske posvetovalnice v Krminu, Dolenjah, Marianu, Romansu ter v Ronkah in Gradežu skupaj z drugimi posvetovalnicami teh dveh področij.

Kot znano so stavko proglasili v državnem obsegu ker pri ONMI ni so dobili potrebnih državnih prispevkov za obračun lanskega bilančnega računa in tudi ne za potrebe tekočega leta. S pomočjo sindikalnih organizacij upajo uslužbenci, da bodo po tej stavki deležni večjega upoštevanja.

KPI in pokrajinska uprava

V zvezi z zadnjo razpravo o proračunu v pokrajinskem svetu je pokrajinska federacija KPI izdala posebno noto, v kateri obsoja pokrajinski odbor, ki da ni hotel razpravljati o osmih resolucijah, katere so predstavili komunistični svetovalci. Poročilo pravi, da so predstavniki levega centra s tem hoteli preprečiti kakršno koli sodelovanje s komunisti, na osnovi predlogov, ki so jih ti predložili v omenjenih resolucijah.

Pogled na oder z nastopajočimi

šport šport šport šport šport

A LIGA — Zaključeno prvenstvo 1965-66

Naslov Interju

Sampdoria, Catania in Varese izpadli v nižjo skupino

Letošnje italijansko prvenstvo A lige se je v nedeljo dokončno zaključilo. Inter je osvojil naslov italijanskega nogometnega prvaka 1965-66, Sampdoria, Catania in Varese pa so se znašli na dnu lestvice in se bodo morali zaradi tega posloviti od elitnega prvenstva ter se preseliti v nižjo kategorijo.

*Atalanta — Torino	0-0
L. Vicenza — *Bologna	3-1
*Brescia — Spal	2-2
*Cagliari — Foggia	1-0
*Fiorentina — Lazio	2-0
*Juventus — Sampdoria	2-1
*Milan — Catania	6-1
*Napoli — Inter	3-1
*Roma — Varese	2-0

KONČNA LESTVICA

INTER	34	20	10	4	70	28	50
Bologna	34	19	8	7	60	37	46
Napoli	34	17	11	6	44	27	45
Fiorentina	34	16	11	7	45	22	43
Juventus	34	13	16	5	38	23	42
L. Vicenza	34	13	14	7	43	34	40
Milan	34	13	12	9	43	33	38
Roma	34	13	10	11	28	31	36
Brescia	34	12	8	14	43	44	32
Torino	34	9	13	12	31	34	31
Cagliari	34	10	10	14	36	37	30
Foggia	34	8	13	13	22	30	29
Atalanta	34	9	11	14	24	37	29
Lazio	34	8	13	13	28	41	29
Spal	34	9	10	15	38	45	28
Sampdoria	34	9	9	16	27	47	27
Catania	34	5	12	17	24	56	22
Varese	34	2	11	21	23	62	15

V PETI IN ŠESTI ETAPI GIRA D'ITALIA

V Chiancianu Bariviera včeraj v Rimu Marcoli

Španec Julio Jimenez še vedno z roza majico

RIM, 23. — Po nedeljski zmagi Bariviere, je danes prišel na vrsto Marcoli, ki si je zagotovil zelo prestižno rimsko zmago. Nanjo je marsikdo mislil. Med temi je bil Anquetil, ki je kot spreten strateg že določil točen načrt. Nanjo je upal tudi Adorni, ki je hotel priti do nje z borbenostjo in vztrajnostjo in zadnji, ki je bil skoraj gotov zmage, je bil sprinter Dancelli. Tik pred ciljem pa je prišel na svetlo Marcoli, ki je presenetil.

Spioh je današnja etapa kaj čudno potekala. Anquetil je že v začetku etape začel brezupen beg. Kasneje je zbežal Adorni, ki je nerazumljivo vztrajal tudi ko se je njemu pridružila skupina zelo nevarnih tekmecev z roza majico na čelu. Edino pametno potezo je napravil vodja ekipe Molteni, ki je štedil s silami. Ta njegov račun je bil popolnoma pravilen, saj se je Dancelli znašel pred Rimom v prednji vrsti in je tudi silovito potegnil ter zbežal. Daleč pa sam ni prišel, ker so se mu pridružili hitrostni kolesarji, ki so ga dohiteli in mu odvzeli vsako upanje do zmage. To se je tudi zgodilo, ker se je moral Dancelli zadovoljiti, pa čeprav s časom zmagovalca, s tretjim mestom.

Vrstni red na cilju šeste etape Chianciano Terme . Rim (226 km) je naslednji:

1. RAFFAELE MARCOLI (Sanson) 6.7'21", s povprečno hitrostjo 36,905 km
2. Altig
3. Dancelli
4. Zandegu
5. Graczyk
6. Durante, 7. Bitossi, 8. Schiavon 6.07'48", 9. Mealli 6.08'33", 10. Zilioli. Sledi glavnina.

SPLOŠNA LESTVICA

1. JIMENEZ 27.33'28"
2. De Rosso z zaost. 43"
3. Taccone 58"
4. Motta 1'17"
5. Adorni 1'26"
6. Balmamion 1'30"
7. Zilioli 1'38"
8. Bitossi 1'56"
9. Gimondi 2'55",
10. Maurer 2'55"

11. Battistini 27.37'12", 12. Schiavon 27.37'29", 13. Polidori 27.37'31", 14. Zandegu 27.37'48", 15. Altig 27.37'54", 16. Anquetil 27.38'02", 17. Passuello 27.38'55", 18. Fontona 27.39'11", 19. Maino 27.39'14", 20. Massignano 27.39'23" it.d

Ženska šesterka Bora, ki je v nedeljo premagala tekmice AGI

MLADINSKI TURNIR UEFA

Zmaga Jugoslavije (nad V. Nemčijo) in Italije nad ČSSR

BEOGRAD, 23. — Danes se je z drugim kolom nadaljeval mednarodni mladinski nogometni turnir UEFA. Jugoslovani, ki so nastopili v Kragujevcu, so premagali zelo močno enajsterico Vzhodne Nemčije, medtem ko so Italijani na Reki prepričljivo odpravili mladinsko reprezentanco Češkoslovaške.

Izidi drugega kola so naslednji:

A skupina		
Španija - Holandska	2:1	(2:1)
Zahodna Nemčija-Škotska	1:1	(0:0)
B skupina		
Bolgarija - Portugalska	2:0	(1:0)
Jugoslavija - Vzh. Nemčija	2:1	(1:1)
C skupina		
Francija - Anglija	2:1	(1:0)
Italija - Češkoslovaška	3:1	(1:1)
D skupina		
Madžarska - Turčija	2:2	(2:2)
Sovjetska zveza - Švica	3:1	(1:0)

B LIGA

IZIDI

*Alessandria — Lecco	0-0
*Catanzaro — Modena	0-0
*Genoa — Pisa	1-0
*Livorno — Verona	1-1
*Messina — Venezia	3-0
Reggnia — *Palermo	2-1
Novara — *Potenza	2-1
*Pro Patria — Padova	2-1
*Reggina — Mantova	0-0
*Reggiana — Modena	0-0
*Trani — Monza	4-1

LESTVICA

Venezia	34	16	13	5	47	27	45
Mantova	34	14	14	6	43	24	42
Lecco	34	15	12	7	38	26	42
Reggina	34	14	12	8	42	31	40
Genoa	34	13	12	9	37	31	38
Verona	34	10	17	7	29	25	37
Messina	34	8	19	7	24	22	35
Catanzaro	34	10	14	10	32	32	34
Palermo	34	9	15	10	33	29	33
Padova	34	12	9	13	38	36	33
Livorno	34	10	13	11	28	29	33
Potenza	34	13	7	14	35	37	33
Novara	34	7	18	9	28	37	32
Reggiana	34	8	15	11	28	32	31
Pisa	34	10	10	14	23	34	30
Modena	34	4	21	9	26	28	29
Monza	34	12	5	17	32	43	29
Alessand.	34	7	15	12	19	31	29
Trani	34	6	16	12	26	40	28
P. Patria	34	8	11	15	32	47	27

V ZADNJI TEKMI PRVENSTVA

Triestina z 2:0(0:0) poražena iz Mester

STRELCA: v 15' d.p. Bresolin, v 42' Maschietto.

MESTRINA: Storto; Veglianetti, Bellan; Chinellato, Campanarin, Gorghetto; Maso, Bresolin, Tonello, Mascrietto, Delle Fratte.

TRIESTINA: Colovatti; Cattonar, Ferrara; Sadar, Capitanio, Del Piccolo; Mantovani, Ispiro, Ciroi, Canzian, Gentili.

SODNIK: Rostagno iz Turina.

KOTJE: 90 (6-0) za Mestrino.

Triestina se je poslovila od letošnjega prvenstva C lige. Na srečo v zadnjem kolu ni imela skrbi s položajem v lestvici, zaradi česar ji v tekmi z Mestrino ni bilo treba napeti vseh sil Sicer so Tržačani odšli v goste s trdnim namenom, da si izsilijo vsaj delno povoljen rezultat. Žal so se morali vrniti domov praznih rok, ker je Mestrina izrabila njihovo medlo igro in ji spravila v mrežo dve žogi. S tem se je Mestrina rešila izpada, Triestina pa je ostala tam, kjer je praktično bila.

Lahko rečemo, da so se domačini zavedali nevarnosti in so zaradi tega od vsega začetka prešli v napad. Na srečo so bili v nedeljo vsi igralci Mestrine na višini svoje naloge. Vsi oddelki so napravili svojo dolžnost in malo je manjkalo, da ni dve minuti pred koncem Maso še tretjič pretresel mrežo Triestine. Tokrat pa Maso ni znal izrabiti morda najboljše priložnosti dneva in je žogo s treh metrov pred vrati poslal nerazumljivo visoko nad prečko. Res je tudi, da je Mantovani zapravil izredno priložnost, ki bi lahko prav gotovo spravila Mestrino na kolena. Vratar pa je bil hitrejši in je Mantovaniju prisebno zapri pot do mreže.

Prvi polčas se je tako zaključil brez gola. V nadaljevanju je Triestina zaigrala še bolj zmedeno, zaradi česar ni nič čudnega, če se je v 15' posrečilo Bresolinu, da je spravil na kolena Colovattija. Tri minute pred samim koncem pa je Maschietto izrabil nesporazum med Capitanijem in Colovattijem in je žogo neusmiljeno poslal v mrežo presenečenega tržaškega vratarja.

Totocalcio

Atalanta—Torino	(0-0)	X
Bologna—Vicenza	(1-3)	2
Brescia—Spal	(2-2)	X
Cagliari—Foggia	(1-0)	1
Fiorentina—Lazio	(2-0)	1
Juventus—Sampd.	(2-1)	1
Milan—Catania	(6-1)	1
Napoli—Inter	(3-1)	1
Roma—Varese	(2-0)	1
Palermo—Reggina	(1-2)	2
Reggiana—Mantova	(0-0)	X
Arezzo—Prato	(1-4)	2
Savoia—Cosenza	(1-2)	2

KVOTE
13 — 75.107.000 lir
12 — 666.600 »

V KVALIFIKACIJSKI TEKMI ZA II. LIGO

Rosandra Zerial 3 Fagagna (Videm) 1

STRELCI — v 12' p. p. Monaco, v 45' Vignali; v 17' d. p. Vignali, v 36 Saple.

ROSANDRA ZERIAL — Zobec, Gracogna, Lombardo, Capriglione, Giovannini, Vignali, Sancin, Bertoia, Kocjančič, Saule, Vascotto.

FAGAGNA (Videm) — Presello, Schiratti, Peres, Persello, Zamparo, Zanitti, Monaco, Ziraldo, Donato, Corbatto, Burelli.

SODNIK — Ceschia iz Cormonsa.

V nedeljo je prišlo v kvalifikacijski tekmi za drugo ligo v Boljuncu do ostre borbe med Rosandro Zerial in enajsterico Fagagne. Zmagala je zasluženo Rosandra, ki je po medlem začetku znala prisebno odgovoriti na gol, ki ga je v 12' dosegel Monaco. Domačini so z navdušujočo igro najprej izenačili, kasneje so prešli v vodstvo in končno so rezultat še povišali.

Že v prvi minuti igre je Rosandra prišla z Vascottom do mreže, vendar sodnik zaradi off-sidea gola ni priznal. V 12' so furlanski igralci izvedli protinapad, katerega je Burelli z leve zaključil s predložkom Monacu. Ta se je znašel sam pred Zobcem, katerega je s prisebnim strelom tudi premagal. V 45' izenačenje: Vascotto je streljal v kot in žoga je prišla do Vignallija, ki jo je z glavo usmeril v vrata. V 17' drugega polčasa je bila Fagagna ponovno v kotu. Tokrat ga je streljal Bertoia, Vignali pa je bil še enkrat na mestu in je z glavo poslal žogo tik mimo vratnice v mrežo. V 30' so gostje izvedli napad, ki pa se je zaključil brez uspeha. V 36' je Saule izvedel prodor, preigral je branilca in ukanil tudi Presella, ki mu je prišel nasproti. Tik pred koncem pa je Presello z izrednim posegom rešil žogo, ki jo je Vascotto z močnim strelom usmeril v njegova vrata. Kotov je bilo 2:1 za Rosandro.

B. S.

A SKUPINA

*CRDA — Savona	1-0
*Como — Cremonese	3-0
*Entella — Trevigliese	1-0
Biellese — *Ivrea	2-1
*Marzotto — Legnano	0-0
*Mestrina — Triestina	2-0
*Piacenza — Parma	2-1
*Solbiatese — Rapallo	0-0
*Udinese — Treviso	2-0

* * *

SAVONA se je uvrstila v B LIGO, PARMA in IVREA sta izpadli v D LIGO.

C LIGE

Savona	34	18	9	7	55	24	45
Udinese	34	15	13	6	52	25	43
Como	34	14	14	6	36	23	42
Marzotto	34	15	12	7	37	28	42
Biellese	24	14	11	9	48	45	39
Treviso	34	14	9	11	33	27	37
Piacenza	34	14	9	11	28	34	37
Rapallo	34	9	18	7	28	21	36
Legnano	34	10	16	8	28	22	36
Solbiatese	34	12	12	10	42	36	36
CRDA	34	10	11	13	28	27	31
Triestina	34	9	13	12	23	33	31
Entella	34	10	10	14	21	41	30
Cremonese	34	10	8	16	33	42	28
Mestrina	34	8	11	15	26	35	27
Trevigliese	34	5	16	12	22	35	26
Parma	34	3	19	12	15	28	25
Ivrea	34	6	9	18	28	53	21

JUNIORSKO PRVENSTVO

Breg premagal vodečo Triestino

Po zmagi z 2:1 (1:1) Brežani na drugem mestu

Z zmago nad Triestino so si juniorji Brega že zagotovili drugo mesto v lestvici letošnjega prvenstva in s tem pravico do nastopanja v finalnem delu prvenstva.

V precej vročem podnebju so mladi Brežani zasluženo premagali Triestino, saj so si znali pripraviti več nevarnih akcij na nasprotna vrata, kot pa gostje.

V prvem polčasu so Brežani tako zelo dobro začeli, ter prisilili Triestino v obrambo, nato so popustili ter začeli igrati precej leno. To je izkoristila Triestina, ki je začela vztrajno graditi svoje akcije. Toda obrambna vrsta Brega je dobro držala in Rapotec ni imel obilo posla. Proti koncu polčasa pa so se Brežani spet zbudili ter pričeli resno ogrožati vrata gostov. V 31' je hitra skupna akcija vsega napada Brega pripeljala žogo pred vrata Triestine, kjer jo je Rodella s točnim strelom poslal v mrežo. Brežani so po golu popustili, ter s tem omogočili Triestini, da jih je presenetila s protinapadom ter z lahkoto izenačila s srednjim napadalcem, ki je presenetil Rapotca. Brežani so se znova pognali v napad ter ostali v napadu do konca polčasa.

V drugem polčasu je tudi Triestina igrala bolj prodorno in Rapotec je moral večkrat poseči v igro. V 20' je leva zveza Triestine s silovitim strelom iz 30 m zadela prečko. Brežani so se zavedli nevarnosti, ter spet pričeli napadati. Vztrajna igra je prinesla sad, in v 35' je Rodella ponovno pretresel vrata gostov, z lepo preusmeritvijo žoge z glavo. Triestina je izvedla še nekaj plahih protinapadov in tekme je bilo konec. Igra obeh moštev ni bila lepa, nekoliko zaradi vročine, nekoliko zaradi strogega sodnika, ki je piskal vsak najmanjši prekršek. Lepih je bilo le nekaj akcij, zlasti akcija, ki je povedla Breg prvič v vodstvo. Brežani so igrali pod svojim običajnim nivojem; Štranj, ki je igral prvič v tem prvenstvu pa je bil zaradi neurednega treniranja nekoliko prepočasen.

Do konca prvenstva manjka še eno kolo in Breg mora odigrati se tekmo s Fortitudom; sedaj je na lestvici drugi za Triestino, ki vodi s precejšnjo prednostjo.

Postava Brega: Rapotec, Žerjal, Hrvatič, Petaros Z., Zocchi, Zahar, Samec, Mikuš, Rodella, Petaros V., Štranj.

K. V.

ODBOJKA — ŽENSKA A LIGA

Zmaga borovk nad goriško AGI

V tekmi B lige Bor premagal Breg

Ženska šesterka Bora je ostala v A ligi: to je rezultat nedeljske tekme z goriško AGI, ki se bo morala zaradi poraza v Trstu posloviti od najvišjega ženskega odbojkarskega prvenstva.

Borovke so napravile vse, da so si zagotovile zmago. V uvodu so bile sicer, kot se skoraj redno dogaja, lahek plen Goričank, ki so morda že upale, da se jim bo posrečilo spraviti plave na kolena. Račun pa so naredile brez Tržačank, ki so z drugim nizom izenačile stanje. S tretjim setom so slovenske odbojkarice prevzele vodstvo, s četrtim pa so popolnoma strle že demoralizirane Goričanke, ki niso imele več moči, da bi se kolikortoliko protivile bolj napadalnim Tržačankam.

Goričanke, med katerimi je nekaj odličnih igralk, so se predstavile z organizirano in mirno igro. Posledica je bila, da so kmalu povedle. Ko pa so se Pavletičeva in ostale razgrele, so se Goričanke le s težavo upirale nasprotnicam, pa čeprav moramo priznati, da so se potrudile do skrajnosti in so bile tu pa tam v obrambi nepremagljive. Niso pa zdržale forcinga, ki jim je popolnoma odvzel vsakršno upanje na sicer nepredviden uspeh.

Izid:

BOR — AGI 3:1 (9:15, 15:8, 15:8, 15:3).

Postavi:

Bor: Pavletič, Zavadlal, Švab, Mijot, Kenda, Hmeljak, Batista, Barej S. in Barej L.

AGI: Pelesson, Mikulus, Tarantino, Leopardi, Magorini, Barbieri, Furlan, Tamassin, Giacomelli, Aguzzoni.

Sodnik: Olivi iz Modene, zapisnikar Callin iz Trsta.

* * *

V tekmi ženske B lige so si borovke še enkrat privoščile šesterko Brega. Priznati je treba, da so Brežanke pokazale napredek, vendar je bil ta viden, morda še v večji meri tudi pri tržaški ekipi. Trener borovk je celo preveč tvegal in je v drugem setu nadomestil celotno ekipo z rezervnimi igralkami. Brežanke so seveda priložnost izkoristile, da so zmagovito zaključile set.

Izid:

Bor — Breg 3:1 (15:4, 10:15, 15:8, 15:10).

Postavi:

Bor: Švab A., Stegu, Bandelj, Pahor, Rauber, Pernarčič, Rogelja, Bezeljak in Bufon.

Breg: Kriščak, Slavec D., Čuk, Racman, Foraus, Glavina, Česnik, Slavec N.

* * *

V tekmi moške C lige je šesterka CG Studentesca premagala ekipo zgoniškega Krasa 3:0.

KOŠARKA

V prvenstveni tekmi «I. divisione» je košarkarska peterka Bora premagala tekmece CG Studentesca 56:48. Med igro se je najbolj uspešen igralec Bora Lakovič, ki je v nedeljo dosegel nič manj kot 21 točk, ponesrečil, zaradi česar je moral v bolnišnico po zdravniško pomoč. Lakoviču želimo skorajšnje okrevanje.

NOGOMET

V nedeljo sta se v Nabrežini spoprijeli v prijateljskem dvoboju enajsterici domačega Sokola in šentjakobskega prosvetnega društva Cankar. Zmaga je pripadla bolj živahnim in tehnično bolje pripravljenim Nabrežincem s 7:4 (4:1).

KOLESARSTVO

SCHWERIN, 23. — Sovjetski kolesar Aleksej Petrov je zmagal v 13. etapi dirke Praga - Varšava - Berlin na 160 km dolgi progi Rostok - Schwerin. Na drugo mesto se je uvrstil Čeh Smolik, na tretje pa Francoz Desvages.

BOKS

NEW YORK, 23. — Jose «Chegui» Torres (Portoriko) je z zmago po točkah v 15 rundah nad Wayneyem Thorntonom (ZDA) ohranil naslov svetovnega prvaka srednjetežke kategorije.

Jugoslovansko nogometno prvenstvo

I. ZVEZNA LIGA

IZIDI

Dinamo — Sarajevo	1-0	(0-0)
Vardar — Trešnjevka	5-0	(2-0)
Olimpija — Zagreb	0-1	(0-0)
C. zvezda — Rijeka	1-2	(0-1)
Beograd — Radnički (B)	4-1	(0-1)
Radnički (N) — Partizan	0-0	
Hajduk — Vojvodina	0-0	
Željezničar — Velež	preloženo	

LESTVICA

Vojvodina	26	15	8	3	41-22	38
Dinamo	26	11	7	8	40-29	29
Velež	25	11	7	7	33-26	29
Beograd	26	9	10	7	51-40	28
Rijeka	26	12	4	10	37-35	28
Partizan	26	10	7	9	41-39	27
C zvezda	26	10	6	10	45-43	26
Olimpija	26	10	6	10	40-38	26
Vardar	26	11	3	12	40-35	25
Radnički (N)	26	8	8	10	37-30	24
Sarajevo	26	9	6	11	35-41	24
Hajduk	26	10	8	8	37-30	23
Zagreb	26	7	6	13	32-52	20
Radnički (B)	26	6	8	12	26-49	20
Željezničar	25	9	7	9	27-28	19
Trešnjevka	26	6	5	15	33-59	12

II. ZVEZNA LIGA

IZIDI

Famos — Split	5-0	(2-0)
Rudar — Borac	1-3	(0-2)
Slavonija — Varteks	2-1	(0-0)
Zadar — Leotar	1-1	(1-0)
Borovo — Istra	4-0	(2-0)
Segesta — Bosna	6-3	(2-2)
Lokomotiva — Maribor	1-2	(0-1)
Sloboda — Šibenik	7-0	(5-0)

LESTVICA

Čelik	27	17	6	4	56-23	40
Sloboda	27	16	7	4	57-24	39
Borovo	28	16	6	6	68-26	38
Lokomotiva	28	16	4	8	64-40	36
Maribor	27	13	6	8	39-27	32
Šibenik	27	14	4	9	45-39	32
Slavonija	28	10	10	8	44-35	30
Istra	27	11	6	10	37-35	28
Segesta	28	12	3	13	41-49	27
Famos	27	10	6	11	48-42	26
Leotar	27	8	8	11	28-40	24
Bosna	27	8	7	12	34-44	23
Varteks	27	10	2	15	36-43	22
Borac	27	8	5	14	43-49	21
Zadar	28	8	5	15	35-74	21
Rudar	28	6	8	14	29-46	20
Split	27	3	10	14	25-50	16

SNL

IZIDI

Železničar — Celje	2-0	(0-0)
Triglav — Rudar (V)	6-1	(2-0)
Mura — Branik	6-1	(2-0)
Ljubljana — Gorica	1-0	(0-0)
Rudar (T) — Koper	5-3	(2-1)
Kladivar — Aluminij	1-4	(0-0)

LESTVICA

Aluminij	20	14	3	3	57-21	31
Celje	20	13	1	6	38-21	27
Triglav	20	12	3	5	43-29	27
Ljubljana	20	10	4	6	30-25	24
Rudar (T)	20	10	3	7	39-32	23
Železničar	20	11	1	8	34-40	23
Gorica	20	8	3	9	29-32	19
Branik	20	6	4	10	34-52	16
Mura	20	5	5	10	39-44	15
Rudar (V)	20	5	3	12	31-52	13
Kladivar	20	4	3	13	26-48	11
Koper	20	3	5	12	30-54	11

Pari prihodnjega tedna: Kladivar - Železničar, Aluminij - Rudar (T), Koper - Ljubljana, Nova Gorica - Mura, Branik - Triglav, Rudar (V) - Celje.

TOTIP

1. —	1.	Tribuno	2
	2.	Fabriano	1
2. —	1.	Riziere	X
	2.	Formidabile	X
3. —	1.	Fofò	X
	2.	Reiter	1
4. —	1.	Remigia	1
	2.	La Font	X
5. —	1.	Denone	2
	2.	Vigo	1
6. —	1.	Serlio	1
	2.	Gelboa di Jesolo	X

KVOTE
12 — 3.900.573 lir
11 — 229.445 »
10 — 16.922 »

IVO JUVANČIČ — 6.

Boris Pahor in Trst

Zgodovinske silnice v njegovih romanih

Da pa mladostne iluzije ublažim, moram le reči, le kdo se ni v Primorski vdajal iluzijam in doživel razočaranje? Iluzija-razočaranje je bila doba fašističnega napada na Abesinijo, nato vera v zmago pravice v Španiji in še izbruh II. svetovne, ko smo verovali v večji odpor Poljakov, verovali v večji odpor Dancev, Norvežanov, Belgijcev, Holandcev, Francozov! In nato še leto 1941, ko se je skoraj brez odpora sesula stara Jugoslavija!

Primorski človek je bil težko prizadet, toda... kmalu je prišel glas: Na Gorenjskem pokajo puške, prišli so prvi glasovi o OF, o NOB. Tedaj je bilo to zares «tveganje», a šlo je za upor vseh progresivnih sil in progresivni tigrovci so kot posamezniki našli pot v vrste NOB, ki je dvigala vse ljudstvo ne samo posameznikov, kar riše Pahor v «Mestu».

Zaključim zgodovinsko oceno dobe, situacije, sodbo o tveganjih tigrovcev, Tržačanov in dodam še Goričane, Kraševce in moram le reči: Sperans-Kardelj (Razvoj slovenskega narodnega vprašanja, Ljubljana 1939 str. 218) je imel le prav, ko je pisal. «Cela vrsta mladih, iskrenih žrtev je padla..., kakor hitro se narodna osvobodilna politika ne opira na ljudske množice,... postane plen enega ali drugega imperializma». Sperans pa priznava «mlade, iskrene žrtve, ki so le imele neki ideal, vendar ne zadostnega pregleda objektivne situacije in silnic, ki odločajo pri zgodovinskih dogajanjih. Skoraj isto je izrekel že 1936. «Stato operaio» ob podpisu pogodbe KPI-TIGR: «Članom starega TIGR prizna KPI —, «da jim ni manjkalo heroizma».

Ne bom analiziral tigrovske obdaritvene akcije otrok s slovenskimi knjigami, ki se je udeležuje Ema (str. 237-254) za božič 1939. Memoarski viri (Vremec l. c. in drugi) govore o taki zelo široko razpredeni obdaritveni akciji že v letu 1935-36. Ne vem, če je 1939 sledila podobna akcija, bili smo že v II. svetovni vojni. Sicer pa je takrat Ciano igral na karto neke balkanske zveze, celo malo v antifašistični funkciji, snubil vlado stare Jugoslavije (O tem več «II. tržaški proces» Primorski dnevnik 18. in 19. 5. 1965.) in je zato vladalo tisto blagohotno razpoloženje» do slovenskih nacionalnih krogov, kot ga podaja Pahor, ko govori o miklavževanju, plesu, seveda pod kontrolo kvesturinov. Akcija obdarovanja je bila nekje možna 1939, drugače gre pač za «licentia poetica», ki neki dogodek prenese iz enega leta v drugo. Tiha želja se mi pa le vzbuja nekje v moji notranjosti: Ali bomo dočakali literarno obdelavo dobe 1939-41, katere protagonisti so bili tisti tigrovci, krščanski socialisti, komunisti skupine Pinka Tomažiča, kateri so pa le bili manj vdani iluzijam in zato doživeli manj razočaranj, ki so že bili predsodniki OF in NOB?

Če bi se upal Pahor spopasti s to dobo, potem bi med «Parnik» in «Mesto» vnesel nekaj, kar bi bilo most med obema. Zdi se mi, da «Parnik» sam to zahteva: Danilo je na koncu v italijanski vojski, Ema v zaporu, obtežilni material za tisto dobo, kot nacionalistko ni najtežji, da bi ne mogla končati le v konfinaciji. In oba lahko ponovno nastopita na novih, odločilnih pozicijah, ki jih je Danilo že nakazal: «Mogoče imajo najbolje prav tisti»...: socialisti (str. 175).

II.

Čeprav mi gre samo za vrednotenje zgodovinskih silnic v obeh romanih, ne morem mimo problema Rudi-Majda v «Mestu» in Ema — Danilo v «Parniku», to se pravi mimo najintimnejšega osebnega odnosa, ki mu je ime v našem jeziku: ljubezen, eros-seksus, erotizem. In to zato, ker je pri Pahorju v svojstveni povezavi in v funkciji «domovinske ljubezni» in «ljubezni do zemlje».

Ne spuščam se v umetnostna, literarna razglabljanja, pač pa v splošne življenjske odnose, o katerih razpravlja vsaka življenjska filozofija.

Med svojimi ekscerpti iz preteklih let sem našel brez navedbe vira sodbo Thomasa Manna: «Kolikor je mož, žena, toliko je poti, toliko je srečanj v ljubezni in sovraštvu. Nad vsem pa je vendar le usoda.» Veliki individualist ima prav, če pod usodo razumemo čas in prostor, okolje in ozračje, ki pritiska na osebno odločanje.

Pri Pahorju pritiska Trst. Mesto z morjem in Krasom za njim. Ozračje let 1939-1943 in to tako, da določa tudi osebno usodo in vpliva na osebne odločitve, njegovih fantov in deklet. V obeh romanih so zopet paralele.

Majda se sreča z Rudijem na vasi, na borjaču in poti preko kraške gmajne («Mesto» str. 98-100) in že izreče besede usode. «Se ne poznava, pa se le prijetno pogovarjava» (str. 100). Poslal jo je brat, «ki misli na vse» (str. 191), da najde stike z beguncem Rudijem. Ob bratu Ljubu se šele predstavita in začneta se tikati (str. 108). Ozračje septembra 1943 v zaledju Trsta to zahteva; gre za analogijo partizanstva.

Ema se sreča z Danilom v mestu, v pristanišču. Slučajno. Besede so odrezave, tečejo — to zvemo pozneje, ne bom citiral, — po italijansko. Zbegana je: brez službe, stanovanja, oboje je zapustila, da uide domišljavemu fašistu-študentu, ki je mislil, da ima pravico do nje. Nato se z Danilom spoznata kot Slovenca (str. 28-29), ko je že pristala na skupen sprehod po morju, ob obali. Tikati se začneta šele, ko sprejme izlet Na Barban in sprejme ga, ker zve, da je Danilo vpoklican (pritisk usode). Toda iz notranjih nagibov, iz nekega strahu, je že odločena, da se mu popolnoma izroči. «Gotovo, obupno bi bilo, če bi bilo njeno telo nedotaknjeno»... «Da, morala bi povedati Danilu, da želi, da hoče (str. 21-22). Iz strahu, da bi ne bila onečaščena od fašistov v primeru aretacije in mučenja. Ta strah ima še svoj poseben duševni zaplet pri Emi zaradi sestre Fani, ki se je spečala s fašisti..., nato se sicer poročila z domačinom, a na dan poroke našla smrt ob prometni nesreči, z možem in mamo vred. Gre za kompleks, vreden psihoanalitične razlage, ki ga puščam ob strani, kakor tudi objektivno vrednotenje Eminega strahu pred onečaščenjem, ki se mi zdi za to dobo manj upravičeno; ne pa za dobo NOB 1942-43, o čemer priča vila «Bellosguardo».

Vse bolj premočrtno jasno, svetlo teče odnos Majda-Rudi v «Mestu». «Kakor, da se je ustvaril svež prepih, med njima..., da je v njima postal svetel, temni hlad kraške noči... Ni je kakor skupna modrina in olajšanje, hkrati pa toplota... Žila mu bije v sencih in sliši gmajno, ki bije v v čričku in klije vsepovsod»... (str. 127). Naslednje srečanje Rudija z Majdo je v vinogradu: «Rudi pa je zaradi Majde ujet... kakor v modrikasto mrežo. In ta svetlobna mreža... se zaradi nje razširja... po vsem pobočju in dol do Barkovelj... do Tržaškega zaliva in do istrskih gričev» (str. 130).

Ljubezen Rudija-Majde se poveže, zlije z ljubeznijo do zemlje: Če je naša skupna domovinska ljubezen kakor plima, potlej zdaj ni čas za nobeno drugo majhno ljubezen (str. 133), meni Majda, Rudi pa doživi in Majda nato z njim rešitev — teza in antiteza preideta v sintezo: «Zaradi Majde, ki jo ljubi... se razširja svetlobna mreža... po pobočju... do istrskih gričev». In še, moral bi citirati cele strani: Majda, «mehka napetost njenih prsi... napetost modrega morja». In ko podrgne njega z grozdom: «... omamljen od novega mošta... že vre v njem»... In v ti omamnosti se skloni nad oblo nedro... «Povezan z Majdo je vsak doj neke vrste obred. «Gmajna... in zdelo se mu je, da je odgovoren za vsak korak in da pazi zemlja na vsako njegovo stopinjo»... (str. 160) ...«Majda je vse, sporazum z zemljo, kri in razodetje, navdušenje in tovariška bližina (str. 161). Ob Majdi je kozmopolitska Vida «skok iz sedanjosti»... «Življenje brez mej», razlitje; z njo bi zbežal na Tahiti, toda sedanjost zahteva meje! Zahteva prisotnost, vez z zemljo in z ljudmi.

Mož - žena, Zemlja - morje - nebo. Mimo piscev prejšnjega stoletja, pri katerih diha neki nejasni panteizem (Knut, Hamsun, Pan, ker je izšel v slovenščini itd.), mi gre misel daleč preko zemlje, morja do egipčanskih grških mitov-kultov, ki so v svoji primitivni realnosti postavili tezo: Nebo-zemlja je odnos moža do žene. Sončni sij, izraz ljubezni do zemlje, moča izpod neba, oplojevanje.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6, II., TELEFON 93-808 in 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA: GORICA: Ulica Silvio Pellico 1 - II., Telefon 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Telefon 37.338, 95-823 — NAROČNINA: mesečna 800 lir — Vnaprej: četrtletna 2.250 lir, polletna 4.400 lir, celoletna 7.700 lir — SFRJ: posamezna številka v tednu in nedeljo 50 para (50 starih dinarjev), mesečno 10 din (1.000 starih dinarjev), letno 100 din (10.000 starih dinarjev) — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za SFRJ: ADIT, DŽS, Ljubljana, Stari trg 3/I., telefon 22-207, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani — 503-3-85 — OGLASI: Cena oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 150, finančno-upravni 250, osmrtnice 150 lir. — Mali oglasi 40 lir beseda. — Oglasi tržaške in goriške pokrajine se naročajo pri upravi. — Iz vseh drugih pokrajin Italije pri «Società Pubblicità Italiana». — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst.